

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ**

**ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΤΩΝ
ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΣΕ ΜΙΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟ 2018. Η
ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΚΑΣΤΡΙΟΥ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ**

Θωμάς Καραπάνος

Επιβλέπων Καθηγητής: Γεώργιος Παπαδιοδώρου

**ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2019**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΤΩΝ
ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΣΕ ΜΙΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟ 2018. Η
ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΚΑΣΤΡΙΟΥ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ**

Θωμάς Καραπάνος

ΑΜ:109/09

Επιβλέπων Καθηγητής: Γεώργιος Παπαδιοδώρου

Πίνακας περιεχομένων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	5
A. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ	5
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
2. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ	5
3. ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	6
4. ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΤΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ	9
5. Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ	11
6. Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΤΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ..	11
7. Δημοτικές και Τοπικές Ενότητες του Δήμου Ηγουμενίτσας	12
8. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΑΕΙΦΟΡΙΑ-ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ	14
B. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ	18
1. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ	28
2. Κοινωνικοοικονομικά στοιχεία Δήμου Ηγουμενίτσας	30
3. Τουριστικό Προφίλ του Δήμου Ηγουμενίτσας	32
4. ΑΜΟΙΒΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	35
5. Αγορά Εργασίας στο Δήμο Ηγουμενίτσας και στην Περιφέρεια	36
6. Οικονομικές Επιδόσεις της Περιφέρειας	37
7. Χρήσεις κατανομής πρωτογενούς εισοδήματος	41
8. Συμπεράσματα	62
9. Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός (2011)	64
10. Πραγματικός Πληθυσμός Δημοτικών Ενοτήτων Δήμου Ηγουμενίτσας, 2011	65
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	67
ΕΡΕΥΝΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	67
1. Αριθμός μελών νοικοκυριού	67
2. Απασχολούμενα μέλη	67
3. Φύλο	68
4. Αριθμός παιδιών	68
5. Ηλικίες παιδιών	68
6. Βαθμίδα εκπαίδευσης	69
7. Ασφάλιση	69
8. Στοιχεία κατοικίας	69
9. Εμβαδόν της κατοικίας	70
10. Υποχρεώσεις κατοικίας	70
11. Εξοχική κατοικία	70
12. Κοινόχρηστα	71
13. Δαπάνη υπηρεσιών ασφάλειας κατοικίας σε ετήσια βάση	71
14. Δαπάνη Θέρμανσης τους τελευταίους 12 μήνες	71
15. Είδος θέρμανσης κατοικίας	72
16. Δαπάνες επισκευών συντήρησης σε ετήσια βάση	72
17. Δαπάνες για διακοπές και ταξίδια αναψυχής σε ετήσια βάση	72
18. Δαπάνες φροντιστηρίων σε ετήσια βάση	73
19. Δαπάνες υγείας σε ετήσια βάση	73
20. Δαπάνες δημόσιας/ιδιωτικής ασφάλισης ζωής/υγείας σε ετήσια βάση	73
21. Δαπάνες αγοράς αυτοκινήτου/μηχανής	74
22. Δαπάνες επισκευής/συντήρησης αυτοκινήτου	74
23. Τέλη κυκλοφορίας	74
24. Δαπάνες ένδυσης/υπόδησης	75
25. Δαπάνες οικιακού εξοπλισμού	75

26.Δαπάνες για είδη καπνού	76
27.Δαπάνες για βρεφικά είδη	76
28.Δαπάνες για επιδιορθώσεις ρούχων υποδημάτων	76
29.Δαπάνες για επισκευή οικιακών συσκευών	77
30.Δαπάνες ύδρευσης.....	77
31.Δαπάνες ηλεκτρικού ρεύματος.....	77
32.Δαπάνες τηλεφωνίας διαδικτύου.....	78
33.Δαπάνες για τρόφιμα και ποτά	78
34.Δαπάνες για υλικά καθαριότητας και απορρυπαντικά	78
35.Δαπάνες καυσίμου για οικιακή χρήση.....	79
36.Δαπάνες για φάρμακα και φαρμακευτικά είδη	79
37.Δαπάνες για λοιπά είδη νοικοκυριού.....	79
38.Κατανάλωση προϊόντων δικής τους παραγωγής.....	80
39.Πηγές εισοδήματος.....	80
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΗΛΕΚΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ	81

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ

1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η κατανάλωση ως μέρος της συναθροιστικής ζήτησης, σύμφωνα με τη θεωρία επηρεάζει τη συνολική ζήτηση. Αν η κατανάλωση μεταβληθεί θα έχουμε μεταβολές στην οικονομική δραστηριότητα (Οικονομίδης, Mankiw) .

Επίσης ανάλογα με το ποσοστό αποταμίευσης των νοικοκυριών θα έχουμε και το αντίστοιχο απόθεμα κεφαλαίου στην οικονομία το οποίο θα προσδιορίσει και τις αναπτυξιακές δυνατότητες της οικονομίας αυτής. Για την Ελλάδα, έπειτα από μελέτες, συμπεραίνεται ότι έχουμε αρνητικό ποσοστό αποταμίευσης (Οικονομίδης).

Εκτός από το διαθέσιμο εισόδημα ως παράγοντα επηρεασμού της κατανάλωσης ένας άλλος παράγοντας που επηρεάζει την καταναλωτική συμπεριφορά των νοικοκυριών είναι και ο διαθέσιμος πλούτος. Ο διαθέσιμος πλούτος των νοικοκυριών ή θα αποτελείται από χρηματοοικονομικά στοιχεία, όπως καταθέσεις, ή από μη χρηματοοικονομικά στοιχεία, όπως κατοικίες(Mankiw).

2.ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ

Ο Δήμος Ηγουμενίτσας εμφανίζει δραστικές αλλαγές στη διάρθρωση της οικονομικής δραστηριότητας κατά την περίοδο των τελευταίων 10-20 ετών, όπως προκύπτει από στοιχεία απασχόλησης στους παραγωγικούς τομείς που εξετάζονται αναλυτικά στη συνέχεια.

Παρατηρείται κυρίως η ενίσχυση της απασχόλησης στον τριτογενή τομέα παραγωγής, ενώ μειώνεται η απασχόληση στους δύο άλλους τομείς παραγωγής. Παραδοσιακά στην Ήπειρο, και ιδιαίτερα στο Νομό Θεσπρωτίας, κυριαρχούσε ο πρωτογενής τομέας παραγωγής, ενώ η αστικοποίηση ήταν περιορισμένη.

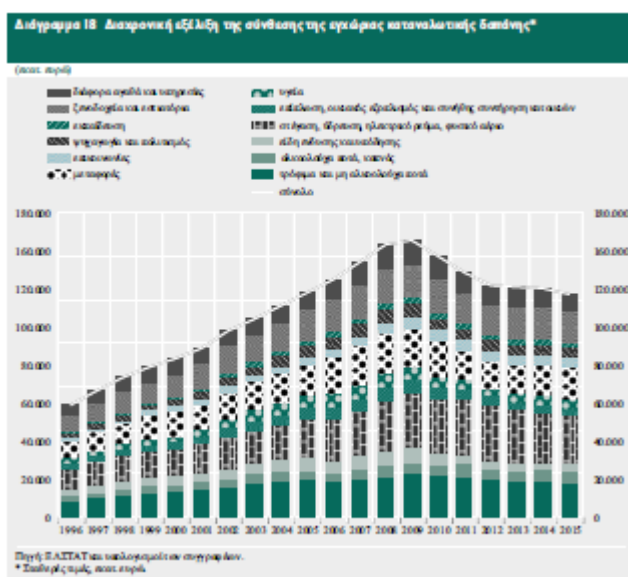
Τις τελευταίες δεκαετίες η κατάσταση αυτή έχει ανατραπεί, με την αστικοποίηση να έχει ενταθεί και να είναι εμφανής στο Δήμο Ηγουμενίτσας, που σε συνδυασμό με τη λειτουργική αναβάθμιση του λιμανιού, τη βελτίωση των συγκοινωνιακών συνδέσεων που έχει επιφέρει η κατασκευή της Εγνατίας Οδού και το άνοιγμα των συνόρων με την Αλβανία δημιουργεί θετικές προοπτικές ανάπτυξης.

Εμπεριέχει βέβαια και κινδύνους ανταγωνισμού από ξένες αγορές, εφόσον δεν εκσυγχρονισθούν οι εντόπιες παραγωγικές δομές, καθώς και κινδύνους μιας ανάπτυξης που μπορεί να υπονομεύσει τους πολύτιμους φυσικούς πόρους της περιοχής εφόσον δεν ληφθούν μέτρα ώστε η ανάπτυξη να κινηθεί στο πλαίσιο της αειφορίας.

3.ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Για τις χώρες της ζώνης του ευρώ μελέτες έδειξαν ότι ο χρηματοοικονομικός αλλά και ο μη χρηματοοικονομικός πλούτος των νοικοκυριών έχουν θετική σχέση με την κατανάλωση. Σε πρόσφατες μελέτες φαίνεται ότι όσο περιορίζεται το χρέος των νοικοκυριών τόσο αυξάνεται η αποταμίευση και αντίστοιχα περιορίζεται η κατανάλωση (McCarthy and McQuinn 2014, Glick and Lansing 2010).

Στην Ελλάδα το διάστημα 2009-2015 η τελική καταναλωτική δαπάνη, των νοικοκυριών, υποχώρησε κατά 19,3%. Όπως παρατηρούμε παρακάτω

(ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 18 ΣΤΗΝ ΣΕΛΙΔΑ 31 ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΤΕΥΧΟΣ 44) οι δώδεκα κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών, οι οποίες συνθέτουν την ετήσια καταναλωτική δαπάνη των νοικοκυριών, υποχώρησαν αρκετά με τις δαπάνες ξενοδοχείων και εστιατορίων να παρουσιάζουν οριακή μόνο μείωση.

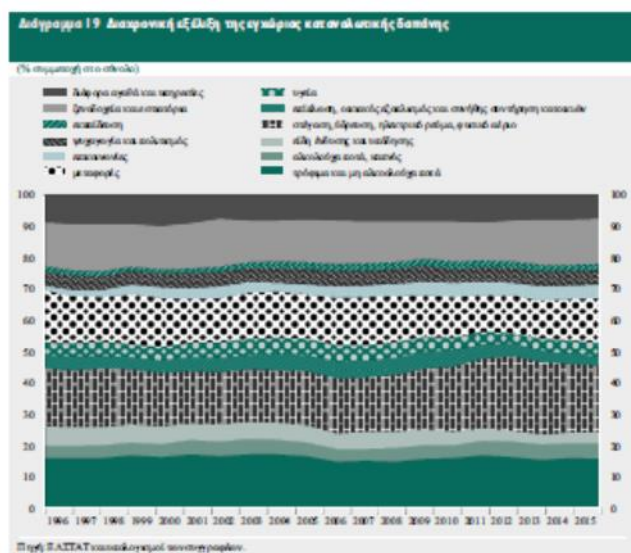
Η μείωση αυτή είναι μόνο οριακή λόγω της αύξησης του τουρισμού στη χώρα από το 2013 και μετά. Οι δώδεκα κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών που συνθέτουν την ετήσια καταναλωτική δαπάνη των νοικοκυριών είναι: 1. Τρόφιμα και

μη αλκοολούχα ποτά, 2. Αλκοολούχα ποτά και καπνός, 3. Είδη ένδυσης και υπόδησης, 4. Στέγαση, ύδρευση, ηλεκτρικό ρεύμα, φυσικό αέριο, 5. Επίπλωση, οικιακός εξοπλισμός και συνήθης συντήρηση κατοικιών, 6. Υγεία, 7. Μεταφορές, 8. Επικοινωνίες, 9. Ψυχαγωγία και πολιτισμός, 10. Εκπαίδευση, 11. Ξενοδοχεία και εστιατόρια, 12. Διάφορα αγαθά και υπηρεσίες.

Λόγω της αντίληψης των νοικοκυριών για τις επικρατούσες οικονομικές συνθήκες παρατηρούμε σημαντικό περιορισμό των δαπανών για διαρκή καταναλωτικά αγαθά. Άλλωστε για τα αγαθά αυτά έχουμε ελαστική ζήτηση. Επίσης έχουμε αρνητικό επηρεασμό στην καταναλωτική συμπεριφορά των νοικοκυριών από την υψηλή ανεργία και την μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος.

Άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν αρνητικά την καταναλωτική συμπεριφορά των νοικοκυριών είναι η υψηλή δανειακή επιβάρυνση αλλά και η οικονομική αβεβαιότητα. Τα νοικοκυριά δεν προβαίνουν σε μεγάλης αξίας αγορές και οι καταναλωτικές δαπάνες για επίπλωση και οικιακό εξοπλισμό αλλά και για ένδυση και υπόδηση υποχώρησαν σημαντικά (54,5% και 46,8% αντίστοιχα). Η μείωση αυτής της κατηγορίας καταναλωτικών δαπανών προκάλεσε και την υποχώρηση του κατασκευαστικού κλάδου.

Στο επόμενο διάγραμμα (ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 19 ΤΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ 32 ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΤΕΥΧΟΣ 44)

έχουμε την διαχρονική εξέλιξη της εγχώριας καταναλωτικής δαπάνης. Φαίνεται από το διάγραμμα ότι για το διάστημα 2009-2015 οι δαπάνες που αφορούσαν στέγαση, ύδρευση, ηλεκτρικό ρεύμα, και

φυσικό αέριο, τα τρόφιμα και μη αλκοολούχα ποτά, τις μεταφορές και τα ξενοδοχεία και εστιατόρια παρέμειναν αμετάβλητες.

Στο ίδιο διάγραμμα παρατηρούμε ότι το ποσοστό συμμετοχής των δαπανών για βασικές ανάγκες, όπως τρόφιμα και δαπάνες για στέγαση και υπηρεσίες δικτύων, αυξήθηκε σε σχέση με το σύνολο των καταναλωτικών δαπανών. Το ποσοστό συμμετοχής όμως στις μη βασικές ανάγκες, όπως είδη ένδυσης και υπόδησης μειώθηκε. Ουσιαστικά έχουμε ενδείξεις για αλλαγή του καταναλωτικού προτύπου.

Όπως είπαμε και παραπάνω εξαιτίας της θετικής επίδρασης του τουρισμού, στο χρονικό διάστημα 2009-2015, οι δαπάνες που αφορούν σε ξενοδοχεία, εστιατόρια, στέγαση, ύδρευση, ηλεκτρικό ρεύμα και φυσικό αέριο έχουν την μεγαλύτερη ποσοστιαία συμμετοχή στις συνολικές δαπάνες. Αμέσως μετά έρχονται οι δαπάνες για μεταφορές. Ιδιαίτερα για τον κλάδο των μεταφορών εκτός από την αύξηση του μεριδίου που δαπανούν τα νοικοκυριά, σε σχέση με τις συνολικές τους δαπάνες, παρατηρούμε και διαφοροποίηση στην σύνθεση των δαπανών αυτού του κλάδου.

Έχουμε μείωση δηλαδή στις δαπάνες για αγορά οχημάτων και αύξηση στις δαπάνες για χρήση μεταφορικών μέσων μάλλον λόγω της αύξησης του τουρισμού. Επίσης για την περίοδο 2009-2015 έχουμε μείωση στο μερίδιο των δαπανών για παροχή υπηρεσιών υγείας (συγκεκριμένα από 4,6% σε 4,2%).

Οι επιμέρους κατηγορίες που συνθέτουν τις δαπάνες για παροχή υπηρεσιών υγείας αναδιαρθρώνονται και συγκεκριμένα μειώνονται οι δαπάνες για επισκέψεις σε εξωτερικά ιατρεία (-58,1%) με υπερδιπλασιασμό (117%) των δαπανών για διάφορα φαρμακευτικά προϊόντα, για θεραπευτικό εξοπλισμό αλλά και θεραπευτικές συσκευές. Το μερίδιο στις συνολικές δαπάνες επίσης μειώνεται στην κατηγορία των διαφόρων αγαθών και υπηρεσιών (από 8,4% σε 7,5%) με ταυτόχρονη τάση για ενδοκατηγοριακή ανασύνθεση των επιμέρους μεριδίων.

Η ανασύνθεση αυτή φαίνεται στη μείωση των καταναλωτικών δαπανών για κοινωνική προστασία (όπως κέντρα που παρέχουν μακροχρόνια προστασία σε ασθενείς) κατά 66,1%. Επίσης έχουμε μείωση των δαπανών για περιποίηση και καλλωπισμό κατά 33,4% καθώς και αύξηση των δαπανών για συμβόλαια σε ασφαλιστικά προγράμματα υγείας και αποταμιευτικά κατά 45,3%. Φαίνεται ότι τα

νοικοκυριά έχουν ανάγκη κάποια εξασφάλιση έναντι των αβεβαιοτήτων για τα μελλοντικά τους εισοδήματα αλλά και για την πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας. Ενδοκατηγοριακή ανασύνθεση έχουμε και στις δαπάνες εκπαίδευσης. Στην εκπαίδευση έχουμε μετατόπιση των δαπανών από την υποκατηγορία της προσχολικής και πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην υποκατηγορία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Συμπερασματικά: Η στάση που θα κρατήσει το νοικοκυριό απέναντι στην κατανάλωση αλλά και την αποταμίευση εξαρτάται από το διαθέσιμο εισόδημα του νοικοκυριού αλλά εξαρτάται και από τον διαθέσιμο πλούτο είτε χρηματοοικονομικό είτε μη χρηματοοικονομικό. Φαίνεται ότι από τις αρχές του 2008 έως το πρώτο εξάμηνο του 2016 ο καθαρός χρηματοοικονομικός πλούτος των νοικοκυριών μειώθηκε κατά 65,3% λόγω της αύξησης των υποχρεώσεών τους.

4.ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΤΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ

Η Ηγουμενίτσα, είναι η πρωτεύουσα του νομού Θεσπρωτίας με υπηρεσίες νομαρχιακού επιπέδου και με μεγάλη αύξηση πληθυσμού κατά την εικοσαετία 1981-2001. Κατά την περίοδο 2001-2011, είναι ο μόνος Δήμος της Περιφερειακής Ενότητας Θεσπρωτίας, στον οποίο υπάρχει αύξηση του πληθυσμού ποσοστού 4,54%. Αντίθετα την ίδια χρονική περίοδο, σημαντική μείωση παρατηρείται στο Δήμο Φιλιατών (-29,60%), ενώ μικρότερη παρατηρείται στο Δήμο Σουλίου (-8,11%). (Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Ηγουμενίτσας για την περίοδο 2015-2019. Α φάση: στρατηγικός Σχεδιασμός) .Για την χρονική περίοδο τρίτο εξάμηνο του 2012 έως πρώτο εξάμηνο του 2016 αυξήθηκαν οι υποχρεώσεις των νοικοκυριών και έτσι έχουμε μείωση του καθαρού χρηματοοικονομικού πλούτου. Παρατηρούμε επίσης ότι όσο επιδεινώνεται η κρίση τόσο τα νοικοκυριά στρέφονται σε μορφές χρηματοοικονομικού πλούτου που ρευστοποιούνται άμεσα και φυσικά έχουν ελάχιστο κίνδυνο. Όταν υπήρξαν περίοδοι μεγάλης αβεβαιότητας παρατηρήθηκε ακόμη και διακράτηση μετρητών (αποθησαυρισμός).

Στο πρώιμο στάδιο της κρίσης (2008-2009) οι θετικές ροές δεν μπορούσαν να αντισταθμίσουν τις μειώσεις των ενεργητικών στοιχείων του νοικοκυριού. Αντίθετα οι ανατιμήσεις που συνέβησαν κατά την περίοδο 2013-2014 αύξησαν τα ενεργητικά στοιχεία των νοικοκυριών αλλά μετά το 2015 είχαμε αρνητική μεταβολή της αξίας του ενεργητικού των νοικοκυριών εξαιτίας των αποεπενδύσεων σε

συνδυασμό με τις έντονες υποτιμήσεις. Παράλληλα, η Ηγουμενίτσα χαρακτηρίζεται ως κέντρο δυναμικής ανάπτυξης υπηρεσιών και εντάσσεται σε δύο βασικούς άξονες ανάπτυξης που προδιαγράφονται εντός των ορίων της Περιφέρειας - και σε διαπεριφερειακό επίπεδο - και συγκεκριμένα:

I. ΑΞΟΝΑΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΥΣΗΣ – ΑΝΑΤΟΛΗΣ Ηγουμενίτσα - Ιωάννινα, με προέκταση προς Θεσσαλονίκη – Αλεξανδρούπολη – Τουρκία προς Ανατολάς και προς Ιταλία – Αδριατική προς Δυσμάς. Ο άξονας αυτός σχετίζεται με την ανάπτυξη των διεθνών μεταφορών, των υπηρεσιών εμπορίου, των νέων τεχνολογιών και της μεταποίησης.

II ΑΞΟΝΑΣ ΠΑΡΑΚΤΙΑΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ Ηγουμενίτσα- Πρέβεζα., με προέκταση προς Βορρά σε Σαγιάδα – Αλβανία, προς Νότο σε Κεντρική Ελλάδα – Πάτρα και προς Δυσμάς στα Ιόνια νησιά. Ο άξονας αυτός χαρακτηρίζεται από τις δυνατότητες ανάπτυξης τουρισμού και συναφών υπηρεσιών, ιδιαίτερα μετά τη συνένωση του Δήμου Ηγουμενίτσας με τον πρώην Δήμο Συβότων και της Κοινότητας Πέρδικας.

Ο ρόλος του Δήμου Ηγουμενίτσας είναι ιδιαίτερα σημαντικός και αναγνωρίζεται στα εγκεκριμένα έγγραφα προγραμματισμού της περιόδου (ΕΣΠΑ 2007-2013) και στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Χωρικής Ενότητας Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας – Ηπείρου 2007-2013, στα οποία διαπιστώνονται τα ακόλουθα:

1. Αναγνωρίζεται ο καίριος ρόλος της Ηγουμενίτσας ως εθνική και διεθνής πύλη συνδυασμένων μεταφορών προς το δυτικοευρωπαϊκό χώρο (σύνδεση με Ιταλία/Δυτική Ευρώπη με διαπόρθμευση της Αδριατικής), ενώ παράλληλα με την αξιοποίηση των προγραμματιζόμενων μεγάλων έργων μεταφορικής υποδομής εντοπίζεται μία δυναμική του άξονα Ηγουμενίτσα - Ιωάννινα για τη στοχευόμενη ανάπτυξη της μεταποίησης και των υπηρεσιών του τριτογενούς τομέα (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Χωρικής Ενότητας Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας – Ηπείρου 2007-2013, Σεπτέμβριος 2007).

2. Οι λιμένες της Ηγουμενίτσας και της Πάτρας είναι οι κύριες πύλες διασύνδεσης της χώρας με τη λοιπή Ευρώπη, με 86% περίπου της σχετικής συνολικής θαλάσσιας διακίνησης επιβατών και τροχοφόρων περιλαμβανομένων των φορτηγών που διακινούν εξαγωγές / εισαγωγές εμπορευμάτων. Ωστόσο, εντοπίζεται ως αδυναμία

η έλλειψη από το Λιμάνι της Ηγουμενίτσας τεχνολογικής υποδομής, εγκαταστάσεων φόρτωσης, εκφόρτωσης, αποθήκευσης καθώς και τερματικών εγκαταστάσεων για την ανάπτυξη συνδυασμένων μεταφορών .

5.Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ

Η περίοδος 2004 έως 2007 χαρακτηρίζεται από ταχεία οικονομική ανάπτυξη με παράλληλη αύξηση των δανειακών υποχρεώσεων των νοικοκυριών για να επενδύσουν σε κατοικίες. Τα στεγαστικά δάνεια αντιπροσωπεύουν το 70% των συνολικών δανείων και ακολουθούν τα καταναλωτικά δάνεια με ποσοστό 30%. Από το δεύτερο τρίμηνο του 2013 έχουμε δυναμική μείωση του καθαρού δανεισμού, των νοικοκυριών αλλά οι συνολικές τους υποχρεώσεις είναι σε υψηλά επίπεδα. Μέχρι το τέλος του 2008 η αποταμίευση των νοικοκυριών ήταν υψηλή. Στη συνέχεια όμως είχαμε πτωτική πορεία λόγω του ότι η μείωση των καθαρών επενδύσεων ήταν μεγαλύτερη από τη μείωση των καθαρών τους υποχρεώσεων. Τα νοικοκυριά μειώνουν τις επενδύσεις τους σε χρηματοοικονομικά στοιχεία αλλά και σε κατοικίες και έτσι αποπληρώνουν το υφιστάμενο χρέος τους, από το τέταρτο τρίμηνο του 2010. Αυτό έχει σαν συνέπεια η αποταμίευση να βρίσκεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Το ποσοστό αποταμίευσης των νοικοκυριών από το δεύτερο τρίμηνο του 2012 έως το δεύτερο τρίμηνο του 2014 παρουσιάζει πτωτική τάση που οφείλεται στο γεγονός ότι ο ρυθμός μείωσης του διαθέσιμου εισοδήματος είναι μεγαλύτερος από τον ρυθμό μείωσης της κατανάλωσης. Μετά από το δεύτερο τρίμηνο του 2014 το ποσοστό αποταμίευσης έχει σταθεροποιηθεί σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Επίσης παρατηρούμε ότι το εισόδημα από εξαρτημένη εργασία έχει τη μεγαλύτερη ποσοστιαία συμμετοχή στο διαθέσιμο εισόδημα με επόμενο το λειτουργικό πλεόνασμα, τις κοινωνικές παροχές και τέλος το καθαρό εισόδημα περιουσίας.

6.Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΤΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ

Οι τέσσερις παραπάνω συνιστώσες του διαθέσιμου εισοδήματος έχουν υποστεί μεγάλη μείωση κατά την περίοδο πρώτο τρίμηνο του 2010 έως πρώτο τρίμηνο του 2016 με επακόλουθο τη μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών κατά 32,8%. Η μείωση αυτή του διαθέσιμου εισοδήματος έφερε μείωση στις καταναλωτικές δαπάνες των νοικοκυριών σε ποσοστό 24,7%. Η τελική

καταναλωτική δαπάνη των νοικοκυριών, αλλά και όλες οι επιμέρους κατηγορίες δαπανών, υποχώρησε από το 2009 και μετά. Η αύξηση της ανεργίας και η μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος έφερε σημαντικό περιορισμό στις δαπάνες των νοικοκυριών για διαρκή καταναλωτικά αγαθά. Επίσης από το 2009 και μετά αυξάνονται οι δαπάνες των νοικοκυριών για τις βασικές ανάγκες (στέγαση, τρόφιμα, υπηρεσίες δικτύων) σχετικά με το σύνολο των καταναλωτικών δαπανών. Οι διαπιστώσεις αυτές δείχνουν την αλλαγή στα καταναλωτικά πρότυπα των νοικοκυριών.

7. Δημοτικές και Τοπικές Ενότητες του Δήμου Ηγουμενίτσας

Η εδαφική περιφέρεια του κάθε δήμου που συνιστάται σύμφωνα με το άρθρο 2 (συγκρότηση δήμων), του ν.3852/2010, αποτελείται από τις εδαφικές περιφέρειες των συνενωμένων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) Οι εδαφικές αυτές περιφέρειες αποτελούν τις δημοτικές ενότητες του νέου δήμου και φέρουν το όνομα του πρώην δήμου ή της κοινότητας. Τα τοπικά διαμερίσματα που ορίζονται στο άρθρο 2 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 3463/2006 (Κ.Δ.Κ.) (ΦΕΚ 114 Α'), μετονομάζονται σε τοπικές κοινότητες, εφόσον έχουν πληθυσμό έως και 2.000 κατοίκους και σε δημοτικές κοινότητες εφόσον έχουν πληθυσμό μεγαλύτερο από 2.000 κατοίκους. Τοπικές ή δημοτικές κοινότητες αποτελούν και οι δήμοι ή οι κοινότητες που καταργήθηκαν ύστερα από εθελούσια συνένωση σύμφωνα με τις διατάξεις του ΠΔ. 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α') ή συνενώνονται με τον ν. 3852/2010 και δεν αποτελούνται από τοπικά διαμερίσματα. Σύμφωνα με τα ως άνω και σύμφωνα με την απογραφή του 2011, ο Δήμος Ηγουμενίτσας αποτελείται σήμερα από πέντε «Δημοτικές Ενότητες», οι οποίες αντιστοιχούν στους 4 καταργηθέντες δήμους και την καταργηθείσα κοινότητα Πέρδικας και είναι:

- Δημοτική Ενότητα Ηγουμενίτσας
- Δημοτική Ενότητα Μαργαριτίου
- Δημοτική Ενότητα Παραποτάμου
- Δημοτική Ενότητα Πέρδικας

- Δημοτική Ενότητα Συβότων

Κάθε δημοτική ενότητα διαιρείται σε «κοινότητες», οι οποίες αντιστοιχούν στα διαμερίσματα των καταργηθέντων ΟΤΑ και είναι:

Για τη Δημοτική Ενότητα Ηγουμενίσσας

- Δημοτική Κοινότητα Ηγουμενίσσας
- Τοπική Κοινότητα Αγίας Μαρίας
- Τοπική Κοινότητα Βλασίου
- Δημοτική Κοινότητα Γραιοχωρίου
- Τοπική Κοινότητα Καστρίου
- Τοπική Κοινότητα Κρυόβρυσης
- Τοπική Κοινότητα Λαδοχωρίου
- Τοπική Κοινότητα Μαυρουδίου
- Δημοτική Κοινότητα Νέας Σελεύκειας

Για τη Δημοτική Ενότητα Μαργαριτίου

- Τοπική Κοινότητα Μαργαριτίου
- Τοπική Κοινότητα Ελευθερίου
- Τοπική Κοινότητα Καρτερίου
- Τοπική Κοινότητα Καταβόθρας
- Τοπική Κοινότητα Μαζαρακιάς
- Τοπική Κοινότητα Μεσοβουνίου
- Τοπική Κοινότητα Σπαθαραίων

Για τη Δημοτική Ενότητα Παραποτάμου

- Τοπική Κοινότητα Παραποτάμου
- Τοπική Κοινότητα Γεροπλάτανος
- Τοπική Κοινότητα Δριμίτσας
- Τοπική Κοινότητα Κορίτιανης

Για τη Δημοτική Ενότητα Συβότων

- Τοπική Κοινότητα Συβότων
- Τοπική Κοινότητα Πλαταριάς
- Τοπική Κοινότητα Φασκομηλιάς
- Τοπική Κοινότητα Αργυροτόπου

Για τη Δημοτική Ενότητα Πέρδικας

- Τοπική Κοινότητα Πέρδικας.

8.ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΑΕΙΦΟΡΙΑ-ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

1.Υψόμετρο και κλίσεις εδάφους

Σύμφωνα με την ταξινόμηση της ΕΣΥΕ, για τις Δημοτικές Ενότητες του Δήμου Ηγουμενίτσας, προκύπτει ότι για τη ΔΕ Ηγουμενίτσας η πλειοψηφία των Τοπικών Ενοτήτων που την απαρτίζουν, κατατάσσεται στις ορεινές ή ημιορεινές περιοχές (5 Τοπικές Ενότητες κατατάσσονται στις ορεινές περιοχές, ήτοι οι Τ.Ε. Γραικοχωρίου, Μαυρουδίου, Κρυόβρυσης, Λαδοχωρίου και Αγίας Μαρίνας, ενώ η Τ. Ε. Ηγουμενίτσας χαρακτηρίζεται ημιορεινό), ενώ 3 χαρακτηρίζονται ως πεδινές (Νέας Σελεύκειας, Καστρίου και Αγίου Βλασίου). Η κύρια πεδινή έκταση της Δημοτικής Ενότητας Ηγουμενίτσας, με αποδοτική και εύφορη γεωργική γη όπου παρατηρούνται διάσπαρτες γεωργοκτηνοτροφικές δραστηριότητες, αναπτύσσεται κυρίως στο βορειοδυτικό τμήμα της και στην Τοπική Κοινότητα Νέας Σελεύκειας (στην περιοχή NATURA 2000). Μικρότερα τμήματα πεδινών και ημιορεινών εκτάσεων με γεωργική γη απαντώνται στο νοτιοανατολικό τμήμα της Δ. Ε. κατά μήκος της Εγνατίας Οδού στις Τοπικές Κοινότητες Αγίας Μαρίνας και Γραικοχωρίου,

καθώς και στις βόρειες Τ. Κ. Καστρίου, Αγίου Βλασίου και Μαυρουδίου. Οι μη εύκολα προσβάσιμοι ορεινοί όγκοι αναπτύσσονται κυρίως στο ανατολικό τμήμα της Δημοτικής Κοινότητας Ηγουμενίτσας και στις Τ. Ε. Μαυρουδίου, Κρυόβρυσης, Αγίου Βλάσιου και Αγίας Μαρίνας.

2. Φυσικοί πόροι

Ο Δήμος Ηγουμενίτσας βρίσκεται σε προνομιακή θέση στο παράκτιο μέτωπο του Νομού Θεσπρωτίας και είναι προικισμένος με αξιόλογους φυσικούς πόρους, συνθέτοντας ένα πλούσιο και αξιοποιήσιμο περιβάλλον όπου μπορούν να αναπτυχθούν ήπιες μορφές τουρισμού φύσης, αγροτουρισμού, περιήγησης, αθλητικών δραστηριοτήτων, θαλάσσιου τουρισμού, κ.λπ.

3. Γεωργικές περιοχές

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ για τις χρήσεις γης που προκύπτουν από την κάλυψη του εδάφους στο Δήμο Ηγουμενίτσας, η αρόσιμη γη καταλαμβάνει συνολικά στο Δήμο έκταση 24,1 χιλ. στρεμμάτων, με το μεγαλύτερο μέρος τους να συγκεντρώνεται στην Δημοτική Ενότητα Ηγουμενίτσας με έκταση 15,6 χιλ. στρ., ενώ οι μόνιμες καλλιέργειες καταλαμβάνουν έκταση 19,4 χιλ. στρ. συνολικά σε όλο τον Καλλικρατικό Δήμο. Αρκετά μεγάλο είναι και το ποσοστό των εκτάσεων που καταλαμβάνουν οι βοσκότοποι και οι εκτάσεις με αραιή ή καθόλου βλάστηση (56,0 χιλ. στρ), ενώ μικρές είναι οι εκτάσεις που καλύπτονται από συνδυασμό θαμνώδους και / ή ποώδους βλάστησης (35,1 χιλ. στρ). Οι ετερογενείς γεωργικές περιοχές καλύπτουν έκταση 80,3 χιλ. στρ. με το μεγαλύτερο ποσοστό τους να συγκεντρώνονται στην Δημοτική Ενότητα Μαργαριτίου.

4. Δάση-ημιφυσικές εκτάσεις

Εκτάσεις με πυκνή δασική βλάστηση είναι διάσπαρτες στους ορεινούς όγκους του Δήμου, ενώ οι μεγαλύτερες συγκεντρώσεις παρατηρούνται στην Δημοτική Ενότητα Ηγουμενίτσας, στο Ακρωτήριο της Γωνιάς, στην εκτός σχεδίου περιοχή ανατολικά της πόλης της Ηγουμενίτσας και στα Δημοτικά Διαμερίσματα Κρυόβρυσης και Γραικοχωρίου. Οι συνδυασμοί θαμνώδους και / ή ποώδους βλάστησης υπερτερούν στο Δήμο, και καταλαμβάνουν έκταση 140,7 χιλ. στρ. με το

μεγαλύτερο ποσοστό τους να απαντώνται στον Δήμο Μαργαριτίου. Οι εκτάσεις με αραιή ή καθόλου βλάστηση καταλαμβάνουν 42,9χιλ.στρ., με αρκετά μεγάλο ποσοστό τους να βρίσκεται στην Δημοτική Ενότητα Παραποτάμου, ενώ οι Μεταβατικές δασώδεις - θαμνώδεις εκτάσεις καλύπτουν έκταση μόνο 8,6 χιλ. στρ. σε όλο τον Δήμο Ηγουμενίτσας.

5.Εκτάσεις που καλύπτονται από νερά

Οι Εσωτερικές υγρές ζώνες καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος των εκτάσεων που καλύπτονται από νερά, ενώ μικρές είναι οι εκτάσεις που καταλαμβάνουν τα Χερσαία ύδατα (2,4 χιλ. στρ.) και οι Παραθαλάσσιες υγρές ζώνες (1,8 χιλ. στρ.).

6.Τεχνητές περιοχές

Το σύνολο των εκτάσεων που έχουν υποστεί ανθρώπινη παρέμβαση και αξιοποιούνται για παραγωγικές ή άλλες δραστηριότητες (όπως για παράδειγμα Ορυχεία, χώροι απόρριψης απορριμμάτων, εργοτάξια κ.α.), καλύπτουν μια συνολική έκταση 1.000 στρ., ενώ η συνολική έκταση που καταλαμβάνεται για Αστική οικοδόμηση υπολογίζεται 2.800 στρ. περίπου.

7.Χρήσεις γης

Η Δημοτική Ενότητα Ηγουμενίτσας έχει θεσμοθετημένες χρήσεις και θεσμοθετημένους υποδοχείς στον εξωαστικό χώρο (ΖΟΕ, ΒΙΠΕ, θεσμοθετημένη περιοχή παραθεριστικής κατοικίας, κ.λπ.), σύμφωνα με το εγκεκριμένο Γ.Π.Σ . Προστατευόμενη περιοχή, μεγάλη έκταση της οποίας βρίσκεται εντός των διοικητικών ορίων της Δημοτικής Ενότητας Ηγουμενίτσας, είναι το Δέλτα του Καλαμά (NATURA 2000) καθώς και το έλος Καλοδικίου (ΔΕ Μαργαριτίου), όπου προβλέπονται σαφείς και κατηγορηματικές απαγορεύσεις χρήσεων βάσει της ΚΥΑ «Χαρακτηρισμός των χερσαίων, υδάτινων και θαλάσσιων περιοχών των Στενών και εκβολών των ποταμών Αχέροντα και Καλαμά, του Έλους Καλοδικίου και της ευρύτερης περιοχής τους, ως Περιοχών Προστασίας της Φύσης και Περιφερειακών ζωνών» (4-11-2008). Οι εν λόγω περιοχές βρίσκονται στην εκτός σχεδίου και εκτός ορίων οικισμών προ του 1923 και κάτω των 2000 κατοίκων των παλαιών Δήμων

Φαναρίου, Αχέροντα, Λούρου, Κοινότητας Σουλίου, Σαγιάδας, Φιλιατών, Ηγουμενίτσας, Παραμυθιάς, Παραποτάμου και Μαργαριτίου. Επισημαίνεται ότι, στην Δημοτική Ενότητα Παραποτάμου δεν έχουν καθοριστεί οι χρήσεις γης, ενώ στις Δημοτικές Ενότητες Συβότων, Μαργαριτίου και Πέρδικας, έχουν εκπονηθεί μελέτες «Σχεδίων Χωρικής & Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης –ΣΧ.Ο.Ο.Α.Π.», που υλοποιήθηκαν από τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα Ηπείρου και από το Ε.Π. «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ» 2000-2006. Οι μελέτες είναι στο στάδιο Β2 (τελικό στάδιο υποβολής) και αναμένεται η έγκρισή τους. Γενικότερα, για την διευκόλυνση και επιτάχυνση της αναπτυξιακής προσπάθειας της ευρύτερης περιοχής του Δήμου, είναι απαραίτητη πλέον η λήψη μέτρων και πρωτοβουλιών:

- για την ρύθμιση των χρήσεων γης σε όλο τον δήμο, έτσι ώστε να αποφευχθεί η άναρχη δόμηση, να προστατευθεί το περιβάλλον και η γη υψηλής παραγωγικότητας, και να εξασφαλιστεί η ορθολογική και αειφόρος ανάπτυξη του Δήμου και ιδιαίτερα της παραλιακής ζώνης του Δήμου.
- Η δημιουργία του αναγκαίου πλαισίου για την χωρική οργάνωση του δήμου και τη ρύθμιση των χρήσεων γης.
- Ο καθορισμός και η ρύθμιση του χώρου εντός και εκτός των οικισμών, έτσι ώστε η ικανοποίηση αναγκών ένταξης περιοχών σε σχέδια ή προς πολεοδόμηση ζώνες να εξισορροπείται με τις απαιτούμενες ρυθμίσεις προστασίας. Αποτελεί σύγχρονη αναπτυξιακή πρακτική, οι ρυθμίσεις για τους οικισμούς να μη γίνονται πλέον μεμονωμένα, αλλά να είναι απόρροια ενός γενικότερου σχεδιασμού, έτσι ώστε η οικιστική τους οργάνωση να εναρμονίζεται με τους γενικότερους στόχους του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού και με τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης.

Β.ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ

Χαιρέτη, Α. (2017). Λογαριασμοί νοικοκυριών κατά περιφέρεια για τα έτη 2000-2014. *Οικονομικό Δελτίο 46*

Τράπεζας της Ελλάδος Δεκέμβριος 2017. Διαθέσιμο

σε: <https://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/oikodelt201712.pdf> (Ανακτήθηκε 26 Αυγούστου 2018).

Τα κέρδη των μη μετοχικών επιχειρήσεων, αφού αφαιρεθούν οι αμοιβές των απασχολούμενων, οι φόροι στην παραγωγή, αλλά και οι επιδοτήσεις, περιλαμβάνονται στο λειτουργικό πλεόνασμα. Το κέρδος αυτό ονομάζεται μικτό εισόδημα για τις μικρές και μη εταιρικές επιχειρήσεις.

Όπως παρατηρούμε στον παρακάτω πίνακα 1 (ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΙΝΑΚΑ 1 ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 104 ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ 46)

Πίνακας 1 Λογαριασμοί νοικοκυριών κατά περιφέρεια (2000-2007)

(%)

	Λογαριασμός κατανομής πρωτογενούς εισοδήματος				
	Πόροι			Χρήσεις	
	Λειτουργικό πλεόνασμα - Μικτό εισόδημα	Αμοιβές απασχ/μένων εισπραττόμενες	Εισόδημα περιουσίας εισπραττόμενο	Εισόδημα περιουσίας πληρωνόμενο	Ισοζύγιο πρωτογενών εισοδημάτων
<i>Μέσοι όροι</i>					
<i>Ποσοστά συμμετοχή περιφέρειας στο σύνολο χώρας</i>					
Σύνολο χώρας	100	100	100	100	100
Αττική	40,3	44,0	41,4	47,4	42,1
Βόρειο Αιγαίο	1,6	1,5	2,5	2,0	1,6
Νότιο Αιγαίο	3,0	2,8	3,7	2,6	3,0
Κρήτη	5,2	4,8	6,0	4,7	5,1
Αν. Μακεδονία-Θράκη	4,4	4,6	4,4	5,3	4,5
Κεντρική Μακεδονία	16,1	14,8	13,3	12,5	15,2
Δυτική Μακεδονία	2,8	3,4	2,8	2,5	3,1
Ήπειρος	2,9	2,6	3,2	2,3	2,8
Θεσσαλία	6,0	5,6	5,6	5,2	5,8
Ιόνια Νησιά	1,8	1,8	2,4	1,9	1,9
Δυτική Ελλάδα	6,0	5,1	5,4	4,8	5,5
Στερεά Ελλάδα	5,4	5,0	4,8	4,5	5,2
Πελοπόννησος	4,4	4,0	4,4	4,4	4,2
<i>Μέσοι ετήσιοι ρυθμοί μεταβολής</i>					
Σύνολο χώρας	2,9	5,2	-1,8	8,9	3,3
Αττική	3,2	6,8	5,2	14,0	5,0
Βόρειο Αιγαίο	4,0	5,1	-18,0	-8,7	1,3
Νότιο Αιγαίο	6,1	-1,4	-14,2	-1,8	0,2
Κρήτη	5,3	3,1	-6,8	9,9	2,5
Αν. Μακεδονία-Θράκη	3,9	3,1	-2,9	4,4	2,7
Κεντρική Μακεδονία	2,3	7,3	-2,1	11,4	3,8
Δυτική Μακεδονία	-3,5	-3,3	-11,6	-2,0	-4,4
Ήπειρος	0,4	4,2	-11,3	3,7	0,5
Θεσσαλία	3,5	5,2	-6,3	4,2	3,1
Ιόνια Νησιά	4,6	-1,0	-10,7	0,4	-0,1
Δυτική Ελλάδα	0,6	4,7	-8,1	3,9	1,3
Στερεά Ελλάδα	-1,0	2,1	-9,2	-1,0	-0,5
Πελοπόννησος	7,0	6,4	-4,9	3,9	5,3

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, υπολογισμοί της συγγραφέως.

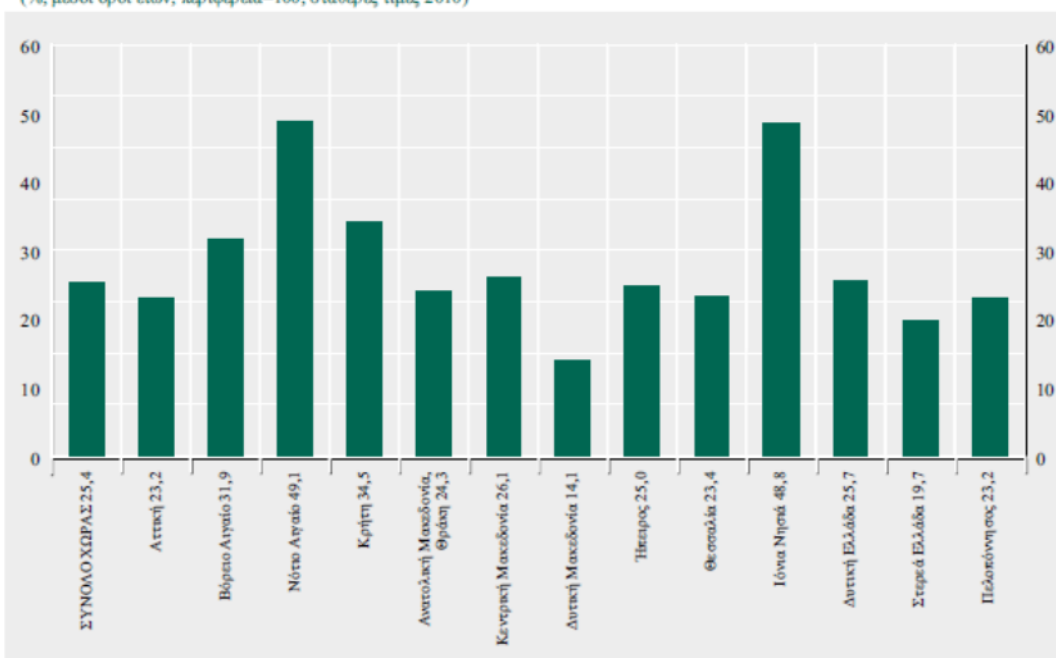
Σημείωση: Τα στοιχεία για όλα τα έτη είναι προσωρινά.

ο μέσος ρυθμός μεταβολής των πόρων και χρήσεων του λογαριασμού πρωτογενούς κατανομής εισοδήματος, για το χρονικό διάστημα 2000-2007 ήταν θετικός για όλες τις περιφέρειες εκτός της περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.

Σε σημαντικούς τουριστικούς προορισμούς έχουμε μεγαλύτερους ρυθμούς αύξησης (Κρήτη, Νότιο Αιγαίο, Ιόνια νησιά). Στο διάγραμμα 1

Διάγραμμα Ι Συμμετοχή ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας εμπορίου, επισκευής οχημάτων, μεταφορών και αποθήκευσης, υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης στο σύνολο ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας ανά περιφέρεια (2000-2007)

(%, μέσο όροι ετών, περιφέρεια=100, σταθερές τιμές 2010)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, υπολογισμοί της συγγραφέως.

Πίνακας 2α Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία κατά κλάδο

(%)

	Γεωργία, δασοκομία και αλιεία		Ορυχεία, λατομεία, βιομηχανία, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού, κλιματισμού και νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης				Κατασκευές	
			Σύνολο		Μεταποίηση			
	2000-2007	2008-2014	2000-2007	2008-2014	2000-2007	2008-2014	2000-2007	2008-2014
<i>Ποσοστιαία συμμετοχή κλάδων στο σύνολο περιφέρειας (περιφέρεια = 100)</i>								
Σύνολο χώρας	3,7	3,5	14,0	11,8	10,2	8,5	6,0	3,9
Αττική	0,3	0,4	11,2	9,1	8,4	6,9	5,4	3,1
Βόρειο Αιγαίο	5,9	4,7	6,2	5,5	3,7	3,1	6,0	4,5
Νότιο Αιγαίο	2,3	2,6	7,2	5,8	2,8	2,3	6,8	5,5
Κρήτη	7,2	6,1	8,2	7,9	4,9	5,0	7,1	5,2
Αν. Μακεδονία-Θράκη	7,6	6,7	16,1	13,9	11,2	10,3	5,9	3,8
Κεντρική Μακεδονία	5,4	5,2	15,8	13,5	13,1	11,3	5,8	3,9
Δυτική Μακεδονία	5,9	5,9	39,8	38,7	4,0	4,5	6,7	4,2
Ήπειρος	7,3	7,1	10,8	9,7	6,8	7,0	9,2	6,7
Θεσσαλία	9,3	9,4	15,5	14,2	13,2	12,2	6,3	4,2
Ιόνια Νησιά	3,5	3,4	4,2	4,0	2,6	2,2	6,3	5,1
Δυτική Ελλάδα	8,8	8,5	12,9	10,4	10,1	8,0	7,4	5,4
Στερεά Ελλάδα	8,0	7,6	33,9	29,3	29,9	24,4	6,3	4,5
Πελοπόννησος	8,2	7,8	20,7	17,9	14,8	12,7	6,0	5,0
	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, μεταφορές και αποθήκευση, δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης		Ενημέρωση και επικοινωνία		Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες		Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	
	2000-2007	2008-2014	2000-2007	2008-2014	2000-2007	2008-2014	2000-2007	2008-2014
<i>Ποσοστιαία συμμετοχή κλάδων στο σύνολο περιφέρειας (περιφέρεια = 100)</i>								
Σύνολο χώρας	25,4	23,9	3,6	3,7	4,1	4,7	12,0	17,1
Αττική	23,2	22,5	5,6	5,5	6,0	6,7	15,2	20,7
Βόρειο Αιγαίο	31,9	26,8	2,2	2,0	2,6	2,8	11,4	15,5
Νότιο Αιγαίο	49,1	46,9	1,3	1,2	1,9	2,1	8,6	13,0
Κρήτη	34,5	32,7	1,8	2,1	2,7	3,1	8,8	13,1
Αν. Μακεδονία-Θράκη	24,3	21,2	1,8	1,7	2,5	2,7	7,4	11,5
Κεντρική Μακεδονία	26,1	24,1	2,0	2,4	3,0	3,4	9,1	13,7
Δυτική Μακεδονία	14,1	12,7	1,2	1,2	1,9	2,2	6,6	9,4
Ήπειρος	25,0	23,4	1,6	1,6	2,4	2,8	10,2	15,3
Θεσσαλία	23,4	20,5	1,4	1,3	2,2	2,5	9,3	13,7
Ιόνια Νησιά	48,8	43,7	1,3	1,3	1,8	2,4	9,9	15,7
Δυτική Ελλάδα	25,7	23,0	2,3	2,9	2,5	2,8	10,6	15,5
Στερεά Ελλάδα	19,7	20,3	1,2	1,3	1,6	2,0	7,6	12,4
Πελοπόννησος	23,2	20,7	2,0	1,9	2,3	2,5	11,6	17,2

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, υπολογισμοί της συγγραφέως.

(ΣΕΛΙΔΑ 82 ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ) αλλά και στον πίνακα 2^α

(ΚΑΙ ΑΥΤΟΣ Ο ΠΙΝΑΚΑΣ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 105 ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ ΤΕΥΧΟΣ

46) Οικονομικό δελτίο 46 Τράπεζας της Ελλάδος. Διαθέσιμο

σε: <https://www.bankofgreece.gr/BoqEkdoseis/oikodelt201712.pdf> (Ανακτήθηκε 26 Αυγούστου, 2018).

έχουμε την ποσοστιαία συμμετοχή της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας κατά κλάδο κάθε περιφέρειας.

Στους τουριστικούς προορισμούς η συμμετοχή αυτή είναι μεγαλύτερη σε σχέση με την ακαθάριστη προστιθέμενη αξία στο σύνολο της χώρας, όπως φαίνεται και στον πίνακα 2β που αναφέρεται στους μέσους ετήσιους ρυθμούς

μεταβολής.

Πίνακας 2β Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία κατά κλάδο

(%)

	Γεωργία, δασοκομία και αλιεία		Ορυχεία, λατομεία, βιομηχανία, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού, κλιματισμού και νερού, επεξεργασία λιμμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης				Κατασκευές	
	2000-2007	2008-2014	Σύνολο		Μεταποίηση		2000-2007	2008-2014
			2000-2007	2008-2014	2000-2007	2008-2014		
<i>Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής</i>								
Σύνολο χώρας	-3,7	2,4	3,0	-5,8	2,8	-6,0	6,2	-11,8
Αττική	0,1	1,6	3,8	-7,1	3,4	-5,8	6,5	-12,5
Βόρειο Αιγαίο	-5,9	2,9	6,5	-2,7	6,9	-4,6	8,0	-6,1
Νότιο Αιγαίο	-0,4	0,9	1,8	-3,6	4,3	-8,2	2,8	-4,5
Κρήτη	-2,5	-0,8	3,1	-2,3	3,2	-3,1	7,7	-14,2
Αν. Μακεδονία-Θράκη	-4,3	2,5	2,3	-6,3	3,0	-6,0	1,7	-10,2
Κεντρική Μακεδονία	-3,5	1,8	1,8	-6,8	1,8	-6,0	9,9	-14,4
Δυτική Μακεδονία	-2,8	4,1	3,1	2,8	4,7	-3,1	1,6	-12,0
Ήπειρος	-4,7	5,0	3,8	-4,8	4,7	-2,3	5,1	-7,1
Θεσσαλία	-5,9	4,0	6,5	-6,4	7,1	-6,1	7,5	-10,5
Ιόνια Νησιά	-2,7	2,9	6,5	-6,5	6,3	-6,8	7,9	-12,5
Δυτική Ελλάδα	-3,2	2,6	7,9	-7,7	8,7	-8,4	4,9	-13,5
Στερεά Ελλάδα	-6,2	2,9	-0,8	-5,9	-0,8	-7,1	3,4	-12,7
Πελοπόννησος	-1,7	2,4	1,9	-5,1	1,1	-6,0	3,2	-7,5
	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, μεταφορές και αποθήκευση, δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης		Ενημέρωση και επικοινωνία		Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες		Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	
	2000-2007	2008-2014	2000-2007	2008-2014	2000-2007	2008-2014	2000-2007	2008-2014
<i>Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής</i>								
Σύνολο χώρας	4,1	-7,3	8,1	-30,3	-7,1	-8,5	3,3	2,2
Αττική	4,5	-6,2	7,9	-24,6	-6,9	-8,5	3,3	2,0
Βόρειο Αιγαίο	5,0	-11,1	8,9	-37,2	-7,8	-8,7	3,2	2,3
Νότιο Αιγαίο	4,1	-6,6	7,8	-47,3	-8,4	-9,4	3,6	2,9
Κρήτη	3,7	-6,1	10,3	-40,8	-7,5	-8,5	3,5	2,4
Αν. Μακεδονία-Θράκη	3,7	-8,7	7,5	-36,5	-7,2	-8,3	2,9	3,0
Κεντρική Μακεδονία	3,6	-8,2	8,3	-36,7	-6,7	-7,7	3,8	2,3
Δυτική Μακεδονία	2,9	-10,0	7,7	-34,9	-7,2	-8,1	3,1	2,0
Ήπειρος	4,0	-7,7	7,2	-38,6	-6,6	-7,4	3,3	2,3
Θεσσαλία	3,8	-10,0	7,4	-38,2	-8,1	-8,1	3,1	2,1
Ιόνια Νησιά	4,5	-8,5	7,4	-45,4	-9,4	-10,6	3,6	2,6
Δυτική Ελλάδα	3,8	-9,1	10,0	-35,1	-8,1	-10,0	3,2	2,3
Στερεά Ελλάδα	4,2	-8,9	7,8	-38,6	-8,2	-9,1	3,4	2,4
Πελοπόννησος	3,8	-7,7	8,0	-35,3	-7,9	-8,8	3,5	2,5

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, υπολογισμοί της συγγραφέως.

Ο τριτογενής τομέας είναι ο κυρίαρχος τομέας παραγωγής και σχετίζεται περισσότερο με τις μεταφορικές και τουριστικές δραστηριότητες οι οποίες επικεντρώνονται στο λιμάνι της Ηγουμενίτσας και στη σύνδεση με την Εγνατία. Η ανάδειξη της Ηγουμενίτσας σε δυτική πύλη της χώρας προσδίδει πλέον υψηλή προτεραιότητα στην Ηγουμενίτσα ως κέντρο ανάπτυξης με ρόλο δια-περιφερειακό και δια-κρατικό, σε παράλληλη και συμπληρωματική λειτουργία με τα Ιωάννινα. Ωστόσο, στη διάρκεια εφαρμογής του ΠΠΧΣΑΑ, τροποποιήθηκαν σημαντικά τόσο οι γεωπολιτικές συνθήκες όσο και οι οικονομικές συνθήκες της χώρας και μέσα σε αυτό το νέο περιβάλλον που έχει διαμορφωθεί παρατηρούμε τα κάτωθι :

1. Ενισχύεται ο ρόλος των λιμενικών υποδομών (Λιμένας Δυρραχίου) της νότιας Αλβανίας, κυρίως λόγω της αναθεώρησης της χάραξης του αγωγού μεταφοράς του φυσικού αερίου από το Αζερμπαϊτζάν.
2. Υπάρχει ένταση ενδιαφέροντος για τον εντοπισμό κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στο θαλάσσιο χώρο του Β. Ιονίου αλλά και στην ενδοχώρα της Ηπείρου, που βελτιώνει τη γεωπολιτική σημασία της περιοχής.
3. Οι συγκρούσεις στα εδάφη της πρώην Γιουγκοσλαβίας έχουν αμβλυνθεί και οι χερσαίες μεταφορικές υποδομές έχουν αποκατασταθεί.
4. Η ένταξη της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας στην ΕΕ αποκατάστησε τις χερσαίες συνδέσεις της ΝΑ Μεσογείου με την Κεντρική και Βόρεια Ευρώπη, με αποτέλεσμα τη σχετική απαξίωση του διεθνούς ρόλου των λιμενικών υποδομών της Αδριατικής και του Ιονίου (Πάτρα, Αστακός, Ηγουμενίτσα).
5. Η παγίωση της κατασκευασμένης Εγνατίας ως διαδρόμου μεταφοράς αγαθών, προϋπέθετε σειρά παρεμβάσεων οι οποίες μάλιστα έπρεπε να γίνουν έγκαιρα (σιδηροδρομική σύνδεση Ηγουμενίτσας, διάνοιξη και εμβάθυνση του διαύλου εισόδου στο λιμάνι ώστε να μπορούν να κινούνται ογκώδη πλοία σε αντίθετες κατευθύνσεις κλπ).
6. Η ανάπτυξη του δυναμικού κλάδου της κρουαζιέρας και η ενίσχυσή του με την ένταξη της περιοχής μας γενικότερα σαν τόπο επίσκεψης.

7.Οι καθυστερήσεις στην υλοποίηση του Δυτικού άξονα (Ιονία οδός) και η έντονη εξάρτησης της εξέλιξης του έργου από τον τρόπο διαχείρισης της χρηματοπιστωτικής κρίσης, θέτουν σε κίνδυνο την ολοκλήρωση της κατασκευής του.

Όπως επισημαίνεται στη μελέτη του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής για την Αξιολόγηση, Αναθεώρηση και Εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ) Περιφέρειας Ηπείρου, η μερική υλοποίηση των μεγάλων μεταφορικών υποδομών, αλλά και οι γεωπολιτικές μεταβολές στην ευρύτερη περιοχή της Βαλκανικής (σχετική πολιτική σταθερότητας, ευρωπαϊκός προσανατολισμός, ένταξη της περιοχής σε ευρύτερους αναπτυξιακούς σχεδιασμούς όπως στον τομέα ενέργειας, των μεταφορών κ.ά.) καθώς και η κρίση που εκδηλώθηκε τα τελευταία χρόνια, έχουν καθοριστική σημασία στη διαμόρφωση των νέων αναπτυξιακών προοπτικών της Περιφέρειας γενικότερα αλλά και του Δήμου Ηγουμενίτσας ειδικότερα.

Στον πίνακα 3 (ΣΕΛΙΔΑ 109 ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ) που απεικονίζονται οι αφίξεις εξωτερικού

Πίνακας 3 Αερολιμένες - Αφίξεις επιβατών

	Εσωτερικού-Εξωτερικού		Εξωτερικού		Πληθυσμός*		Αφίξεις εξωτερικού προς πληθυσμό	
	2000-2007	2008-2014	2000-2007	2008-2014	2000-2007	2008-2014	2000-2007	2008-2014
<i>Μέσοι όροι (σε άτομα)</i>								
Σύνολο χώρας	17.929.904	19.583.043	12.359.603	13.725.165	10.959.175	11.059.313	1,1	1,2
Αττική	6.827.729	7.361.783	4.291.641	4.699.256	3.942.204	3.960.924	1,1	1,2
Βόρειο Αιγαίο	630.984	611.231	233.020	196.960	199.078	199.693	1,2	1,0
Νότιο Αιγαίο	3.058.068	3.676.153	2.274.337	2.805.543	320.998	333.173	7,1	8,4
Κρήτη	3.265.660	3.637.631	2.604.024	2.916.825	598.929	624.580	4,3	4,7
Αν. Μακεδονία-Θράκη	303.343	248.746	103.139	79.217	596.057	609.446	0,2	0,1
Κεντρική Μακεδονία	1.813.195	2.068.171	1.080.889	1.296.125	1.876.014	1.915.114	0,6	0,7
Δυτική Μακεδονία	5.101	3.349	46	1	287.573	284.258	0,0	0,0
Ήπειρος	70.445	49.551	401	194	342.630	344.522	0,0	0,0
Θεσσαλία	159.112	162.210	149.056	146.602	743.023	744.182	0,2	0,2
Ιόνια Νησιά	1.700.508	1.651.367	1.529.422	1.482.666	207.151	208.372	7,4	7,1
Δυτική Ελλάδα	46.568	54.460	46.258	54.007	699.767	688.280	0,1	0,1
Στερεά Ελλάδα	-	-	-	-	557.313	559.313	0,0	0,0
Πελοπόννησος	49.191	58.392	47.371	47.769	588.439	587.457	0,1	0,1
<i>Ποσοστιαία συμμετοχή περιφέρειας στο σύνολο χώρας (%)</i>								
Σύνολο χώρας	100	100	100	100	100	100		
Αττική	38,1	37,6	34,7	34,2	36,0	35,8		
Βόρειο Αιγαίο	3,5	3,1	1,9	1,4	1,8	1,8		
Νότιο Αιγαίο	17,1	18,8	18,4	20,4	2,9	3,0		
Κρήτη	18,2	18,6	21,1	21,3	5,5	5,6		
Αν. Μακεδονία-Θράκη	1,7	1,3	0,8	0,6	5,4	5,5		
Κεντρική Μακεδονία	10,1	10,6	8,7	9,4	17,1	17,3		
Δυτική Μακεδονία	0,0	0,0	0,0	0,0	2,6	2,6		
Ήπειρος	0,4	0,3	0,0	0,0	3,1	3,1		
Θεσσαλία	0,9	0,8	1,2	1,1	6,8	6,7		
Ιόνια Νησιά	9,5	8,4	12,4	10,8	1,9	1,9		
Δυτική Ελλάδα	0,3	0,3	0,4	0,4	6,4	6,2		
Στερεά Ελλάδα	-	-	-	-	-	-		
Πελοπόννησος	0,3	0,3	0,4	0,3	5,4	5,3		

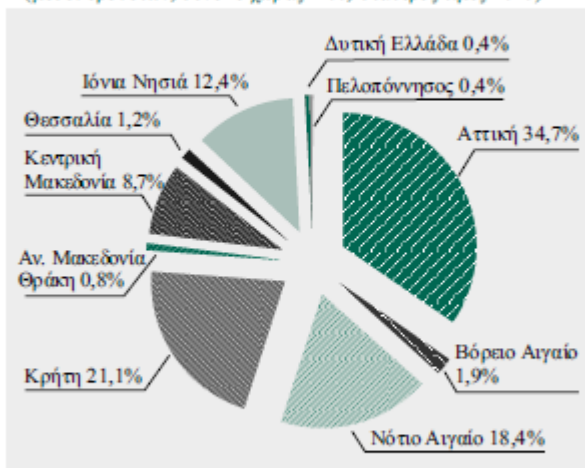
Πηγή: Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας, υπολογισμοί της συγγραφέως.
* Πηγή στοιχείων πληθυσμού: ΕΛΣΤΑΤ (υπολογιζόμενος πληθυσμός την 1η Ιανουαρίου κάθε έτους).

οι αφίξεις από το εξωτερικό στα αεροδρόμια της περιφέρειας νοτίου Αιγαίου ήταν πάνω από δύο εκατομμύρια ενώ οι κάτοικοι ήταν λίγο πάνω από 320.000 και ο λόγος αφίξεων προς πληθυσμό ήταν 7,1. Αντίστοιχα στο Διάγραμμα 2 φαίνεται η κατανομή των αφίξεων επιβατών εξωτερικού ανά περιφέρεια στο χρονικό διάστημα

2000-2007. Στον πίνακα 1 (ΣΕΛΙΔΑ 104 ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ) φαίνεται ότι ο μεγαλύτερος ρυθμός μεταβολής λαμβάνει χώρα στην περιφέρεια Πελοποννήσου με 7%.

Διάγραμμα 2 Κατανομή αφίξεων επιβατών εξωτερικού στους αερολιμένες της χώρας κατά περιφέρεια (2000-2007)

(μέσοι όροι ετών, σύνολο χώρας=100, σταθερές τιμές 2010)

Πηγή: Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας, υπολογισμοί της συγγραφέως.

Σημείωση: Οι περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας και Ηπείρου εμφανίζουν μηδενικές αφίξεις και δεν παρουσιάζονται στο διάγραμμα.

Πίνακας Ι Λογαριασμοί νοικοκυριών κατά περιφέρεια (2000-2007)

(%)

	Λογαριασμός κατανομής πρωτογενούς εισοδήματος				
	Πόροι			Χρήσεις	
	Λειτουργικό πλεόνασμα - Μικτό εισόδημα	Αμοιβές απασχ/μένων εισπραττόμενες	Εισόδημα περιουσίας εισπραττόμενο	Εισόδημα περιουσίας πληρωνόμενο	Ισοζύγιο πρωτογενών εισοδημάτων
<i>Μέσοι όροι</i>					
	<i>Ποσοστά συμμετοχή περιφέρειας στο σύνολο χώρας</i>				
Σύνολο χώρας	100	100	100	100	100
Αττική	40,3	44,0	41,4	47,4	42,1
Βόρειο Αιγαίο	1,6	1,5	2,5	2,0	1,6
Νότιο Αιγαίο	3,0	2,8	3,7	2,6	3,0
Κρήτη	5,2	4,8	6,0	4,7	5,1
Αν. Μακεδονία-Θράκη	4,4	4,6	4,4	5,3	4,5
Κεντρική Μακεδονία	16,1	14,8	13,3	12,5	15,2
Δυτική Μακεδονία	2,8	3,4	2,8	2,5	3,1
Ήπειρος	2,9	2,6	3,2	2,3	2,8
Θεσσαλία	6,0	5,6	5,6	5,2	5,8
Ιόνια Νησιά	1,8	1,8	2,4	1,9	1,9
Δυτική Ελλάδα	6,0	5,1	5,4	4,8	5,5
Στερεά Ελλάδα	5,4	5,0	4,8	4,5	5,2
Πελοπόννησος	4,4	4,0	4,4	4,4	4,2
<i>Μέσοι ετήσιοι ρυθμοί μεταβολής</i>					
Σύνολο χώρας	2,9	5,2	-1,8	8,9	3,3
Αττική	3,2	6,8	5,2	14,0	5,0
Βόρειο Αιγαίο	4,0	5,1	-18,0	-8,7	1,3
Νότιο Αιγαίο	6,1	-1,4	-14,2	-1,8	0,2
Κρήτη	5,3	3,1	-6,8	9,9	2,5
Αν. Μακεδονία-Θράκη	3,9	3,1	-2,9	4,4	2,7
Κεντρική Μακεδονία	2,3	7,3	-2,1	11,4	3,8
Δυτική Μακεδονία	-3,5	-3,3	-11,6	-2,0	-4,4
Ήπειρος	0,4	4,2	-11,3	3,7	0,5
Θεσσαλία	3,5	5,2	-6,3	4,2	3,1
Ιόνια Νησιά	4,6	-1,0	-10,7	0,4	-0,1
Δυτική Ελλάδα	0,6	4,7	-8,1	3,9	1,3
Στερεά Ελλάδα	-1,0	2,1	-9,2	-1,0	-0,5
Πελοπόννησος	7,0	6,4	-4,9	3,9	5,3

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, υπολογισμοί της συγγραφέως.

Σημείωση: Τα στοιχεία για όλα τα έτη είναι προσωρινά.

1.ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ

Η περιφέρεια Θεσσαλονίκης κατέχει καλή θέση στον πρωτογενή, δευτερογενή, αλλά και τριτογενή τομέα παραγωγής. Πέρα από αυτό όμως είναι και πρώτη ελαιοπαραγωγός περιφέρεια στη χώρα. Η υλοποίηση τμήματος των εθνικής σημασίας μεταφορικών έργων στην περιοχή δεν έχει μέχρι σήμερα δημιουργήσει

εκείνα τα αναπτυξιακά αποτελέσματα που προέβλεπε ο σχεδιασμός (Κεντρικός και Περιφερειακός).

Εκτός από τις βαρύτατες και γενικευμένες επιπτώσεις της δημοσιονομικής συγκυρίας, η ελλειμματική υλοποίηση των μεταφορικών υποδομών αποτελεί επίσης σημαντικό λόγο απόκλισης από τους αρχικούς στόχους του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης(ΠΠΧΣΑΑ.). Ειδικότερα, ο Δυτικός Άξονας (Ιονία Οδός), ο Ε65, η κάθετη σύνδεση Ιωάννινα – Κακκαβιά, αλλά ακόμα και το τμήμα Κόρινθος – Πάτρα όπως και οι τοπικότερης σημασίας άξονες Πρέβεζας – Ηγουμενίτσας, Ηγουμενίτσας – Σαγιάδας – Αγ. Σαράντα αλλά και το τμήμα Αμφιλοχίας – Βόνιτσας – Ακτίου δεν έχουν υλοποιηθεί (ή δεν έχουν ολοκληρωθεί). Σημαντικές καθυστερήσεις παρουσιάστηκαν και στην υλοποίηση της Β και Γ φάσης του λιμένα της Ηγουμενίτσας καθώς και των έργων αναβάθμισης του αεροδρομίου των Ιωαννίνων. Τέλος, οι προβλεπόμενες σιδηροδρομικές συνδέσεις προς Καλαμπάκα και προς Αντίρριο, δεν υλοποιήθηκαν. Οι ως άνω παρεμβάσεις αποτελούσαν τον πυρήνα της χωροταξικής πολιτικής του ΠΠΧΣΑΑ, δεδομένου ότι αποτελούσαν την ικανή αλλά και αναγκαία προϋπόθεση για να αρθούν οι συνθήκες απομόνωσης της Περιφέρειας και να δημιουργηθούν ορισμένες ευνοϊκές ανάπτυξης παραγωγικών τομέων όπως το διαμετακομιστικό εμπόριο οι μεταφορικές υπηρεσίες και να εκσυγχρονιστούν οι μονάδες μεταποίησης. Και αν με την ολοκλήρωση της Εγνατίας οδού βελτιώθηκε η προσβασιμότητα των αστικών κέντρων της Ηπείρου, η περιορισμένη χρήση της για μεταφορά (διέλευση) αγαθών (και η σχεδόν αποκλειστική χρήση της για μετακίνηση επιβατών) δεν είναι βέβαιο ότι συντελεί στην αναπτυξιακή τόνωση των επιμέρους χωρικών ενότητων. Για παράδειγμα, η μείωση της χρονοαπόστασης Ηγουμενίτσας – Ιωαννίνων μπορεί να συντελέσει στη συρρίκνωση της αγοράς αγαθών και υπηρεσιών της πρώτης αφού ο αστικός πόλος των Ιωαννίνων έλκει ευκολότερα αυτή τη ζήτηση. Το φαινόμενο αυτό έχει παρατηρηθεί σε όλο το μήκος της Εγνατίας οδού όπου τα κοντινά προς τον άξονα αστικά κέντρα αύξησαν το βαθμό εξάρτησής τους από γειτονικούς κεντρικότερους και ισχυρότερους πόλους, γεγονός που αποδεικνύεται και από την ένταση των κυκλοφοριακών φόρτων της οδού. Στην πραγματικότητα λοιπόν οι δύο «χωρικοί άξονες ανάπτυξης» που προέβλεπε το ΠΠ δεν έχουν συγκροτηθεί και συνεπώς δεν έχουν συμβάλει στην υλοποίηση των στόχων του. Αυτή είναι και η

κύρια (αλλά όχι η μοναδική) πηγή των αποκλίσεων των προβλέψεων του ΠΠ σε σχέση με την πραγματικότητα, η οποία επιβαρύνεται από τις συνθήκες της κρίσης των τελευταίων ετών. Οι δυνατότητες επομένως αξιοποίησης του συνόλου των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Ηπείρου γενικότερα και του Δήμου Ηγουμενίτσας ειδικότερα (θέση – ανάπτυξη σχέσεων με τη Νότια βαλκανική και κυρίως με την Αλβανία), ανάδειξη των στοιχείων του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος αλλά και η προοπτική ανάδειξης του Δήμου σε σύγχρονο κόμβο συνδυασμένων μεταφορών, παραμένουν σε μεγάλο βαθμό αναξιοποίητες.

Για την περίοδο 2008-2014 έχουμε μείωση του λειτουργικού πλεονάσματος-μεικτού εισοδήματος στις 11 από τις 13 περιφέρειες της χώρας με μεγαλύτερη αυτήν της Δυτικής Ελλάδος κατά 11,4%. Παρατηρούμε επίσης στον πίνακα ότι η περιφέρεια με τη σημαντικότερη θέση στον δευτερογενή τομέα (Δυτική Μακεδονία) παρουσιάζει τον χαμηλότερο ρυθμό μείωσης κατά 4,9%.

2. Κοινωνικοοικονομικά στοιχεία Δήμου Ηγουμενίτσας

1. Έκταση και Πληθυσμός

Η έκταση του Δήμου Ηγουμενίτσας, ανέρχεται σε 428,38 τ.χλμ και είναι ο 3ος μεγαλύτερος στο Νομό Θεσπρωτίας, με 1ο το Δήμο Φιλιατών με έκταση 583,58 και 2ο το Δήμο Σουλίου με έκταση 502,73 τ.χλμ. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Απογραφής Πληθυσμού της ΕΣΥΕ κατά το έτος 2011, ο νόμιμος πληθυσμός του Δήμου Ηγουμενίτσας ανέρχεται σε 25.977 κατοίκους, ο μόνιμος πληθυσμός σε 25.814 κατοίκους, ενώ ο πραγματικός πληθυσμός σε 26.389 κατοίκους.

2. Απασχόληση και χαρακτηριστικά τοπικής Οικονομίας.

Ο οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός στα όρια του Δήμου υπολογίζεται στους 14.924, ενώ ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός στους 10.890. Από τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό το 19,43% περίπου δηλώνουν άνεργοι (το αντίστοιχο ποσοστό κατά το 2001 ήταν 13%, ενώ από το 2011 έως σήμερα ο δείκτης ανεργίας έχει επιδεινωθεί σημαντικά και ιδιαίτερα μεταξύ των νέων). Από το σύνολο των απασχολούμενων το 11,7% (από 19% το 2001) περίπου δραστηριοποιείται στον πρωτογενή τομέα, το 15,1% (από 19,5% το 2001) στο δευτερογενή και η μεγάλη πλειοψηφία, ποσοστό περίπου 73% (από 59% το 2001) στον τριτογενή τομέα.

(Πηγή: Επιχειρησιακό πρόγραμμα Δήμου Ηγουμενίτσας για την περίοδο 2015-2019 Α' φάση : Στρατηγικός σχεδιασμός.)

Σχετικά με την παραγωγική δομή του Δήμου Ηγουμενίτσας διαπιστώνονται τα εξής:

- στον πρωτογενή τομέα παραγωγής, η γεωργική δραστηριότητα εστιάζεται στις αροτραίες καλλιέργειες και σε μικρότερο βαθμό στις δενδρώδεις καλλιέργειες και στις καλλιέργειες κηπευτικών προϊόντων. Αναφορικά με την κτηνοτροφική δραστηριότητα ο πλέον δυναμικός κλάδος είναι της αιγοπροβατοτροφίας και ακολουθεί η βοοτροφία, με κύρια την παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων και κρέατος, με μικρή ωστόσο συμμετοχή στη συνολική κτηνοτροφική παραγωγή του Νομού. Επίσης, η Ηγουμενίτσα και η Πλαταριά αποτελούν το κύριο αλιευτικό κέντρο του Νομού Θεσπρωτίας, συγκεντρώνοντας αρκετά μικρά αλιευτικά σκάφη, ενώ μαζί με τη Σαγιάδα (Δήμου Φιλιατών) αποτελεί κέντρο θαλασσοκαλλιέργειας που βασίζεται στην εκμετάλλευση της λιμνοθάλασσας και της εντατικής ιχθυοκαλλιέργειας (η θαλασσοκαλλιέργεια αποτελεί φθίνουσα δραστηριότητα ενώ η ιχθυοκαλλιέργεια πιο δυναμικό κλάδο).
- Ο δευτερογενής τομέας παραγωγής αφορά κυρίως στις κατασκευές και στη μεταποιητική δραστηριότητα που σχετίζεται με τον πρωτογενή τομέα παραγωγής (μεταποίηση αγροτοδιατροφικών προϊόντων, προϊόντων ξυλείας, κ.λπ.), με δυναμικότερο τον κλάδο των κατασκευών, ο οποίος όμως τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει σημαντική καθίζηση λόγω της κρίσης.
- Ο τριτογενής τομέας παραγωγής αφορά κυρίως σε λειτουργίες λιανικού και χοντρικού εμπορίου, σε υπηρεσίες μεταφορών, τουρισμού και αναψυχής, και σε υπηρεσίες μεσιτικών και άλλων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

Γενικά ο Δήμος Ηγουμενίτσας δεν παρουσιάζει τα τυπικά χαρακτηριστικά ενός αγροτικού περιφερειακού δήμου, όπου η πλειοψηφία των κατοίκων ασχολείται με τον πρωτογενή ή το δευτερογενή τομέα. Στο σημείο αυτό, ο Δήμος Ηγουμενίτσας διαφοροποιείται από την τυπική ελληνική περιφέρεια, αποτελώντας αστικό κέντρο με έμφαση στις υπηρεσίες. Το γεγονός αυτό είναι ιδιαίτερα εμφανές

στη Δ.Ε. Ηγουμενίτσας καθώς και στη Δ.Ε. Συβότων όπου κυριαρχεί η απασχόληση στον τουριστικό κλάδο.

3. Τουριστικό Προφίλ του Δήμου Ηγουμενίτσας

Στο Δήμο Ηγουμενίτσας, σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα για την ανάπτυξη του τουρισμού αποτελούν κυρίως το εκτεταμένο παράκτιο μέτωπό του με ελκυστικές παραλίες και καλής ποιότητας κολυμβητικά ύδατα, που αποτελούν περιοχές παραθεριστικού τουρισμού και συγκεντρώνουν σημαντικό αριθμό τουριστικών υποδομών φιλοξενίας, αλλά και άλλες περιοχές όπου εντοπίζονται ποικίλα οικοσυστήματα και σημαντικοί πολιτιστικοί πόροι. Τα οικοσυστήματα αυτά (δάση, ποτάμια, εκβολές ποταμών, υγροβιότοποι, κλπ.) τα οποία αναλυτικά περιγράφονται σε προηγούμενες ενότητες, διακρίνονται για την αισθητική και περιβαλλοντική τους αξία και διέπονται από διάφορα καθεστώτα προστασίας. Επιπλέον, η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού είναι ένα «στοίχημα» όχι μόνο για το Δήμο Ηγουμενίτσας αλλά για ολόκληρη την Περιφερειακή Ενότητα Θεσπρωτίας, καθώς πέρα από την παραλιακή ζώνη, που σήμερα αποτελεί το βασικό πόλο έλξης τουριστών, εντός των ορίων της ΠΕ βρίσκονται περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους όπως ο ποταμός Καλαμάς με τα εντυπωσιακά φαράγγια του, τα όρη του Σουλίου και τον ορεινό όγκο της Μουργκάνας και άλλες περιοχές σπουδαίας πολιτιστικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς που μπορούν να αποτελέσουν ένα πλέγμα για την ανάπτυξη νέων μορφών τουρισμού με έμφαση στην ποιότητα. Πέραν των ξενοδοχειακών μονάδων λειτουργεί και ένας μεγάλος αριθμός- οικογενειακών κυρίως- επιχειρήσεων με ενοικιαζόμενα δωμάτια. Στην περιοχή του Δήμου λειτουργούν επίσης 5 (πέντε) κάμπινγκ (camping). Η συντριπτική πλειοψηφία ξενοδοχείων και καταλυμάτων λειτουργεί σε εποχική βάση με εξαίρεση τις ξενοδοχειακές μονάδες που βρίσκονται στην έδρα του Δήμου. Σχεδόν το 50% των ξενοδοχείων συγκεντρώνονται στη Δ.Ε. Συβότων. Όσον αφορά δε στα ενοικιαζόμενα δωμάτια και διαμερίσματα που διατίθενται στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου Ηγουμενίτσας, παρατηρείται μία έντονη συγκέντρωση στο παραλιακό μέτωπο του Νομού Θεσπρωτίας και κυρίως στους οικισμούς Συβότων, Πέρδικας και Πλαταριάς (ενδεικτικά αναφέρουμε ότι σύμφωνα με την ιστοσελίδα <http://www.thesprotia.gr> λειτουργούν 72 μονάδες ενοικιαζόμενων δωματίων και

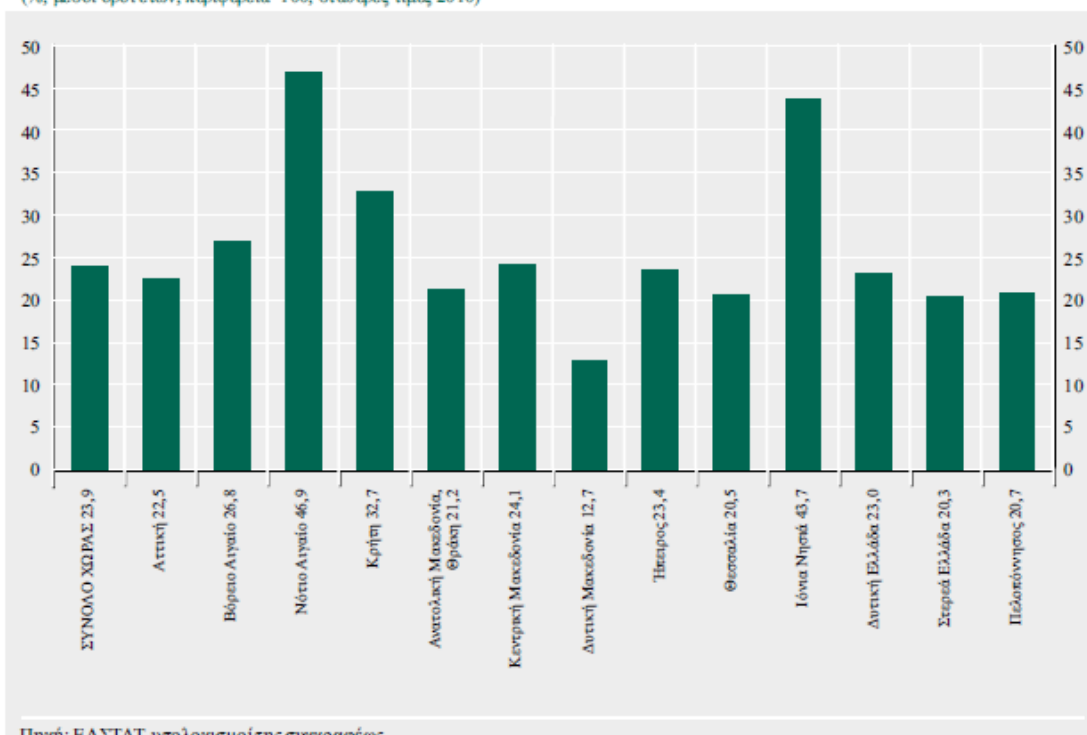

διαμερισμάτων μόνο στα Σύβοτα). Από τα ξενοδοχεία μόλις ένα είναι 5 αστέρων και οκτώ τεσσάρων αστέρων, υποδηλώνοντας γενικά μία μέτρια ποιότητα στις υπάρχουσες υποδομές διαμονής.

Παρατηρώντας το Διάγραμμα 3 και τον Πίνακα 2^α (ΣΤΗΝ ΣΕΛΙΔΑ 83 ΤΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΣΕΛΙΔΑ 105 Ο ΠΙΝΑΚΑΣ) φαίνεται πως τα εισοδήματα και τα κέρδη που προέρχονται από παροχή υπηρεσιών τουρισμού παρουσίασαν αντοχή στο διάστημα 2008-2014.

Διάγραμμα 3 Συμμετοχή ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας εμπορίου, επισκευής οχημάτων, μεταφορών και αποθήκευσης, υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης στο σύνολο ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας ανά περιφέρεια (2008-2014)

(%, μέσοι όροι ετών, περιφέρεια=100, σταθερές τιμές 2010)

Πίνακας 2α Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία κατά κλάδο

(%)

	Γεωργία, δασοκομία και αλιεία		Ορυχεία, λατομεία, βιομηχανία, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού, κλιματισμού και νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης				Κατασκευές	
	2000-2007	2008-2014	Σύνολο		Μεταποίηση		2000-2007	2008-2014
			2000-2007	2008-2014	2000-2007	2008-2014		
<i>Ποσοτικά συμμετοχή κλάδων στο σύνολο περιφέρειας (περιφέρεια = 100)</i>								
Σύνολο χώρας	3,7	3,5	14,0	11,8	10,2	8,5	6,0	3,9
Αττική	0,3	0,4	11,2	9,1	8,4	6,9	5,4	3,1
Βόρειο Αιγαίο	5,9	4,7	6,2	5,5	3,7	3,1	6,0	4,5
Νότιο Αιγαίο	2,3	2,6	7,2	5,8	2,8	2,3	6,8	5,5
Κρήτη	7,2	6,1	8,2	7,9	4,9	5,0	7,1	5,2
Αν. Μακεδονία-Θράκη	7,6	6,7	16,1	13,9	11,2	10,3	5,9	3,8
Κεντρική Μακεδονία	5,4	5,2	15,8	13,5	13,1	11,3	5,8	3,9
Δυτική Μακεδονία	5,9	5,9	39,8	38,7	4,0	4,5	6,7	4,2
Ήπειρος	7,3	7,1	10,8	9,7	6,8	7,0	9,2	6,7
Θεσσαλία	9,3	9,4	15,5	14,2	13,2	12,2	6,3	4,2
Ιόνια Νησιά	3,5	3,4	4,2	4,0	2,6	2,2	6,3	5,1
Δυτική Ελλάδα	8,8	8,5	12,9	10,4	10,1	8,0	7,4	5,4
Στερεά Ελλάδα	8,0	7,6	33,9	29,3	29,9	24,4	6,3	4,5
Πελοπόννησος	8,2	7,8	20,7	17,9	14,8	12,7	6,0	5,0
	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, μεταφορές και αποθήκευση, δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης		Ενημέρωση και επικοινωνία		Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες		Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	
	2000-2007	2008-2014	2000-2007	2008-2014	2000-2007	2008-2014	2000-2007	2008-2014
<i>Ποσοτικά συμμετοχή κλάδων στο σύνολο περιφέρειας (περιφέρεια = 100)</i>								
Σύνολο χώρας	25,4	23,9	3,6	3,7	4,1	4,7	12,0	17,1
Αττική	23,2	22,5	5,6	5,5	6,0	6,7	15,2	20,7
Βόρειο Αιγαίο	31,9	26,8	2,2	2,0	2,6	2,8	11,4	15,5
Νότιο Αιγαίο	49,1	46,9	1,3	1,2	1,9	2,1	8,6	13,0
Κρήτη	34,5	32,7	1,8	2,1	2,7	3,1	8,8	13,1
Αν. Μακεδονία-Θράκη	24,3	21,2	1,8	1,7	2,5	2,7	7,4	11,5
Κεντρική Μακεδονία	26,1	24,1	2,0	2,4	3,0	3,4	9,1	13,7
Δυτική Μακεδονία	14,1	12,7	1,2	1,2	1,9	2,2	6,6	9,4
Ήπειρος	25,0	23,4	1,6	1,6	2,4	2,8	10,2	15,3
Θεσσαλία	23,4	20,5	1,4	1,3	2,2	2,5	9,3	13,7
Ιόνια Νησιά	48,8	43,7	1,3	1,3	1,8	2,4	9,9	15,7
Δυτική Ελλάδα	25,7	23,0	2,3	2,9	2,5	2,8	10,6	15,5
Στερεά Ελλάδα	19,7	20,3	1,2	1,3	1,6	2,0	7,6	12,4
Πελοπόννησος	23,2	20,7	2,0	1,9	2,3	2,5	11,6	17,2

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, υπολογισμοί της συγγραφέως.

4.ΑΜΟΙΒΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στον πίνακα 1 παρατηρούμε ότι για την περίοδο 2000-2007 ο ρυθμός μεταβολής αυξήθηκε σε 12 από τις 13 περιφέρειες.

Πίνακας 1 Λογαριασμοί νοικοκυριών κατά περιφέρεια (2000-2007)

(%)

	Λογαριασμός κατανομής πρωτογενούς εισοδήματος				
	Πόροι			Χρήσεις	
	Λειτουργικό πλεόνασμα - Μικτό εισόδημα	Αμοιβές απασχ/μένων εισπραττόμενες	Εισόδημα περιουσίας εισπραττόμενο	Εισόδημα περιουσίας πληρωνόμενο	Ισοζύγιο πρωτογενών εισοδημάτων
<i>Μέσοι όροι</i>					
<i>Ποσοστιαία συμμετοχή περιφέρειας στο σύνολο χώρας</i>					
Σύνολο χώρας	100	100	100	100	100
Αττική	40,3	44,0	41,4	47,4	42,1
Βόρειο Αιγαίο	1,6	1,5	2,5	2,0	1,6
Νότιο Αιγαίο	3,0	2,8	3,7	2,6	3,0
Κρήτη	5,2	4,8	6,0	4,7	5,1
Αν. Μακεδονία-Θράκη	4,4	4,6	4,4	5,3	4,5
Κεντρική Μακεδονία	16,1	14,8	13,3	12,5	15,2
Δυτική Μακεδονία	2,8	3,4	2,8	2,5	3,1
Ήπειρος	2,9	2,6	3,2	2,3	2,8
Θεσσαλία	6,0	5,6	5,6	5,2	5,8
Ιόνια Νησιά	1,8	1,8	2,4	1,9	1,9
Δυτική Ελλάδα	6,0	5,1	5,4	4,8	5,5
Στερεά Ελλάδα	5,4	5,0	4,8	4,5	5,2
Πελοπόννησος	4,4	4,0	4,4	4,4	4,2
<i>Μέσοι ετήσιοι ρυθμοί μεταβολής</i>					
Σύνολο χώρας	2,9	5,2	-1,8	8,9	3,3
Αττική	3,2	6,8	5,2	14,0	5,0
Βόρειο Αιγαίο	4,0	5,1	-18,0	-8,7	1,3
Νότιο Αιγαίο	6,1	-1,4	-14,2	-1,8	0,2
Κρήτη	5,3	3,1	-6,8	9,9	2,5
Αν. Μακεδονία-Θράκη	3,9	3,1	-2,9	4,4	2,7
Κεντρική Μακεδονία	2,3	7,3	-2,1	11,4	3,8
Δυτική Μακεδονία	-3,5	-3,3	-11,6	-2,0	-4,4
Ήπειρος	0,4	4,2	-11,3	3,7	0,5
Θεσσαλία	3,5	5,2	-6,3	4,2	3,1
Ιόνια Νησιά	4,6	-1,0	-10,7	0,4	-0,1
Δυτική Ελλάδα	0,6	4,7	-8,1	3,9	1,3
Στερεά Ελλάδα	-1,0	2,1	-9,2	-1,0	-0,5
Πελοπόννησος	7,0	6,4	-4,9	3,9	5,3

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, υπολογισμοί της συγγραφέως.

Σημείωση: Τα στοιχεία για όλα τα έτη είναι προσωρινά.

5. Αγορά Εργασίας στο Δήμο Ηγουμενίτσας και στην Περιφέρεια

Η θέση και ο ρόλος της Ηγουμενίτσας ως πρωτεύουσα της Περιφερειακής Ενότητας Θεσπρωτίας, επηρεάζεται άμεσα από τη θέση και τις προοπτικές της Περιφερειακής Ενότητας και της Περιφέρειας Ηπείρου. Επίσης, πολλά στατιστικά στοιχεία όπως για παράδειγμα τα χαρακτηριστικά για την απασχόληση δημοσιεύονται μόνον σε επίπεδο Περιφέρειας και όχι σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας ή σε επίπεδο Δήμου. Τα ποσοστά ανεργίας για παράδειγμα δεν δημοσιεύονται για μικρότερες γεωγραφικές περιοχές διότι λόγω μικρού πληθυσμού και μικρού δείγματος, οι εκτιμήσεις σε αυτές τις περιοχές συνοδεύονται από ιδιαίτερα μεγάλα δειγματοληπτικά σφάλματα.

Για αυτό και στη συνέχεια θα προσπαθήσουμε να αποτυπώσουμε τα χαρακτηριστικά της αγοράς εργασίας στο Δήμο Ηγουμενίτσας, αναφερόμενοι σε αυτά της Περιφέρειας, καθώς οι τάσεις στην αγορά εργασίας που επικρατούν στο Δήμο δεν διαφοροποιούνται σημαντικά από αυτές που επικρατούν και καταγράφονται σε επίπεδο Περιφέρειας.

Όσον αφορά το ποσοστό ανεργίας των ατόμων ηλικίας 20-64 ετών της Περιφέρειας, σύμφωνα με στοιχεία από το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ηπείρου 2014-2013, αυτό είναι μεγαλύτερο σε σχέση με την ΕΕ27 αλλά χαμηλότερο σε σχέση με τη χώρα (22,9% έναντι 24,1% στην Ελλάδα και 10,2% στην ΕΕ27). Η ανεργία των γυναικών είναι σημαντικά μεγαλύτερη από αυτή των ανδρών (27% έναντι 19,7% για τους άνδρες).

Μάλιστα, το πρόβλημα της ανεργίας πλην των γυναικών πλήττει σημαντικά και τους νέους της Περιφέρειας. Με βάση τα συγκριτικά στοιχεία της Eurostat για το 2013 το ποσοστό ανεργίας των νέων ανήλθε στο 67% (2η χειρότερη επίδοση μεταξύ των περιφερειών της χώρας), στην Ελλάδα στο 58,3%, ενώ στην ΕΕ27 στο 23,4% με τις νέες γυναίκες της Περιφέρειας να πλήττονται σημαντικά περισσότερο σε σχέση με τους άνδρες. Αξίζει να σημειωθεί ότι το ποσοστό μακροχρόνια ανέργων της Περιφέρειας ανήλθε σε 62,9%, αναλογία σημαντικά χαμηλότερη σε σχέση με τη χώρα (67,5%), αλλά μεγαλύτερη σε σχέση με την ΕΕ των 27 (47,5%).

Σε ότι αφορά τα βασικά χαρακτηριστικά της αγοράς εργασίας εκτός της δυσμενούς θέσης

των γυναικών και των νέων, η Περιφέρεια χαρακτηρίζεται από απασχολούμενους με χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο, ενώ παρουσιάζει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά συγκέντρωσης στην αυτοαπασχόληση και στην αναλογία των βοηθών απασχόλησης στην οικογενειακή επιχειρηματικότητα (με τάση μείωσης την τελευταία δεκαετία). Ειδικότερα, περίπου 4 στους 10 (37,9%, Eurostat 2012) των απασχολούμενων της Περιφέρειας ηλικίας 25-64 ετών είναι απόφοιτοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και περίπου 3 στους 10 δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ το μερίδιο απασχολούμενων που είναι κάτοχοι πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ανέρχεται στο 28,3%. Η κατανομή αυτή των απασχολούμενων διαφέρει σημαντικά από την τα αντίστοιχα ποσοστά σε επίπεδο χώρας (32,1% πτυχιούχοι τριτοβάθμιας, 39,2% δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και 28,7% πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης).

Η εικόνα της απασχόλησης στην Περιφέρεια, έχει επηρεαστεί σε σημαντικό βαθμό από την οικονομική κρίση. Είναι χαρακτηριστικό ότι την περίοδο 2010-2014 η ανεργία στην Περιφέρεια Ηπείρου (Πίνακας 5-18) αυξήθηκε κατά 86,96 % με την αντίστοιχη αύξηση σε επίπεδο χώρας να ανέρχεται σε 79,58 %.

Η μείωση αφορά το σύνολο των παραγωγικών τομέων, με την κύρια μείωση να έχει προέλθει από τον τριτογενή τομέα (13,2%). Αντίθετα, αντιστάσεις απέναντι στην κρίση καταγράφουν κλάδοι με σημαντική εξαγωγική δραστηριότητα (αλιεία, υδατοκαλλιέργειες), καθώς και οι κλάδοι χημικής βιομηχανίας, κατασκευής μεταλλικών προϊόντων και παραγωγής φαρμακευτικών σκευασμάτων. Να σημειωθεί ότι και οι πιέσεις που δέχθηκε ο κλάδος της μεταποίησης τροφίμων ήταν ηπιότερες σε σχέση με τη χώρα, γεγονός που συνδέεται με την παραγωγική δυναμική της περιφέρειας στη μεταποίηση τροφίμων.

6. Οικονομικές Επιδόσεις της Περιφέρειας

Η Ήπειρος αποτελεί την φτωχότερη Περιφέρεια της Ελλάδος. Το κατά κεφαλήν εισόδημα της Περιφέρειας ανέρχεται σε 12.957 € (2011) και του συνόλου Ελλάδος

σε 18.747€ (2011). Η Περιφερειακή Ενότητα Θεσπρωτίας, με κατά κεφαλήν εισόδημα 14.252€, είναι σαφώς σε καλύτερη θέση από αυτήν της Περιφέρειας αλλά και από αυτήν των άλλων νομών στην Ήπειρο. Ο νομός Άρτας με κατά κεφαλήν εισόδημα 11.721€ (2011) είναι από τους πιο φτωχούς νομούς της Περιφέρειας Ηπείρου. Ακολουθεί ο νομός Πρέβεζας με 12.585€ (2011) και ο νομός Ιωαννίνων με 13.246€ (2011). Στο σύνολο της χώρας ο νομός Καρδίτσας με 9.282€ κατά κεφαλήν εισόδημα, είναι ο φτωχότερος νομός. Αντίθετα από τις πιο πλούσιες Περιφέρειες είναι η Περιφέρεια Αττικής με 25.224€ (2011) και από τους πιο πλούσιους νομούς είναι ο νομός της Βοιωτίας με 26.892€ (2011) κατά κεφαλήν εισόδημα.

Από τους νομούς της Ηπείρου, παρατηρούμε επίσης ότι ο μόνος νομός με αρνητική μεταβολή στο κατά κεφαλήν εισόδημα στο διάστημα 2005-2011, είναι ο νομός Ιωαννίνων με ποσοστό -1%. Ενώ ο νομός Άρτας εμφανίζει αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος με ποσοστό 12%, ο νομός Πρεβέζης με ποσοστό 3% και ο νομός Θεσπρωτίας με ποσοστό 6%. Παρά αυτήν την αύξηση όμως οι νομοί της Περιφέρειας Ηπείρου, είναι μεταξύ των 25 φτωχότερων νομών της Ελλάδος.

Στα δύο μεγαλύτερα αστικά κέντρα της χώρας παρατηρούνται οι μεγαλύτεροι ρυθμοί μεταβολής (Αττικής με 6,8% και Κεντρικής Μακεδονίας με 7,3%). Επίσης παρατηρούμε ότι, στις περιφέρειες με αναπτυγμένη την παροχή υπηρεσιών τουρισμού, υπάρχει χαμηλός ρυθμός μεταβολής στις αμοιβές των απασχολούμενων. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με τον πολύ υψηλό ρυθμό μεταβολής των κερδών στις ίδιες περιφέρειες.

Πιθανολογούμε ότι οι διαφοροποιήσεις στους ρυθμούς μεταβολής των αμοιβών, στις διάφορες περιφέρειες, οφείλονται στις διαφορές που υπάρχουν στην διαπραγματευτική ισχύ στους διάφορους κλάδους των εργαζομένων.

Συγκεκριμένα η διαπραγματευτική ισχύς είναι πολύ χαμηλή στις περιφέρειες με ανεπτυγμένο τουρισμό (Περιφέρεια Ιονίων Νήσων και Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου). Σε περιφέρειες που έχουν σημαντική ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα (π.χ. Πελοπόννησος, Θεσσαλία) παρατηρούμε σημαντική άνοδο των αμοιβών.

Αυτό μπορεί να λειτουργήσει σαν σημαντικό κίνητρο προσέλκυσης εργαζομένων στον πρωτογενή τομέα. Παρατηρώντας τον Πίνακα 4

Πίνακας 4 Λογαριασμοί νοικοκυριών κατά περιφέρεια (2008-2014)

(%)

	Λογαριασμός κατανομής πρωτογενούς εισοδήματος				
	Πόροι			Χρήσεις	
	Λειτουργικό πλεονάσμα - Μικτό εισόδημα	Αμοιβές απασχ/μένων εισπραττόμενες	Εισόδημα περιουσίας εισπραττόμενο	Εισόδημα περιουσίας πληρωσόμενο	Ισοζύγιο πρωτογενών εισοδημάτων
	<i>Μέσοι όροι</i>				
	<i>Ποσοστιαία συμμετοχή περιφέρειας στο σύνολο χώρας</i>				
Σύνολο χώρας	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Αττική	39,7	45,9	49,9	50,1	43,7
Βόρειο Αιγαίο	1,8	1,6	1,3	1,3	1,7
Νότιο Αιγαίο	4,6	2,3	2,3	2,3	3,2
Κρήτη	5,2	4,7	4,2	4,2	4,9
Αν. Μακεδονία-Θράκη	4,3	4,4	3,7	3,7	4,3
Κεντρική Μακεδονία	16,0	15,0	14,7	14,6	15,4
Δυτική Μακεδονία	2,3	2,5	1,8	1,8	2,4
Ήπειρος	2,8	2,7	2,2	2,2	2,7
Θεσσαλία	5,9	5,8	6,1	6,1	5,9
Ιόνια Νησιά	2,3	1,5	1,5	1,5	1,8
Δυτική Ελλάδα	5,2	5,0	4,8	4,8	5,1
Στερεά Ελλάδα	4,5	4,2	3,5	3,5	4,3
Πελοπόννησος	5,2	4,3	4,0	4,0	4,7
	<i>Μέσοι ετήσιοι ρυθμοί μεταβολής</i>				
Σύνολο χώρας	-7,6	-7,1	-11,3	-13,3	-7,5
Αττική	-7,9	-7,5	-12,7	-14,6	-8,0
Βόρειο Αιγαίο	-7,7	-6,4	-5,0	-7,1	-6,8
Νότιο Αιγαίο	1,5	-6,9	-8,3	-10,3	-2,1
Κρήτη	-7,4	-6,3	-5,4	-7,6	-6,7
Αν. Μακεδονία-Θράκη	-9,5	-6,2	-3,3	-5,5	-7,3
Κεντρική Μακεδονία	-7,4	-6,8	-11,8	-13,8	-7,3
Δυτική Μακεδονία	-4,9	-7,1	-5,8	-7,9	-6,1
Ήπειρος	-8,9	-6,1	-6,3	-8,4	-7,2
Θεσσαλία	-10,2	-6,6	-17,0	-18,9	-9,0
Ιόνια Νησιά	-1,4	-6,2	-9,9	-11,9	-3,9
Δυτική Ελλάδα	-11,4	-7,0	-13,0	-14,9	-9,2
Στερεά Ελλάδα	-8,2	-7,2	-6,3	-8,4	-7,5
Πελοπόννησος	-8,7	-6,7	-5,5	-7,6	-7,5

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, υπολογισμοί της συγγραφέως.
Σημείωση: Τα στοιχεία για όλα τα έτη είναι προσωρινά.

συμπεραίνουμε ότι υπάρχει έντονος αρνητικός ρυθμός στην Περιφέρεια Αττικής (-7,5%) ενώ σε όλες τις άλλες περιφέρειες παρατηρούνται ρυθμοί μείωσης από -6,1% έως -7,1%.

Στο διάστημα της κρίσης χειροτέρεψαν τα μεικτά εισοδήματα αλλά και τα λειτουργικά πλεονάσματα των επιχειρήσεων. Αυτό προκάλεσε μείωση και στις

αμοιβές των εργαζομένων με τη μείωση αυτή να είναι συνδεδεμένη με την διαπραγματευτική ισχύ των σωματείων των εργαζομένων.

Παρατηρώντας τον Πίνακα 1

Πίνακας 1 Λογαριασμοί νοικοκυριών κατά περιφέρεια (2000-2007)					
(%)					
	Λογαριασμός κατανομής πρωτογενούς εισοδήματος				
	Πόροι			Χρήσεις	
	Λειτουργικό πλεόνασμα - Μικτό εισόδημα	Αμοιβές απασχ/μένων εισπραττόμενες	Εισόδημα περιουσίας εισπραττόμενο	Εισόδημα περιουσίας πληρωνόμενο	Ισοζύγιο πρωτογενών εισοδημάτων
<i>Μέσοι όροι</i>					
<i>Ποσοστά συμμετοχή περιφέρειας στο σύνολο χώρας</i>					
Σύνολο χώρας	100	100	100	100	100
Αττική	40,3	44,0	41,4	47,4	42,1
Βόρειο Αιγαίο	1,6	1,5	2,5	2,0	1,6
Νότιο Αιγαίο	3,0	2,8	3,7	2,6	3,0
Κρήτη	5,2	4,8	6,0	4,7	5,1
Αν. Μακεδονία-Θράκη	4,4	4,6	4,4	5,3	4,5
Κεντρική Μακεδονία	16,1	14,8	13,3	12,5	15,2
Δυτική Μακεδονία	2,8	3,4	2,8	2,5	3,1
Ήπειρος	2,9	2,6	3,2	2,3	2,8
Θεσσαλία	6,0	5,6	5,6	5,2	5,8
Ιόνια Νησιά	1,8	1,8	2,4	1,9	1,9
Δυτική Ελλάδα	6,0	5,1	5,4	4,8	5,5
Στερεά Ελλάδα	5,4	5,0	4,8	4,5	5,2
Πελοπόννησος	4,4	4,0	4,4	4,4	4,2
<i>Μέσοι ετήσιοι ρυθμοί μεταβολής</i>					
Σύνολο χώρας	2,9	5,2	-1,8	8,9	3,3
Αττική	3,2	6,8	5,2	14,0	5,0
Βόρειο Αιγαίο	4,0	5,1	-18,0	-8,7	1,3
Νότιο Αιγαίο	6,1	-1,4	-14,2	-1,8	0,2
Κρήτη	5,3	3,1	-6,8	9,9	2,5
Αν. Μακεδονία-Θράκη	3,9	3,1	-2,9	4,4	2,7
Κεντρική Μακεδονία	2,3	7,3	-2,1	11,4	3,8
Δυτική Μακεδονία	-3,5	-3,3	-11,6	-2,0	-4,4
Ήπειρος	0,4	4,2	-11,3	3,7	0,5
Θεσσαλία	3,5	5,2	-6,3	4,2	3,1
Ιόνια Νησιά	4,6	-1,0	-10,7	0,4	-0,1
Δυτική Ελλάδα	0,6	4,7	-8,1	3,9	1,3
Στερεά Ελλάδα	-1,0	2,1	-9,2	-1,0	-0,5
Πελοπόννησος	7,0	6,4	-4,9	3,9	5,3

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, υπολογισμοί της συγγραφέως.
Σημείωση: Τα στοιχεία για όλα τα έτη είναι προσωρινά.

η Αττική έχει τη μεγαλύτερη ποσοστιαία συμμετοχή στο πρωτογενές εισόδημα στο σύνολο της χώρας ίση με 41,4% την περίοδο 2000-2007.

Η συμμετοχή αυτή αυξάνεται κατά το διάστημα 2008-2014 και φθάνει σε επίπεδο 49,9%. Για τις υπόλοιπες περιφέρειες της χώρας, για τα παραπάνω χρονικά διαστήματα, παρατηρείται ότι τα ποσοστά συμμετοχής τους είναι χαμηλότερα από τον πληθυσμό που αναλογεί σε κάθε περιφέρεια.

7.Χρήσεις κατανομής πρωτογενούς εισοδήματος

1. Εισόδημα περιουσίας πληρωνόμενο

Σαν εισόδημα περιουσίας εννοούμε τους καταβαλλόμενους τόκους, τη γαιοπρόσοδο καθώς επίσης και τα έσοδα από περιουσιακά στοιχεία του υπεδάφους που καταβάλλονται στον γαιοκτήμονα από τον μισθωτή.

Παρατηρώντας τον πίνακα 6

Πίνακας 6 Ετήσιοι μη χρηματοοικονομικοί λογαριασμοί θεσμικών τομέων – Νοικοκυριά και ΜΚΙΕΝ (2000-2014)

Πόροι	Κατανομή*		Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής (%)		Μεταβολή μεταξύ των δύο περιόδων (%)
	2000-2007	2008-2014	2000-2007	2008-2014	
Παραγωγή	100	100	3,0	-6,6	-16,7
Εισόδημα εξαρτημένης εργασίας	100	100	5,2	-7,1	-3,1
Επιδοτήσεις	100	100	29,6	-2,1	146,8
Άλλες επιδοτήσεις παραγωγής	100	100	29,6	-2,1	146,8
Εισόδημα περιουσίας	100	100	-1,9	-11,3	-16,7
Τόκοι	61,5	67,5	-5,4	-13,6	-8,6
Διανεμόμενο εισόδημα εταιριών	34,6	27,6	5,1	-7,6	-33,7
Επανεπενδύσιμα έσοδα από άμεσες επενδύσεις εξωτερικού	0,0	0,0	-	-	-
Εισόδημα περιουσίας που διανέμεται στους κατόχους ασφαλιστηρίων συμβολαίων	1,0	1,9	78,9	-4,9	61,1
Γαισπρόσοδος και έσοδα από περιουσιακά στοιχεία υπεδάφους	2,8	3,0	2,4	-4,3	-12,4
Κοινωνικές εισφορές και παροχές	100	100	5,8	-4,9	15,3
Κοινωνικές εισφορές	0,0	0,0	-	-	-
Κοινωνικές παροχές εκτός από τις κοινωνικές μεταβιβάσεις σε είδος	54,7	60,0	6,4	-3,3	26,3
Κοινωνικές μεταβιβάσεις σε είδος	45,3	40,0	5,1	-7,2	2,0
Λοιπές τρέχουσες μεταβιβάσεις	100	100	-3,3	-8,0	-30,8
Απαιτήσεις από ασφάλειες εκτός των ασφαλειών ζωής	15,9	17,9	3,8	-4,4	-22,5
Διάφορες τρέχουσες μεταβιβάσεις, μη αλλού καταγραφόμενες	84,1	82,1	-4,5	-8,7	-32,4
Μεταβιβάσεις κεφαλαίου	100	100	-43,6	-0,6	21,1
Επιχορηγήσεις επενδύσεων και λοιπές μεταβιβάσεις κεφαλαίου	100	100	-43,6	-0,6	21,1
Χρήσεις	2000-2007	2008-2014	2000-2007	2008-2014	Μεταβολή μεταξύ των δύο περιόδων (%)
Ενδιάμεση ανάλωση	100	100	2,9	-6,5	-21,6
Τελική καταναλωτική δαπάνη	100	100	3,5	-5,6	-2,1
Ατομική καταναλωτική δαπάνη	100	100	3,5	-5,6	-2,1
Πραγματική τελική κατανάλωση	100	100	3,8	-6,1	-1,9
Πραγματική ατομική κατανάλωση	100	100	3,8	-6,1	-1,9
Ακαθάριστος σχηματισμός κεφαλαίου	100	100	6,3	-25,3	-48,4
Ακαθάριστος σχηματισμός πάγιου κεφαλαίου	96,2	103,3	5,5	-24,1	-44,6
Μεταβολή αποθεμάτων	2,9	-4,0	-206,0	**	-169,9
Απόκτηση μείον διάθεση τιμαλφών	0,8	0,7	22,4	-29,4	-57,3
Εισόδημα εξαρτημένης εργασίας	100	100	6,3	-6,1	2,8
Φόροι στην παραγωγή και στις εισαγωγές	100	100	-0,3	7,4	78,4
Άλλοι φόροι στην παραγωγή	100	100	-0,3	7,4	78,4
Εισόδημα περιουσίας	100	100	8,6	-13,2	86,2
Τόκοι	66,2	84,0	9,8	-15,1	138,8
Επανεπενδύσιμα έσοδα από άμεσες επενδύσεις εξωτερικού	0	0	-	-	-

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, υπολογισμοί της συγγραφέως.

* Κατανομή ανά πρωτοβάθμιο λογαριασμό.

** Ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής δεν μπορεί να υπολογιστεί, καθώς ο ένας εκ των δύο συγκρινόμενων αριθμών είναι αρνητικός.

για την περίοδο 2000-2007 εξάγεται το συμπέρασμα ότι η περιφέρεια Αττικής συμμετέχει με 47,4% στο σύνολο της χώρας.

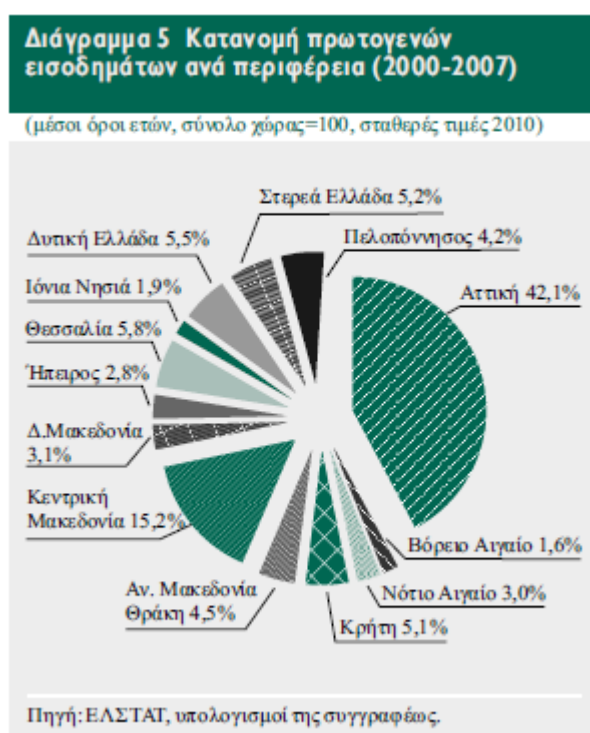
Η συμμετοχή αυτή γίνεται μεγαλύτερη στο διάστημα 2008-2014 (50,1%). Οριακή αύξηση ή μείωση παρατηρείται στις υπόλοιπες περιφέρειες. Για το διάστημα 2008-2014 ο μέσος όρος του μεγέθους είναι κατά πολύ υψηλότερος.

Η αύξηση αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι στο διάστημα 2008-2014 οι τόκοι αυξήθηκαν κατά 138,8%. Στο ίδιο διάστημα όμως, όπως παρατηρούμε πάλι στον πίνακα 6, τα έσοδα από περιουσιακά στοιχεία του υπεδάφους αλλά και η γαιοπρόσδοδος παρουσίασε μείωση.

2. Ισοζύγιο πρωτογενών εισοδημάτων

Το ισοζύγιο αυτό είναι το άθροισμα λειτουργικού πλεονάσματος-μικτού εισοδήματος, αμοιβών απασχολούμενων και καθαρού εισοδήματος περιουσίας.

Παρατηρώντας το διάγραμμα 5

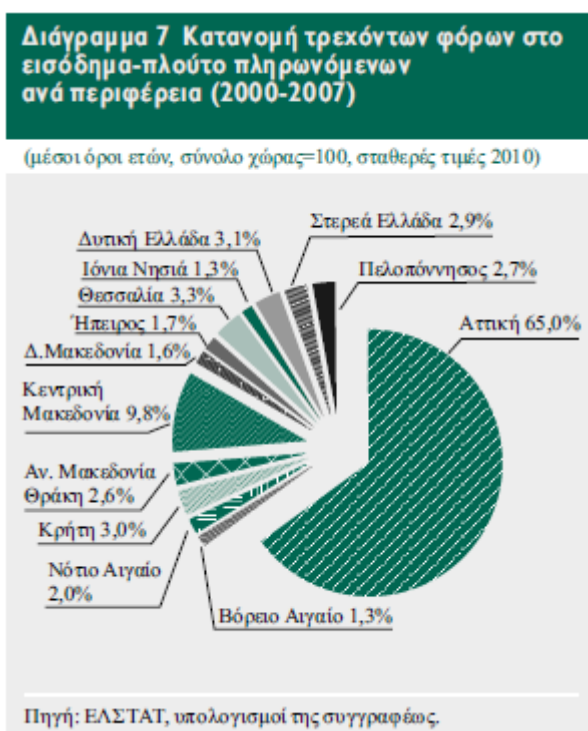

βλέπουμε ότι για το διάστημα 2000-2007 υπάρχει μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής +3,3% σε επίπεδο χώρας, ενώ για το διάστημα 2008-2014 ο ρυθμός μεταβολής έχει γίνει -7,5%.

Στις περιφέρειες με αξιόλογη τουριστική κίνηση παρατηρούνται και τα χαμηλότερα ποσοστά (Νότιο Αιγαίο και νησιά Ιονίου). Εδώ οι χαμηλοί ρυθμοί ανόδου των μισθών των απασχολούμενων αντισταθμίζονται από τους υψηλούς ρυθμούς ανόδου των κερδών και των εισοδημάτων των επιχειρήσεων.

3. Τρέχοντες φόροι στο εισόδημα

Οι φόροι αυτοί αφορούν υποχρεωτικές πληρωμές που επιβάλλονται από την κυβέρνηση στην περιουσία και στο εισόδημα των θεσμικών μονάδων της οικονομίας. Στο διάγραμμα 7

αλλά και στον πίνακα 7

Πίνακας 7 Λογαριασμοί νοικοκυριών κατά περιφέρεια (2000-2007)

(%)

	Λογαριασμός δευτερογενούς διανομής του εισοδήματος							Τελική καταναλωτική δαπάνη*
	Πόροι			Χρήσεις				
	Ισοζύγιο πρωτογενών εισοδημάτων	Κοινωνικές παροχές εκτός από κοινωνικές μεταβιβάσεις σε είδος, εισπραττόμενες	Άλλες τρέχουσες μεταβιβάσεις, εισπραττόμενες	Τρέχοντες φόροι στο εισόδημα-πλούτο, πληρωνόμενοι	Κοινωνικές εισφορές, πληρωνόμενες	Άλλες τρέχουσες μεταβιβάσεις, πληρωνόμενες	Διαθέσιμο εισόδημα	
<i>Μέσο όρο-Ποσοστιαία συμμετοχή περιφέρειας στο σύνολο χώρας</i>								
Σύνολο χώρας	100	100	100	100	100	100	100	-
Αττική	42,1	48,1	43,3	65,0	37,3	55,7	42,4	-
Βόρειο Αιγαίο	1,6	1,6	1,9	1,3	1,8	1,4	1,6	-
Νότιο Αιγαίο	3,0	2,3	3,0	2,0	3,7	3,0	2,8	-
Κρήτη	5,1	4,1	5,1	3,0	5,2	4,5	5,0	-
Αν. Μακεδονία-Θράκη	4,5	4,3	4,2	2,6	4,4	2,2	4,6	-
Κεντρική Μακεδονία	15,2	14,9	14,6	9,8	18,8	11,3	14,9	-
Δυτική Μακεδονία	3,1	2,2	2,5	1,6	3,3	1,7	3,0	-
Ήπειρος	2,8	2,3	2,5	1,7	2,9	2,0	2,8	-
Θεσσαλία	5,8	5,3	5,4	3,3	5,4	3,6	6,0	-
Ιόνια Νησιά	1,9	1,8	2,0	1,3	3,0	2,1	1,7	-
Δυτική Ελλάδα	5,5	4,8	5,8	3,1	5,4	4,6	5,6	-
Στερεά Ελλάδα	5,2	4,4	4,8	2,9	4,9	3,8	5,2	-
Πελοπόννησος	4,2	3,9	4,8	2,7	3,9	4,2	4,4	-
<i>Μέσο ετήσιο ρυθμικό μεταβολής</i>								
Σύνολο χώρας	3,3	6,4	-3,3	1,1	5,1	3,2	3,5	-
Αττική	5,0	3,9	-8,4	-2,3	11,6	-0,2	4,3	-
Βόρειο Αιγαίο	1,3	6,4	-4,4	0,1	3,6	2,2	1,8	-
Νότιο Αιγαίο	0,2	6,7	-3,3	1,6	-1,2	12,1	1,1	-
Κρήτη	2,5	8,7	-0,2	9,2	3,9	11,5	2,7	-
Αν. Μακεδονία-Θράκη	2,7	8,8	6,1	7,8	4,5	10,9	3,5	-
Κεντρική Μακεδονία	3,8	10,0	2,3	10,6	0,8	10,4	5,4	-
Δυτική Μακεδονία	-4,4	8,9	-1,9	12,1	-4,6	-6,0	-2,8	-
Ήπειρος	0,5	9,7	3,9	7,8	0,1	-0,2	2,0	-
Θεσσαλία	3,1	9,5	4,5	8,6	4,7	9,8	3,8	-
Ιόνια Νησιά	-0,1	6,6	-4,8	-0,5	-1,6	5,3	1,2	-
Δυτική Ελλάδα	1,3	8,4	0,2	9,7	0,8	1,2	2,4	-
Στερεά Ελλάδα	-0,5	6,3	-1,3	5,1	0,0	10,7	0,3	-
Πελοπόννησος	5,3	9,2	0,3	9,6	7,2	12,4	5,3	-

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, υπολογισμοί της συγγραφέως.
 Σημείωση: Τα στοιχεία για όλα τα έτη είναι προσωρινά.
 * Δεν υπάρχουν στοιχεία για τα έτη 2000-2007.

για την περίοδο 2000-2007 η περιφέρεια Αττικής συμμετέχει κατά 65% στο σύνολο της χώρας, αφού ο πληθυσμός της φθάνει το 36% της χώρας.

Στην περιφέρεια Αττικής βρίσκονται οι έδρες των μεγαλύτερων επιχειρήσεων της χώρας και παράλληλα εκεί βρίσκονται υψηλά αμειβόμενα στελέχη επιχειρήσεων αλλά και υπάλληλοι. Στις υπόλοιπες περιοχές της χώρας παρατηρείται αναντιστοιχία στο μέγεθος του πληθυσμού και στους καταβαλλόμενους φόρους.

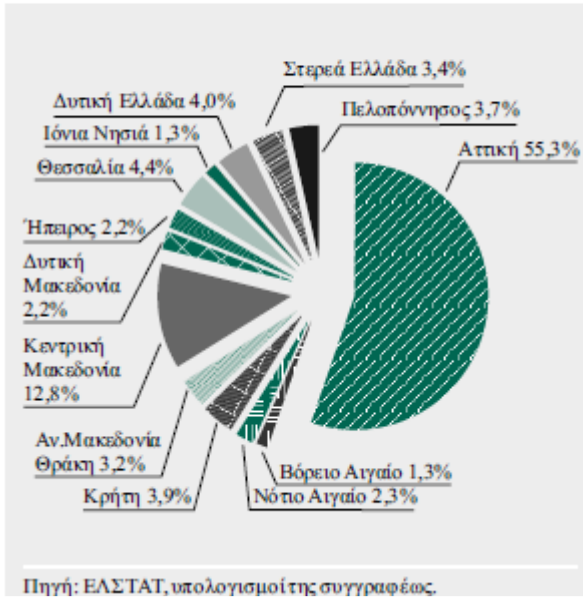
Φαίνεται μια τάση για μεγαλύτερη φοροδοτική ικανότητα στις τουριστικές περιφέρειες σε σχέση με τις αγροτικές. Στον πίνακα 7 μπορούμε να εξετάσουμε το μέγεθος των φόρων σε επίπεδο μέσου ετήσιου ρυθμού μεταβολής. Για το διάστημα 2000-2007 φαίνεται μια αρνητική μεταβολή στην Αττική (-2,3%) και επίσης φαίνεται μια οριακή αρνητική μεταβολή στην περιφέρεια Ιονίων νήσων. Επίσης παρατηρούμε στον ίδιο πίνακα τους σχετικά ψηλούς ρυθμούς μεταβολής στις αγροτικές περιφέρειες.

Αυτό μπορεί να εξηγηθεί μέσω της μείωσης των επιδοτήσεων στην παραγόμενη ποσότητα. Επίσης στην περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου έχουμε θετικό αλλά χαμηλό ρυθμό μεταβολής αλλά στην περιφέρεια Ιονίων νήσων έχουμε οριακά αρνητικό ρυθμό μεταβολής.

Η εξήγηση μάλλον βρίσκεται στον αρνητικό ρυθμό μεταβολής της δαπάνης ανά ταξίδι των επισκεπτών. Στο διάστημα 2008-2014 η περιφέρεια Αττικής συμμετέχει στους τρέχοντες φόρους κατά 55,3% με λόγο φόρων προς πληθυσμό ίσο με 1,6%. Στο παρακάτω διάγραμμα 10 και πίνακα 8 παρατηρούμε ότι

Διάγραμμα 10 Κατανομή τρεχόντων φόρων στο εισόδημα-πλούτο πληρωνόμενων ανά περιφέρεια (2008-2014)

(μέσοι όροι επών, σύνολο χώρας=100, σταθερές τιμές 2010)

Πίνακας 8 Λογαριασμοί νοικοκυριών κατά περιφέρεια (2008-2014)

(%)

	Λογαριασμός δευτερογενούς διανομής του εισοδήματος							
	Πόροι			Χρήσεις				Τελική καταναλωτική δαπάνη*
	Ισοζύγιο πρωτογενών εισοδημάτων	Κοινωνικές παροχές εκτός από κοινωνικές μεταβιβάσεις σε είδος, εισπραττόμενες	Άλλες τρέχουσες μεταβιβάσεις, εισπραττόμενες	Τρέχοντες φόροι στο εισόδημα-πλούτο, πληρωνόμενοι	Κοινωνικές εισφορές, πληρωνόμενες	Άλλες τρέχουσες μεταβιβάσεις, πληρωνόμενες	Διαθέσιμο εισόδημα	
<i>Μέσοι όροι-Ποσοστιαία συμμετοχή περιφέρειας στο σύνολο χώρας</i>								
Σύνολο χώρας	100	100	100	100	100	100	100	100
Αττική	43,7	41,1	35,9	55,3	44,4	50,0	41,4	43,1
Βόρειο Αιγαίο	1,7	1,8	1,8	1,3	1,7	1,3	1,7	1,8
Νότιο Αιγαίο	3,2	2,1	3,0	2,3	3,0	4,0	3,1	2,6
Κρήτη	4,9	4,5	5,6	3,9	4,9	6,2	4,8	4,9
Αν. Μακεδονία-Θράκη	4,3	5,0	5,5	3,2	4,4	2,3	4,7	4,6
Κεντρική Μακεδονία	15,4	16,5	17,3	12,8	15,9	11,6	16,0	17,6
Δυτική Μακεδονία	2,4	2,6	2,6	2,2	2,3	1,0	2,5	2,0
Ήπειρος	2,7	3,0	3,1	2,2	2,6	1,8	2,9	4,2
Θεσσαλία	5,9	6,7	6,7	4,4	5,7	4,0	6,3	3,8
Ιόνια Νησιά	1,8	1,6	1,9	1,3	1,7	2,3	1,8	1,3
Δυτική Ελλάδα	5,1	5,6	6,2	4,0	5,0	3,9	5,4	5,7
Στερεά Ελλάδα	4,3	4,6	5,0	3,4	4,2	5,3	4,5	3,5
Πελοπόννησος	4,7	4,9	5,3	3,7	4,6	6,1	4,8	5,1
<i>Μέσοι ετήσιοι ρυθμοί μεταβολής</i>								
Σύνολο χώρας	-7,5	-3,3	-8,1	-3,3	-5,2	-4,9	-7,3	-5,9
Αττική	-8,0	-4,2	-8,4	-4,2	-4,5	-5,2	-8,3	-5,5
Βόρειο Αιγαίο	-6,8	-2,5	-7,9	-1,7	-5,0	-5,2	-6,3	-10,8
Νότιο Αιγαίο	-2,1	-4,0	-7,7	-1,0	-11,3	-3,4	1,0	-4,2
Κρήτη	-6,7	-1,2	-7,5	-1,8	-5,1	-3,8	-6,1	-2,0
Αν. Μακεδονία-Θράκη	-7,3	-2,5	-7,8	-1,6	-4,1	-5,4	-6,9	-4,8
Κεντρική Μακεδονία	-7,3	-3,0	-7,9	-2,1	-6,1	-5,5	-6,8	-7,8
Δυτική Μακεδονία	-6,1	-3,0	-8,4	-4,1	-2,5	-6,1	-6,2	-3,4
Ήπειρος	-7,2	-1,6	-8,1	-2,3	-3,1	-4,8	-6,8	-17,6
Θεσσαλία	-9,0	-2,9	-8,0	-2,0	-4,1	-5,1	-8,7	4,1
Ιόνια Νησιά	-3,9	-2,6	-7,9	-0,4	-6,9	-3,9	-3,3	-3,5
Δυτική Ελλάδα	-9,2	-2,8	-8,3	-3,3	-4,4	-4,8	-8,7	-2,4
Στερεά Ελλάδα	-7,5	-2,9	-7,8	-2,7	-4,1	-4,4	-7,3	-8,2
Πελοπόννησος	-7,5	-2,5	-7,9	-1,8	-6,2	-4,1	-6,8	-9,3

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, υπολογισμοί της συγγραφέως.

Σημείωση: Τα στοιχεία για όλα τα έτη είναι προσωρινά.

* Ειδικά για την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου έχει υπολογιστεί το διάστημα 2008-2013, καθώς ο αριθμός που αφορά το 2014 μάλλον δεν είναι σίστος.

η συμμετοχή της περιφέρειας Αττικής στο σύνολο της χώρας είναι: 51,5% στο συνολικό εισόδημα της χώρας από οικοδομές, 43% στο εισόδημα από κινητές

αξίες, 40,1% στο εισόδημα από εμπορικές και βιομηχανικές επιχειρήσεις, 5% στο συνολικό εισόδημα από γεωργικών επιχειρήσεων, 46,6% στο εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες, 52,9% στο εισόδημα από ελευθέρια επαγγέλματα και 26,9% στο σύνολο του εισοδήματος στην αλλοδαπή.

Στις υπόλοιπες περιφέρειες στο διάστημα 2000-2007 οι λόγοι των τρεχόντων όρων προς πληθυσμό εμφανίζονται κάτω της μονάδας . Αυτό το γεγονός μάλλον οφείλεται στην εσωτερική μετανάστευση από την Αθήνα στην περιφέρεια. Ακόμη μια φορά φαίνεται η αντοχή στη φοροδοτική ικανότητα στις τουριστικές περιοχές αλλά και στις αγροτικές περιφέρειες.

4. Κοινωνικές εισφορές

Οι κοινωνικές εισφορές μπορεί να είναι πραγματικές κοινωνικές εισφορές εργοδοτών, εργαζομένων και αυτοαπασχολούμενων, κοινωνικές εισφορές εργοδοτών αλλά και συμπληρώματα κοινωνικών εισφορών νοικοκυριών.

Όπως φαίνεται στον πίνακα 7

Πίνακας 7 Λογαριασμοί νοικοκυριών κατά περιφέρεια (2000-2007)

(%)

	Λογαριασμός δευτερογενούς διανομής του εισοδήματος							Τελική καταναλωτική δαπάνη*
	Πόροι			Χρήσεις				
	Ισοζύγιο πρωτογενών εισοδημάτων	Κοινωνικές παροχές εκτός από κοινωνικές μεταβιβάσεις σε είδος, εισπραττόμενες	Άλλες τρέχουσες μεταβιβάσεις, εισπραττόμενες	Τρέχοντες φόροι στο εισόδημα-πλούτο, πληρωνόμενοι	Κοινωνικές εισφορές, πληρωνόμενες	Άλλες τρέχουσες μεταβιβάσεις, πληρωνόμενες	Διαθέσιμο εισόδημα	
<i>Μέσοι όροι-Ποσοστιαία συμμετοχή περιφέρειας στο σύνολο χώρας</i>								
Σύνολο χώρας	100	100	100	100	100	100	100	-
Αττική	42,1	48,1	43,3	65,0	37,3	55,7	42,4	-
Βόρειο Αιγαίο	1,6	1,6	1,9	1,3	1,8	1,4	1,6	-
Νότιο Αιγαίο	3,0	2,3	3,0	2,0	3,7	3,0	2,8	-
Κρήτη	5,1	4,1	5,1	3,0	5,2	4,5	5,0	-
Αν. Μακεδονία-Θράκη	4,5	4,3	4,2	2,6	4,4	2,2	4,6	-
Κεντρική Μακεδονία	15,2	14,9	14,6	9,8	18,8	11,3	14,9	-
Δυτική Μακεδονία	3,1	2,2	2,5	1,6	3,3	1,7	3,0	-
Ήπειρος	2,8	2,3	2,5	1,7	2,9	2,0	2,8	-
Θεσσαλία	5,8	5,3	5,4	3,3	5,4	3,6	6,0	-
Ιόνια Νησιά	1,9	1,8	2,0	1,3	3,0	2,1	1,7	-
Δυτική Ελλάδα	5,5	4,8	5,8	3,1	5,4	4,6	5,6	-
Στερεά Ελλάδα	5,2	4,4	4,8	2,9	4,9	3,8	5,2	-
Πελοπόννησος	4,2	3,9	4,8	2,7	3,9	4,2	4,4	-
<i>Μέσοι ετήσιοι ρυθμοί μεταβολής</i>								
Σύνολο χώρας	3,3	6,4	-3,3	1,1	5,1	3,2	3,5	-
Αττική	5,0	3,9	-8,4	-2,3	11,6	-0,2	4,3	-
Βόρειο Αιγαίο	1,3	6,4	-4,4	0,1	3,6	2,2	1,8	-
Νότιο Αιγαίο	0,2	6,7	-3,3	1,6	-1,2	12,1	1,1	-
Κρήτη	2,5	8,7	-0,2	9,2	3,9	11,5	2,7	-
Αν. Μακεδονία-Θράκη	2,7	8,8	6,1	7,8	4,5	10,9	3,5	-
Κεντρική Μακεδονία	3,8	10,0	2,3	10,6	0,8	10,4	5,4	-
Δυτική Μακεδονία	-4,4	8,9	-1,9	12,1	-4,6	-6,0	-2,8	-
Ήπειρος	0,5	9,7	3,9	7,8	0,1	-0,2	2,0	-
Θεσσαλία	3,1	9,5	4,5	8,6	4,7	9,8	3,8	-
Ιόνια Νησιά	-0,1	6,6	-4,8	-0,5	-1,6	5,3	1,2	-
Δυτική Ελλάδα	1,3	8,4	0,2	9,7	0,8	1,2	2,4	-
Στερεά Ελλάδα	-0,5	6,3	-1,3	5,1	0,0	10,7	0,3	-
Πελοπόννησος	5,3	9,2	0,3	9,6	7,2	12,4	5,3	-

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, υπολογισμοί της συγγραφέως.
 Σημείωση: Τα στοιχεία για όλα τα έτη είναι προσωρινά.
 * Δεν υπάρχουν στοιχεία για τα έτη 2000-2007.

για το διάστημα 2000-2007 οι μέσοι ετήσιοι ρυθμοί μεταβολής σε όλες τις περιφέρειες είναι αρκετά ψηλοί με υψηλότερο αυτόν της Αττικής (11,6%). Φαίνεται

μια αρνητική εξέλιξη του μεγέθους αυτού στις τουριστικές περιοχές αλλά όχι και στις αγροτικές περιοχές που εκεί οι ρυθμοί είναι υψηλοί.

Η αρνητική αυτή εξέλιξη των κοινωνικών εισφορών στις τουριστικές περιοχές εξηγείται εν μέρει από το γεγονός οι τουριστικές επιχειρήσεις, κατά ένα μεγάλο ποσοστό, είναι οικογενειακές και έτσι οι εργαζόμενοι δεν καταγράφονται ως απασχολούμενοι.

Στον πίνακα 8

Πίνακας 8 Λογαριασμοί νοικοκυριών κατά περιφέρεια (2008-2014)

(%)

	Λογαριασμός δευτερογενούς διανομής του εισοδήματος							
	Πόροι			Χρήσεις				Τελική καταναλωτική δαπάνη*
	Ισοζύγιο πρωτογενών εισοδημάτων	Κοινωνικές παροχές εκτός από κοινωνικές μεταβιβάσεις σε είδος, εισπραττόμενες	Άλλες τρέχουσες μεταβιβάσεις, εισπραττόμενες	Τρέχοντες φόροι στο εισόδημα-πλούτο, πληρωνόμενοι	Κοινωνικές εισφορές, πληρωνόμενες	Άλλες τρέχουσες μεταβιβάσεις, πληρωνόμενες	Διαθέσιμο εισόδημα	
<i>Μέσοι όροι-Ποσοστιαία συμμετοχή περιφέρειας στο σύνολο χώρας</i>								
Σύνολο χώρας	100	100	100	100	100	100	100	100
Αττική	43,7	41,1	35,9	55,3	44,4	50,0	41,4	43,1
Βόρειο Αιγαίο	1,7	1,8	1,8	1,3	1,7	1,3	1,7	1,8
Νότιο Αιγαίο	3,2	2,1	3,0	2,3	3,0	4,0	3,1	2,6
Κρήτη	4,9	4,5	5,6	3,9	4,9	6,2	4,8	4,9
Αν. Μακεδονία-Θράκη	4,3	5,0	5,5	3,2	4,4	2,3	4,7	4,6
Κεντρική Μακεδονία	15,4	16,5	17,3	12,8	15,9	11,6	16,0	17,6
Δυτική Μακεδονία	2,4	2,6	2,6	2,2	2,3	1,0	2,5	2,0
Ήπειρος	2,7	3,0	3,1	2,2	2,6	1,8	2,9	4,2
Θεσσαλία	5,9	6,7	6,7	4,4	5,7	4,0	6,3	3,8
Ιόνια Νησιά	1,8	1,6	1,9	1,3	1,7	2,3	1,8	1,3
Δυτική Ελλάδα	5,1	5,6	6,2	4,0	5,0	3,9	5,4	5,7
Στερεά Ελλάδα	4,3	4,6	5,0	3,4	4,2	5,3	4,5	3,5
Πελοπόννησος	4,7	4,9	5,3	3,7	4,6	6,1	4,8	5,1
<i>Μέσοι ετήσιοι ρυθμοί μεταβολής</i>								
Σύνολο χώρας	-7,5	-3,3	-8,1	-3,3	-5,2	-4,9	-7,3	-5,9
Αττική	-8,0	-4,2	-8,4	-4,2	-4,5	-5,2	-8,3	-5,5
Βόρειο Αιγαίο	-6,8	-2,5	-7,9	-1,7	-5,0	-5,2	-6,3	-10,8
Νότιο Αιγαίο	-2,1	-4,0	-7,7	-1,0	-11,3	-3,4	1,0	-4,2
Κρήτη	-6,7	-1,2	-7,5	-1,8	-5,1	-3,8	-6,1	-2,0
Αν. Μακεδονία-Θράκη	-7,3	-2,5	-7,8	-1,6	-4,1	-5,4	-6,9	-4,8
Κεντρική Μακεδονία	-7,3	-3,0	-7,9	-2,1	-6,1	-5,5	-6,8	-7,8
Δυτική Μακεδονία	-6,1	-3,0	-8,4	-4,1	-2,5	-6,1	-6,2	-3,4
Ήπειρος	-7,2	-1,6	-8,1	-2,3	-3,1	-4,8	-6,8	-17,6
Θεσσαλία	-9,0	-2,9	-8,0	-2,0	-4,1	-5,1	-8,7	4,1
Ιόνια Νησιά	-3,9	-2,6	-7,9	-0,4	-6,9	-3,9	-3,3	-3,5
Δυτική Ελλάδα	-9,2	-2,8	-8,3	-3,3	-4,4	-4,8	-8,7	-2,4
Στερεά Ελλάδα	-7,5	-2,9	-7,8	-2,7	-4,1	-4,4	-7,3	-8,2
Πελοπόννησος	-7,5	-2,5	-7,9	-1,8	-6,2	-4,1	-6,8	-9,3

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, υπολογισμοί της συγγραφέως.

Σημείωση: Τα στοιχεία για όλα τα έτη είναι προσωρινά.

* Ειδικά για την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου έχει υπολογιστεί το διάστημα 2008-2013, καθώς ο αριθμός που αφορά το 2014 μάλλον δεν είναι σίστος.

φαίνονται οι αρνητικοί ρυθμοί μεταβολής σε όλες τις περιφέρειες της χώρας. Η μείωση αυτή των κοινωνικών εισφορών οφείλεται στην μεγάλη έκτασης

ανασφάλιστη εξαρτημένη εργασία όπως και στην μεγάλης έκτασης ανασφάλιστη αυτοαπασχόληση.

5. Άλλες τρέχουσες μεταβιβάσεις

Σε αυτή την κατηγορία περιλαμβάνονται ασφάλιστρα κατά ζημιών, εμπόσματα μεταναστών, συνδρομές σε συνδικαλιστικές οργανώσεις κ.λ.π.

Σε αυτή την κατηγορία στο διάστημα 2000-2007 παρατηρείται υψηλή συμμετοχή από την περιφέρεια Αττικής ως προς το σύνολο της χώρας. Στις υπόλοιπες περιφέρειες όμως το μέγεθος αυτό υπολείπεται αρκετά. Στο διάστημα 2008-2014 λαμβάνει χώρα μια μικρή μείωση του λόγου άλλων τρεχουσών μεταβιβάσεων προς τον πληθυσμό.

Το ότι τα ασφάλιστρα έχουν μειωθεί οφείλεται στο ότι το ύψος των μεταβιβάσεων το 2008 σε απόλυτο αριθμό ήταν αρκετά μεγάλο κάτι που είχε σαν συνέπεια ο αρνητικός ρυθμός μεταβολής να φαίνεται αρκετά υψηλότερος από τον ρυθμό μεταβολής για τα ασφάλιστρα. Τα πολύ υψηλά ποσοστά μεταβολής σε κάποιες περιφέρειες (Πελοποννήσου, Θεσσαλίας, Ν. Αιγαίου, και Στερεάς Ελλάδος) για το διάστημα 2000-2007 δείχνουν την καλή πορεία του μεγέθους στις τουριστικές περιφέρειες, στις αγροτικές περιφέρειες, αλλά και στον μεταποιητικό τομέα της οικονομίας. Για το διάστημα 2008-2014 έχουμε βελτίωση των λόγων του μεγέθους αυτού προς τον πληθυσμό στις προαναφερθείσες περιφέρειες κάτι που δείχνει αντοχή στα χρόνια της κρίσης.

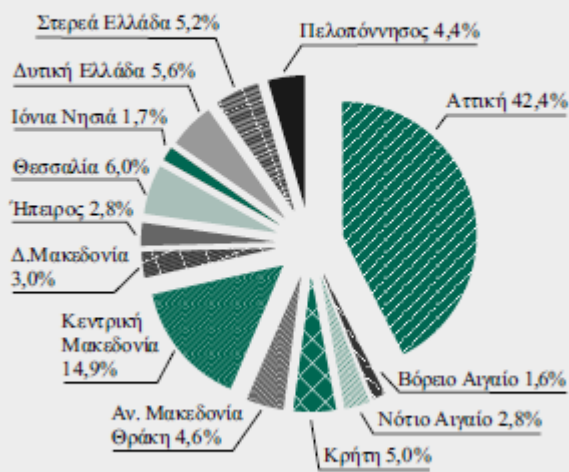
6. Διαθέσιμο εισόδημα

Προκύπτει αν στο ακαθάριστο ισοζύγιο πρωτογενών εισοδημάτων προστεθούν οι κοινωνικές παροχές και οι καθαρές λοιπές τρέχουσες μεταβιβάσεις. Από το ποσό αυτό αφαιρούνται οι τρέχοντες φόροι. Το διαθέσιμο εισόδημα εντάσσεται στον λογαριασμό διανομής δευτερογενούς εισοδήματος ως εξισωτικό μέγεθος.

Για την πορεία του μεγέθους θα χρησιμοποιήσουμε τα διαγράμματα 13-14

Διάγραμμα 13 Κατανομή διαθέσιμου εισοδήματος ανά περιφέρεια (2000-2007)

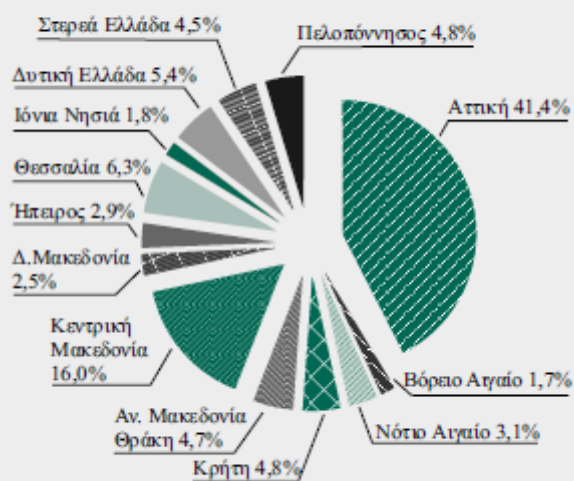
(μέσοι όροι ετών, σύνολο χώρας=100, σταθερές τιμές 2010)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, υπολογισμοί της συγγραφέως.

Διάγραμμα 14 Κατανομή διαθέσιμου εισοδήματος ανά περιφέρεια (2008-2014)

(μέσοι όροι ετών, σύνολο χώρας=100, σταθερές τιμές 2010)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, υπολογισμοί της συγγραφέως.

τους πίνακες 7 και 8

Πίνακας 7 Λογαριασμοί νοικοκυριών κατά περιφέρεια (2000-2007)

(%)

	Λογαριασμός δευτερογενούς διανομής του εισοδήματος							Τελική καταναλωτική δαπάνη*
	Πόροι			Χρήσεις				
	Ισοζύγιο πρωτογενών εισοδημάτων	Κοινωνικές παροχές εκτός από κοινωνικές μεταβιβάσεις σε είδος, εισπραττόμενες	Άλλες τρέχουσες μεταβιβάσεις, εισπραττόμενες	Τρέχοντες φόροι στο εισόδημα-πλούτο, πληρωνόμενοι	Κοινωνικές εισφορές, πληρωνόμενες	Άλλες τρέχουσες μεταβιβάσεις, πληρωνόμενες	Διαθέσιμο εισόδημα	
<i>Μέσο όρο-Ποσοστιαία συμμετοχή περιφέρειας στο σύνολο χώρας</i>								
Σύνολο χώρας	100	100	100	100	100	100	100	-
Αττική	42,1	48,1	43,3	65,0	37,3	55,7	42,4	-
Βόρειο Αιγαίο	1,6	1,6	1,9	1,3	1,8	1,4	1,6	-
Νότιο Αιγαίο	3,0	2,3	3,0	2,0	3,7	3,0	2,8	-
Κρήτη	5,1	4,1	5,1	3,0	5,2	4,5	5,0	-
Αν. Μακεδονία-Θράκη	4,5	4,3	4,2	2,6	4,4	2,2	4,6	-
Κεντρική Μακεδονία	15,2	14,9	14,6	9,8	18,8	11,3	14,9	-
Δυτική Μακεδονία	3,1	2,2	2,5	1,6	3,3	1,7	3,0	-
Ήπειρος	2,8	2,3	2,5	1,7	2,9	2,0	2,8	-
Θεσσαλία	5,8	5,3	5,4	3,3	5,4	3,6	6,0	-
Ιόνια Νησιά	1,9	1,8	2,0	1,3	3,0	2,1	1,7	-
Δυτική Ελλάδα	5,5	4,8	5,8	3,1	5,4	4,6	5,6	-
Στερεά Ελλάδα	5,2	4,4	4,8	2,9	4,9	3,8	5,2	-
Πελοπόννησος	4,2	3,9	4,8	2,7	3,9	4,2	4,4	-
<i>Μέσο ετήσιο ρυθμικό μεταβολής</i>								
Σύνολο χώρας	3,3	6,4	-3,3	1,1	5,1	3,2	3,5	-
Αττική	5,0	3,9	-8,4	-2,3	11,6	-0,2	4,3	-
Βόρειο Αιγαίο	1,3	6,4	-4,4	0,1	3,6	2,2	1,8	-
Νότιο Αιγαίο	0,2	6,7	-3,3	1,6	-1,2	12,1	1,1	-
Κρήτη	2,5	8,7	-0,2	9,2	3,9	11,5	2,7	-
Αν. Μακεδονία-Θράκη	2,7	8,8	6,1	7,8	4,5	10,9	3,5	-
Κεντρική Μακεδονία	3,8	10,0	2,3	10,6	0,8	10,4	5,4	-
Δυτική Μακεδονία	-4,4	8,9	-1,9	12,1	-4,6	-6,0	-2,8	-
Ήπειρος	0,5	9,7	3,9	7,8	0,1	-0,2	2,0	-
Θεσσαλία	3,1	9,5	4,5	8,6	4,7	9,8	3,8	-
Ιόνια Νησιά	-0,1	6,6	-4,8	-0,5	-1,6	5,3	1,2	-
Δυτική Ελλάδα	1,3	8,4	0,2	9,7	0,8	1,2	2,4	-
Στερεά Ελλάδα	-0,5	6,3	-1,3	5,1	0,0	10,7	0,3	-
Πελοπόννησος	5,3	9,2	0,3	9,6	7,2	12,4	5,3	-

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, υπολογισμοί της συγγραφέως.

Σημείωση: Τα στοιχεία για όλα τα έτη είναι προσωρινά.

* Δεν υπάρχουν στοιχεία για τα έτη 2000-2007.

Πίνακας 8 Λογαριασμοί νοικοκυριών κατά περιφέρεια (2008-2014)

(%)

	Λογαριασμός δευτερογενούς διανομής του εισοδήματος							
	Πόροι			Χρήσεις				Τελική καταναλωτική δαπάνη*
	Ισοζύγιο πρωτογενών εισοδημάτων	Κοινωνικές παροχές εκτός από κοινωνικές μεταβιβάσεις σε είδος, εισπραττόμενες	Άλλες τρέχουσες μεταβιβάσεις, εισπραττόμενες	Τρέχοντες φόροι στο εισόδημα-πλούτο, πληρωνόμενοι	Κοινωνικές εισφορές, πληρωνόμενες	Άλλες τρέχουσες μεταβιβάσεις, πληρωνόμενες	Διαθέσιμο εισόδημα	
<i>Μέσοι όροι-Ποσοστιαία συμμετοχή περιφέρειας στο σύνολο χώρας</i>								
Σύνολο χώρας	100	100	100	100	100	100	100	100
Αττική	43,7	41,1	35,9	55,3	44,4	50,0	41,4	43,1
Βόρειο Αιγαίο	1,7	1,8	1,8	1,3	1,7	1,3	1,7	1,8
Νότιο Αιγαίο	3,2	2,1	3,0	2,3	3,0	4,0	3,1	2,6
Κρήτη	4,9	4,5	5,6	3,9	4,9	6,2	4,8	4,9
Αν. Μακεδονία-Θράκη	4,3	5,0	5,5	3,2	4,4	2,3	4,7	4,6
Κεντρική Μακεδονία	15,4	16,5	17,3	12,8	15,9	11,6	16,0	17,6
Δυτική Μακεδονία	2,4	2,6	2,6	2,2	2,3	1,0	2,5	2,0
Ήπειρος	2,7	3,0	3,1	2,2	2,6	1,8	2,9	4,2
Θεσσαλία	5,9	6,7	6,7	4,4	5,7	4,0	6,3	3,8
Ιόνια Νησιά	1,8	1,6	1,9	1,3	1,7	2,3	1,8	1,3
Δυτική Ελλάδα	5,1	5,6	6,2	4,0	5,0	3,9	5,4	5,7
Στερεά Ελλάδα	4,3	4,6	5,0	3,4	4,2	5,3	4,5	3,5
Πελοπόννησος	4,7	4,9	5,3	3,7	4,6	6,1	4,8	5,1
<i>Μέσοι ετήσιοι ρυθμοί μεταβολής</i>								
Σύνολο χώρας	-7,5	-3,3	-8,1	-3,3	-5,2	-4,9	-7,3	-5,9
Αττική	-8,0	-4,2	-8,4	-4,2	-4,5	-5,2	-8,3	-5,5
Βόρειο Αιγαίο	-6,8	-2,5	-7,9	-1,7	-5,0	-5,2	-6,3	-10,8
Νότιο Αιγαίο	-2,1	-4,0	-7,7	-1,0	-11,3	-3,4	1,0	-4,2
Κρήτη	-6,7	-1,2	-7,5	-1,8	-5,1	-3,8	-6,1	-2,0
Αν. Μακεδονία-Θράκη	-7,3	-2,5	-7,8	-1,6	-4,1	-5,4	-6,9	-4,8
Κεντρική Μακεδονία	-7,3	-3,0	-7,9	-2,1	-6,1	-5,5	-6,8	-7,8
Δυτική Μακεδονία	-6,1	-3,0	-8,4	-4,1	-2,5	-6,1	-6,2	-3,4
Ήπειρος	-7,2	-1,6	-8,1	-2,3	-3,1	-4,8	-6,8	-17,6
Θεσσαλία	-9,0	-2,9	-8,0	-2,0	-4,1	-5,1	-8,7	4,1
Ιόνια Νησιά	-3,9	-2,6	-7,9	-0,4	-6,9	-3,9	-3,3	-3,5
Δυτική Ελλάδα	-9,2	-2,8	-8,3	-3,3	-4,4	-4,8	-8,7	-2,4
Στερεά Ελλάδα	-7,5	-2,9	-7,8	-2,7	-4,1	-4,4	-7,3	-8,2
Πελοπόννησος	-7,5	-2,5	-7,9	-1,8	-6,2	-4,1	-6,8	-9,3

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, υπολογισμοί της συγγραφέως.

Σημείωση: Τα στοιχεία για όλα τα έτη είναι προσωρινά.

* Ειδικά για την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου έχει υπολογιστεί το διάστημα 2008-2013, καθώς ο αριθμός που αφορά το 2014 μάλλον δεν είναι σωστός.

και τον πίνακα 15

Πίνακας 15 Λόγοι διαθέσιμου εισοδήματος και τελικής καταναλωτικής δαπάνης προς πληθυσμό και λόγος τελικής καταναλωτικής δαπάνης προς διαθέσιμο εισόδημα

	2000-2007*			2008-2014		
Διαθέσιμο εισόδημα/πληθυσμός						
Σύνολο χώρας	100	100	1,00	100	100	1,00
Αττική	42,4	36,0	1,18	41,4	35,8	1,16
Βόρειο Αιγαίο	1,6	1,8	0,90	1,7	1,8	0,96
Νότιο Αιγαίο	2,8	2,9	0,96	3,1	3,0	1,03
Κρήτη	5,0	5,5	0,92	4,8	5,6	0,86
Αν. Μακεδονία-Θράκη	4,6	5,4	0,85	4,7	5,5	0,85
Κεντρική Μακεδονία	14,9	17,1	0,87	16,0	17,3	0,92
Δυτική Μακεδονία	3,0	2,6	1,14	2,5	2,6	0,97
Ήπειρος	2,8	3,1	0,89	2,9	3,1	0,93
Θεσσαλία	6,0	6,8	0,88	6,3	6,7	0,94
Ιόνια Νησιά	1,7	1,9	0,88	1,8	1,9	0,97
Δυτική Ελλάδα	5,6	6,4	0,88	5,4	6,2	0,87
Στερεά Ελλάδα	5,2	5,1	1,03	4,5	5,1	0,88
Πελοπόννησος	4,4	5,4	0,81	4,8	5,3	0,91
Τελική καταναλωτική δαπάνη/πληθυσμός						
Σύνολο χώρας	-	-	-	100	100	1,00
Αττική	-	-	-	43,1	35,8	1,20
Βόρειο Αιγαίο	-	-	-	1,8	1,8	1,01
Νότιο Αιγαίο	-	-	-	2,6	3,0	0,85
Κρήτη	-	-	-	4,8	5,6	0,86
Αν. Μακεδονία-Θράκη	-	-	-	4,6	5,5	0,84
Κεντρική Μακεδονία	-	-	-	17,6	17,3	1,02
Δυτική Μακεδονία	-	-	-	2,0	2,6	0,76
Ήπειρος	-	-	-	4,3	3,1	1,37
Θεσσαλία	-	-	-	3,7	6,7	0,55
Ιόνια Νησιά	-	-	-	1,3	1,9	0,69
Δυτική Ελλάδα	-	-	-	5,7	6,2	0,91
Στερεά Ελλάδα	-	-	-	3,5	5,1	0,69
Πελοπόννησος	-	-	-	5,1	5,3	0,95
Τελική καταναλωτική δαπάνη/διαθέσιμο εισόδημα						
Σύνολο χώρας	-	-	-	100	100	1,00
Αττική	-	-	-	43,1	41,4	1,04
Βόρειο Αιγαίο	-	-	-	1,8	1,7	1,05
Νότιο Αιγαίο	-	-	-	2,6	3,1	0,82
Κρήτη	-	-	-	4,8	4,8	1,00
Αν. Μακεδονία-Θράκη	-	-	-	4,6	4,7	0,99
Κεντρική Μακεδονία	-	-	-	17,6	16,0	1,10
Δυτική Μακεδονία	-	-	-	2,0	2,5	0,79
Ήπειρος	-	-	-	4,3	2,9	1,47
Θεσσαλία	-	-	-	3,7	6,3	0,59
Ιόνια Νησιά	-	-	-	1,3	1,8	0,72
Δυτική Ελλάδα	-	-	-	5,7	5,4	1,05
Στερεά Ελλάδα	-	-	-	3,5	4,5	0,78
Πελοπόννησος	-	-	-	5,1	4,8	1,05

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, υπολογισμοί της συγγραφέως.

* Δεν διατίθενται στοιχεία τελικής καταναλωτικής δαπάνης ανά περιφέρεια για τα έτη 2000-2007.

Σε όλες τις περιφέρειες της χώρας παρατηρούνται υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης στο διάστημα 2000-2007. Οι υψηλότεροι ρυθμοί μεταβολής παρατηρούνται στις περιφέρειες εκείνες στις οποίες βρίσκονται τα δύο μεγαλύτερα αστικά κέντρα αλλά και στις περιφέρειες που είναι ειδικευμένες στον πρωτογενή τομέα. Με χαμηλότερους ρυθμούς ακολουθούν οι περιφέρειες που έχουν ειδίκευση στην παροχή τουριστικών υπηρεσιών.

Στο διάστημα 2008-2014 παρατηρούμε αρνητικούς ρυθμούς μεταβολής σε 12 από τις 13 περιφέρειες της χώρας.(βλέπε πίνακα 8 παραπάνω). Στο σύνολο της χώρας ο αρνητικός ρυθμός μεταβολής φθάνει το -7,3%. Για την περίοδο που προαναφέραμε η μοναδική περιφέρεια με θετικό ρυθμό μεταβολής είναι η περιφέρεια του Νοτίου Αιγαίου με 1%. Η περιφέρεια Ν. Αιγαίου είναι η πρώτη σε ειδίκευση στον τουρισμό περιφέρεια στην Ελλάδα.

7.Τελική καταναλωτική δαπάνη

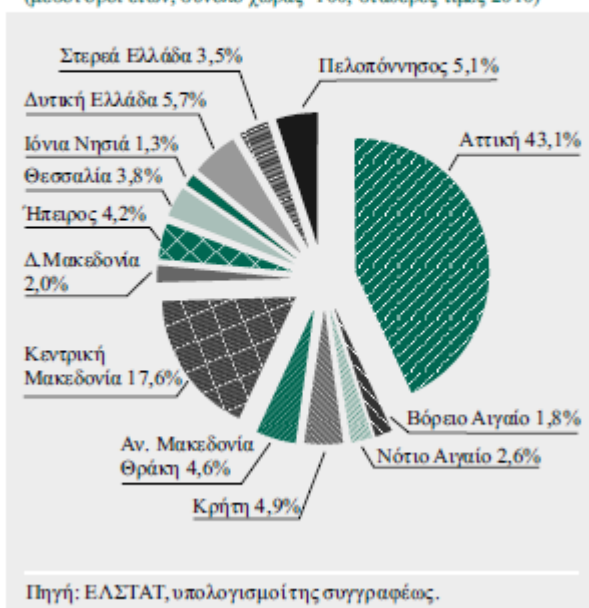
Ως τελική καταναλωτική δαπάνη εννοούμε τη δαπάνη για αγαθά και υπηρεσίες που πραγματοποιούν τα νοικοκυριά για την ικανοποίηση ατομικών και συλλογικών αναγκών. Στην καταναλωτική δαπάνη δεν περιλαμβάνονται οι κοινωνικές μεταβιβάσεις σε είδος, οι δαπάνες για ενδιάμεσα αγαθά, οι δαπάνες για ακαθάριστο σχηματισμό παγίου κεφαλαίου, οι δαπάνες για αγορά γης, καθώς και οι εθελοντικές μεταβιβάσεις σε χρήμα ή σε είδος.

Ο λογαριασμός χρήσης του διαθέσιμου εισοδήματος περιέχει δύο συνιστώσες. Η μία είναι η τελική καταναλωτική δαπάνη και η άλλη είναι η αποταμίευση. Η αποταμίευση προκύπτει ως διαφορά μεταξύ του διαθέσιμου εισοδήματος και της κατανάλωσης (εξισωτικό μέγεθος).

Στο διάγραμμα 15

Διάγραμμα 15 Κατανομή τελικής καταναλωτικής δαπάνης ανά περιφέρεια (2008-2014)

(μέσοι όροι ετών, σύνολο χώρας=100, σταθερές τιμές 2010)

αλλά και στους πίνακες 8 και 12

Πίνακας 8 Λογαριασμοί νοικοκυριών κατά περιφέρεια (2008-2014)

(%)

	Λογαριασμός δευτερογενούς διανομής του εισοδήματος							
	Πόροι			Χρήσεις				Τελική καταναλωτική δαπάνη*
	Ισοζύγιο πρωτογενών εισοδημάτων	Κοινωνικές παροχές εκτός από κοινωνικές μεταβιβάσεις σε είδος, εισπραττόμενες	Άλλες τρέχουσες μεταβιβάσεις, εισπραττόμενες	Τρέχοντες φόροι στο εισόδημα-πλούτο, πληρωνόμενοι	Κοινωνικές εισφορές, πληρωνόμενες	Άλλες τρέχουσες μεταβιβάσεις, πληρωνόμενες	Διαθέσιμο εισόδημα	
<i>Μέσοι όροι-Ποσοστιαία συμμετοχή περιφέρειας στο σύνολο χώρας</i>								
Σύνολο χώρας	100	100	100	100	100	100	100	100
Αττική	43,7	41,1	35,9	55,3	44,4	50,0	41,4	43,1
Βόρειο Αιγαίο	1,7	1,8	1,8	1,3	1,7	1,3	1,7	1,8
Νότιο Αιγαίο	3,2	2,1	3,0	2,3	3,0	4,0	3,1	2,6
Κρήτη	4,9	4,5	5,6	3,9	4,9	6,2	4,8	4,9
Αν. Μακεδονία-Θράκη	4,3	5,0	5,5	3,2	4,4	2,3	4,7	4,6
Κεντρική Μακεδονία	15,4	16,5	17,3	12,8	15,9	11,6	16,0	17,6
Δυτική Μακεδονία	2,4	2,6	2,6	2,2	2,3	1,0	2,5	2,0
Ήπειρος	2,7	3,0	3,1	2,2	2,6	1,8	2,9	4,2
Θεσσαλία	5,9	6,7	6,7	4,4	5,7	4,0	6,3	3,8
Ιόνια Νησιά	1,8	1,6	1,9	1,3	1,7	2,3	1,8	1,3
Δυτική Ελλάδα	5,1	5,6	6,2	4,0	5,0	3,9	5,4	5,7
Στερεά Ελλάδα	4,3	4,6	5,0	3,4	4,2	5,3	4,5	3,5
Πελοπόννησος	4,7	4,9	5,3	3,7	4,6	6,1	4,8	5,1
<i>Μέσοι ετήσιοι ρυθμοί μεταβολής</i>								
Σύνολο χώρας	-7,5	-3,3	-8,1	-3,3	-5,2	-4,9	-7,3	-5,9
Αττική	-8,0	-4,2	-8,4	-4,2	-4,5	-5,2	-8,3	-5,5
Βόρειο Αιγαίο	-6,8	-2,5	-7,9	-1,7	-5,0	-5,2	-6,3	-10,8
Νότιο Αιγαίο	-2,1	-4,0	-7,7	-1,0	-11,3	-3,4	1,0	-4,2
Κρήτη	-6,7	-1,2	-7,5	-1,8	-5,1	-3,8	-6,1	-2,0
Αν. Μακεδονία-Θράκη	-7,3	-2,5	-7,8	-1,6	-4,1	-5,4	-6,9	-4,8
Κεντρική Μακεδονία	-7,3	-3,0	-7,9	-2,1	-6,1	-5,5	-6,8	-7,8
Δυτική Μακεδονία	-6,1	-3,0	-8,4	-4,1	-2,5	-6,1	-6,2	-3,4
Ήπειρος	-7,2	-1,6	-8,1	-2,3	-3,1	-4,8	-6,8	-17,6
Θεσσαλία	-9,0	-2,9	-8,0	-2,0	-4,1	-5,1	-8,7	4,1
Ιόνια Νησιά	-3,9	-2,6	-7,9	-0,4	-6,9	-3,9	-3,3	-3,5
Δυτική Ελλάδα	-9,2	-2,8	-8,3	-3,3	-4,4	-4,8	-8,7	-2,4
Στερεά Ελλάδα	-7,5	-2,9	-7,8	-2,7	-4,1	-4,4	-7,3	-8,2
Πελοπόννησος	-7,5	-2,5	-7,9	-1,8	-6,2	-4,1	-6,8	-9,3

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, υπολογισμοί της συγγραφέως.

Σημείωση: Τα στοιχεία για όλα τα έτη είναι προσωρινά.

* Ειδικά για την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου έχει υπολογιστεί το διάστημα 2008-2013, καθώς ο αριθμός που αφορά το 2014 μάλλον δεν είναι σωστός.

Πίνακας 12 Λόγοι τρεχόντων φόρων στο εισόδημα-πλούτο, κοινωνικών εισφορών και άλλων τρεχουσών μεταβιβάσεων, πληρωνόμενων, προς πληθυσμό

	2000-2007			2008-2014		
Τρέχοντες φόροι στο εισόδημα-πλούτο, πληρωνόμενοι/πληθυσμός						
Σύνολο χώρας	100	100	1,00	100	100	1,00
Αττική	65,0	36,0	1,81	55,3	35,8	1,54
Βόρειο Αιγαίο	1,3	1,8	0,72	1,3	1,8	0,74
Νότιο Αιγαίο	2,0	2,9	0,68	2,3	3,0	0,75
Κρήτη	3,0	5,5	0,56	3,9	5,6	0,70
Αν. Μακεδονία-Θράκη	2,6	5,4	0,47	3,2	5,5	0,58
Κεντρική Μακεδονία	9,8	17,1	0,57	12,8	17,3	0,74
Δυτική Μακεδονία	1,6	2,6	0,61	2,2	2,6	0,85
Ήπειρος	1,7	3,1	0,54	2,2	3,1	0,69
Θεσσαλία	3,3	6,8	0,49	4,4	6,7	0,65
Ιόνια Νησιά	1,3	1,9	0,68	1,3	1,9	0,69
Δυτική Ελλάδα	3,1	6,4	0,48	4,0	6,2	0,65
Στερεά Ελλάδα	2,9	5,1	0,57	3,4	5,1	0,68
Πελοπόννησος	2,7	5,4	0,50	3,7	5,3	0,69
Κοινωνικές εισφορές, πληρωνόμενες/πληθυσμός						
Σύνολο χώρας	100	100	1,00	100	100	1,00
Αττική	37,3	36,0	1,04	44,4	35,8	1,24
Βόρειο Αιγαίο	1,8	1,8	0,99	1,7	1,8	0,92
Νότιο Αιγαίο	3,7	2,9	1,28	3,0	3,0	1,00
Κρήτη	5,2	5,5	0,95	4,9	5,6	0,87
Αν. Μακεδονία-Θράκη	4,4	5,4	0,82	4,4	5,5	0,80
Κεντρική Μακεδονία	18,8	17,1	1,10	15,9	17,3	0,92
Δυτική Μακεδονία	3,3	2,6	1,24	2,3	2,6	0,89
Ήπειρος	2,9	3,1	0,92	2,6	3,1	0,84
Θεσσαλία	5,4	6,8	0,80	5,7	6,7	0,85
Ιόνια Νησιά	3,0	1,9	1,57	1,7	1,9	0,91
Δυτική Ελλάδα	5,4	6,4	0,85	5,0	6,2	0,80
Στερεά Ελλάδα	4,9	5,1	0,96	4,2	5,1	0,84
Πελοπόννησος	3,9	5,4	0,73	4,6	5,3	0,87
Άλλες τρέχουσες μεταβιβάσεις, πληρωνόμενες/πληθυσμός						
Σύνολο χώρας	100	100	1,00	100	100	1,00
Αττική	55,7	36,0	1,55	50,0	35,8	1,40
Βόρειο Αιγαίο	1,4	1,8	0,76	1,3	1,8	0,71
Νότιο Αιγαίο	3,0	2,9	1,01	4,0	3,0	1,34
Κρήτη	4,5	5,5	0,83	6,2	5,6	1,10
Αν. Μακεδονία-Θράκη	2,2	5,4	0,41	2,3	5,5	0,42
Κεντρική Μακεδονία	11,3	17,1	0,66	11,6	17,3	0,67
Δυτική Μακεδονία	1,7	2,6	0,65	1,0	2,6	0,40
Ήπειρος	2,0	3,1	0,64	1,8	3,1	0,57
Θεσσαλία	3,6	6,8	0,53	4,0	6,7	0,60
Ιόνια Νησιά	2,1	1,9	1,13	2,3	1,9	1,20
Δυτική Ελλάδα	4,6	6,4	0,72	3,9	6,2	0,63
Στερεά Ελλάδα	3,8	5,1	0,74	5,3	5,1	1,05
Πελοπόννησος	4,2	5,4	0,78	6,1	5,3	1,15

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, υπολογισμοί της συγγραφέως.

παρατηρούμε ότι οι λόγοι τελικής καταναλωτικής δαπάνης προς πληθυσμό ανήκουν στις περιφέρειες Ηπείρου, Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας, και Βορείου Αιγαίου. Οι λόγοι αυτοί ισούνται με 1,37, 1,2, 1,02 και 1,01 αντίστοιχα.

Στον πίνακα 8 παρατηρούμε ότι ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής μειώνεται σε 12 από τις 13 περιφέρειες της χώρας. Η μεγαλύτερη μείωση παρατηρείται στην περιφέρεια Ηπείρου με -17,6%. Η συνολική μείωση σε επίπεδο χώρας έφθασε στο επίπεδο του -5,9%. Παρατηρούμε το υψηλό επίπεδο συμμετοχής της τελικής καταναλωτικής δαπάνης στα δύο μεγαλύτερα αστικά κέντρα της χώρας (Αττική και Κεντρική Μακεδονία).

Για άλλη μια φορά διαπιστώνουμε ότι οι περιφέρειες που ειδικεύονται στον τουρισμό παρουσιάζουν σχετικά χαμηλή μείωση του μεγέθους. Όπως επισημάνθηκε και αλλού στις περιφέρειες αυτές έχουμε συμψηφισμό των χαμηλών αμοιβών των απασχολούμενων με το υψηλό πλεόνασμα (λειτουργικό) – μικτό εισόδημα. Αυτό έχει σαν συνέπεια η μείωση της καταναλωτικής δαπάνης να είναι χαμηλότερη σε αυτές τις περιφέρειες (Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας).

Αντίστοιχα στις περιφέρειες που είναι ειδικευμένες στο πρωτογενή τομέα υπάρχει ανομοιογένεια στην εξέλιξη του μεγέθους της τελικής καταναλωτικής δαπάνης. Πολύ μεγάλο μερίδιο συμμετοχής παρουσιάζεται στην Περιφέρεια Ηπείρου. Παράλληλα όμως το υψηλό αυτό μερίδιο συμμετοχής συμβαδίζει με τον πολύ υψηλό ρυθμό αρνητικής μεταβολής της τελικής καταναλωτικής δαπάνης.

Από αυτά τα δύο φαίνεται ότι ο πολύ υψηλός λόγος της καταναλωτικής δαπάνης προς πληθυσμό ήταν φαινόμενο συγκυριακό. Αυτό που συνέβη ήταν το γεγονός ότι το μεταναστευτικό εργατικό δυναμικό από την Αλβανία κατανάλωνε αλλά δεν ήταν καταγεγραμμένο στον πληθυσμό. Λόγω της κρίσης οι μετανάστες αυτοί επέστρεψαν στην πατρίδα τους που βρίσκεται σε διαδικασία ανάπτυξης. Άλλωστε η μεγαλύτερη πτώση στην καταναλωτική δαπάνη αυτής της περιφέρειας λαμβάνει χώρα κατά το έτος 2012 με ποσοστό -47,6%. Το έτος 2012 όμως είχαν εμφανιστεί ήδη τα σημάδια της κρίσης.

8. Συμπεράσματα

Γενικά μπορούμε να πούμε ότι στις περιφέρειες που έχει αναπτυχθεί ο τουρισμός έχουμε να παρατηρήσουμε ότι για το διάστημα 2000-2007 αυξάνεται αισθητά η τελική καταναλωτική δαπάνη.

Όμως για το διάστημα 2008-2014 οι περιφέρειες αυτές δείχνουν ένα μέγεθος λειτουργικού πλεονάσματος-μικτού εισοδήματος το οποίο αντέχει. Οι περιφέρειες αυτές είναι η περιφέρεια Ιονίων νήσων και η περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου. Επίσης για τις ίδιες περιφέρειες φαίνεται ένας χαμηλός ρυθμός αύξησης των αμοιβών των απασχολούμενων την περίοδο 2000-2007.

Για την περίοδο 2008-2014 ο ρυθμός γίνεται αρνητικός χωρίς να ακολουθεί την αντοχή των επιχειρηματικών εισοδημάτων. Επίσης παρατηρούμε ότι στις περιφέρειες με εξειδίκευση στον πρωτογενή τομέα (Θεσσαλία, Κεντρική Ελλάδα, Κρήτη κ.λ.π.) στην περίοδο 2008-2014 το επιχειρηματικό εισόδημα μειώθηκε αφού οι επιδοτήσεις μετατράπηκαν σε εισοδηματική ενίσχυση των παραγωγών.

Για το ίδιο χρονικό διάστημα στις περιφέρειες που έχουν αναπτυγμένο τον τουρισμό παρατηρείται μικρότερη μείωση στις αμοιβές των απασχολούμενων εξαιτίας της χαμηλής προσφοράς εργατικών χεριών στον πρωτογενή τομέα. Στην περιφέρεια Αττικής παρατηρούμε υψηλή φοροδοτική ικανότητα και για το διάστημα 2000-2007 αλλά και για το διάστημα 2008-2014.

Αυτό συμβαίνει λόγω του μεγάλου αριθμού επιχειρήσεων στη συγκεκριμένη περιφέρεια αλλά και του μεγάλου αριθμού υψηλά αμειβομένων στελεχών στην περιφέρεια αυτή. Επίσης για τα δύο εξεταζόμενα διαστήματα παρατηρούμε υψηλή φοροδοτική ικανότητα στις σημαντικότερες τουριστικές περιφέρειες (Νότιο Αιγαίο και Ιόνια Νησιά). Στις περιφέρειες με υψηλή φοροδοτική ικανότητα έχουμε και μεγάλη συμβολή στις κοινωνικές εισφορές κατά το διάστημα 2000-2007.

Η περιφέρεια Αττικής είναι η μόνη περιφέρεια στην οποία η συμβολή στις κοινωνικές εισφορές διατηρείται και στο διάστημα της κρίσης. Στις τουριστικές περιφέρειες έχουμε σημαντική μείωση στον λόγο κοινωνικών εισφορών προς πληθυσμό. Αυτό δείχνει την αύξηση της ανασφάλιστης εργασίας πράγμα που έχει συμβεί στα χρόνια της κρίσης ιδιαίτερα στις τουριστικές περιοχές.

Σχετικά με το διαθέσιμο εισόδημα έχουν προβάδισμα οι περιφέρειες με βαθμό εξειδίκευσης στον δευτερογενή τομέα (Περιφέρεια Αττικής), αλλά και στον κλάδο της μεταποίησης (Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και Στερεάς Ελλάδος). Στις περιφέρειες με εξειδίκευση στον πρωτογενή τομέα οι λόγοι διαθέσιμου

εισοδήματος προς πληθυσμό στο διάστημα 2008-2014 είτε βελτιώθηκαν είτε παρέμειναν στα ίδια επίπεδα του διαστήματος 2000-2007.

Σχετικά με την καταναλωτική δαπάνη για την περίοδο 2008-2014 παρατηρούμε ότι σε όλες τις περιφέρειες με εξειδίκευση στον πρωτογενή τομέα ο λόγος της καταναλωτικής δαπάνης προς τον πληθυσμό είναι κάτω της μονάδας. Αυτό οφείλεται στο ότι οι καταναλωτές παράγουν ένα μεγάλο μέρος των αγαθών που καταναλώνουν.

Αντίθετα στις περιφέρειες που περιέχουν τα δύο μεγαλύτερα αστικά κέντρα (Αθήνα, Θεσσαλονίκη) ο λόγος αυτός είναι υψηλός διότι οι καταναλωτές εκεί αγοράζουν τα πάντα χωρίς να παράγουν οι ίδιοι τα αγαθά που καταναλώνουν. Επίσης παρατηρούμε ότι η καταναλωτική δαπάνη εμφανίζεται διογκωμένη στα αστικά κέντρα που υπάρχουν φοιτητές, υπάλληλοι και εσωτερικοί μετανάστες οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι στο πληθυσμιακό δυναμικό του τόπου όπου γεννήθηκαν και μεγάλωσαν και όχι στον τόπο που ζούνε και εργάζονται.

Πρέπει να αναφερθεί ότι στις περιφέρειες που λειτουργούν ως πύλες εισόδου μεταναστών (Περιφέρεια Ηπείρου, Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου) έχουμε υψηλό δείκτη δαπάνης προς τον αντίστοιχο πληθυσμό. Οι μετανάστες καταναλώναν χωρίς να είναι καταγεγραμμένοι στο πληθυσμιακό δυναμικό της εκάστοτε περιφέρειας.

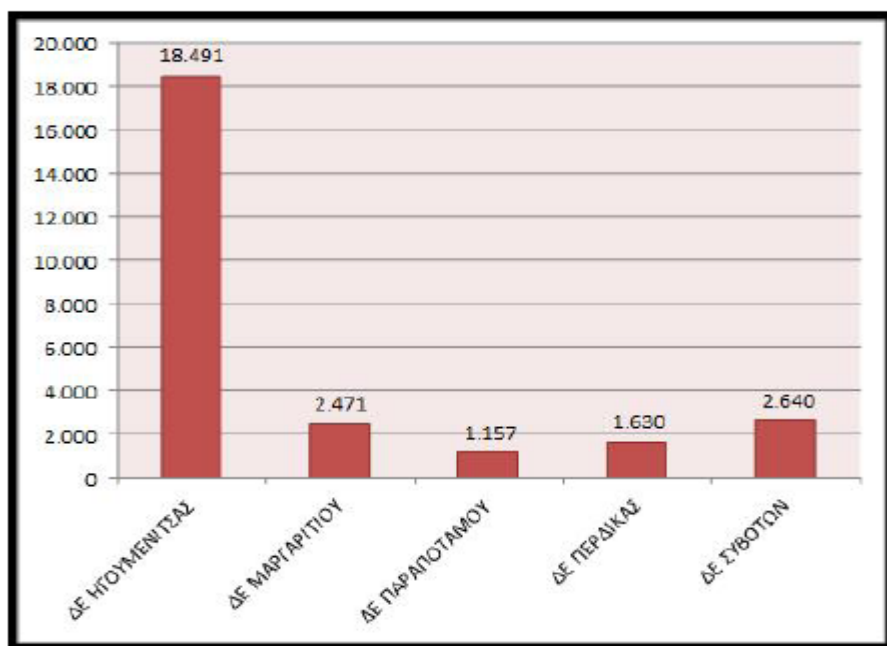
9.Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός (2011)

	Σύνολο μόνιμου πληθυσμού απογραφή 2011	% επί του συνολικού πληθυσμού
Απασχολούμενοι	8.774	34,0%
Άνεργοι	2.116	19,43%*
Μαθητές Σπουδαστές	4.253	16,5%
Συνταξιούχοι	6.050	23,4%
Οικιακά	2.602	10,1%
Λοιπά	2.019	7,8%
Σύνολο Μόνιμου Πληθυσμού	25.814	100,0%

Δημοτικές Ενότητες/ Δημοτικές και Τοπικές Κοινότητες	Πραγματικός Πληθυσμός 1991	Πραγματικός Πληθυσμός 2001	Πραγματικός Πληθυσμός 2011	Πληθυσμιακές μεταβολές 2001-2011
ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ - ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ	43.852	46.091	44.483	-3,49
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΥ ΣΟΥΛΙΟΥ	11.742	10.951	10185	-6,99
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΥ ΦΙΛΙΑΤΩΝ	11.746	10.448	7.909	-24,30
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΥ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ	20.364	24.692	26.389	6,87
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΗΣ	11.628	14.710	18.491	25,70
Δ. Κ.Ηγουμενίτσας	7.022	9.104	10.390	14,13
Δ.Κ.Γραικοχωρίου	962	1.346	2.160	60,48
Δ.Κ.Νέας Σελεύκειας	1.346	1.587	2.602	63,96
Τ.Κ.Αγίας Μαρίνης	410	385	325	-15,58
Τ.Κ.Αγίου Βλασίου	398	361	294	-18,56
Τ.Κ..Καστρίου	690	760	747	-1,71
Τ.Κ.Κρυόβρυσης	80	30	25	-16,67
Τ.Κ.Λαδοχωρίου	297	470	946	101,28
Τ.Κ.Μαυρουδίου	423	667	1.002	50,22
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΡΓΑΡΙΤΙΟΥ	3.138	3.032	2.471	-18,50

10.Πραγματικός Πληθυσμός Δημοτικών Ενοτήτων Δήμου Ηγουμενίτσας, 2011

Αναπτυξιακός ρόλος – υποδομές – δραστηριότητες αστικού κέντρου Ηγουμενίτσας

Αστικά Κέντρα	Αναπτυξιακός Ρόλος	Επιχειρηματικές & Αναπτυξιακές Υποδομές	Πρωθητικές Δραστηριότητες
Ηγουμενίτσα	<ul style="list-style-type: none"> ☒ Βόρεια πύλη διασύνδεσης με τη Δυτική Ευρώπη ☒ Νομαρχιακό Αναπτυξιακό Κέντρο 	<ul style="list-style-type: none"> ☒ Λιμένας ☒ Χερσαία Ζώνη ☒ Εγνατία Οδός ☒ Εμπορευματικό Κέντρο ☒ Βιομηχανική περιοχή ☒ Σιδηροδρομική σύνδεση 	<ul style="list-style-type: none"> ☒ Μεταφορές ☒ Τουρισμός ☒ Ανώτατη εκπαίδευση ☒ Αλιεία

Πηγή Στοιχείων:

Άρθρο 3 ΠΠΧΣΑΑ Περιφέρειας Ηπείρου (ΦΕΚ 1451 Β'/6-10-2003) κεφ. Γ. ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ. ενότητα Γ.1.1 ΒΑΣΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

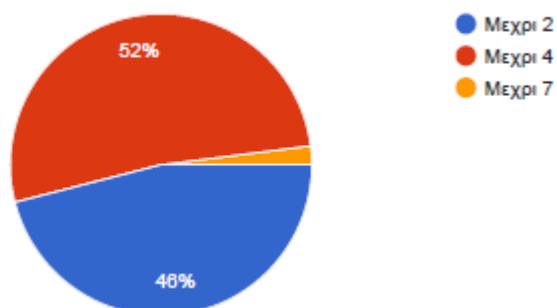
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΡΕΥΝΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στο χωριό Καστρί του νομού Θεσπρωτίας της περιφέρειας Ηπείρου σε πλήθος εκατό ατόμων. Παρακάτω βλέπουμε τις απαντήσεις των ερωτηθέντων.

1.Αριθμός μελών νοικοκυριού

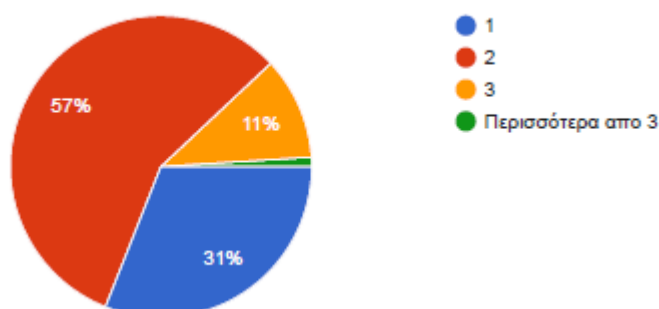
Αριθμός μελών νοικοκυριού 100 απαντήσεις

Το 52% των ερωτηθέντων αριθμούν μέχρι 4 άτομα στο νοικοκυριό τους και το 46% μέχρι 2, υπάρχει και ένα πολύ μικρό ποσοστό της τάξης του 4% που αριθμεί μέχρι 7 μέλη. Βλέπουμε λοιπόν πως 98 στα 100 άτομα απάντησαν πως ανήκουν σε νοικοκυριά το πολύ τεσσάρων ατόμων.

2.Απασχολούμενα μέλη

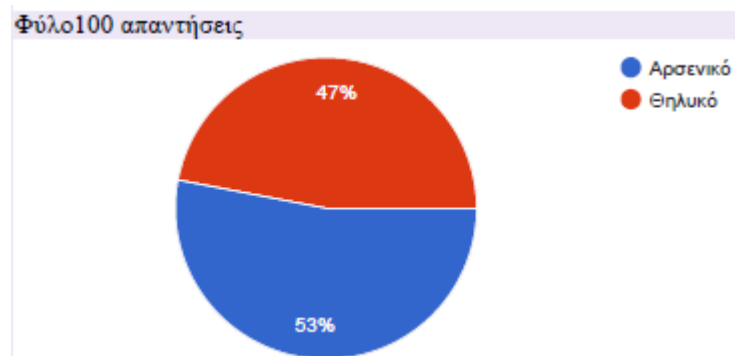
Απασχολούμενα μέλη 100 απαντήσεις

Από αυτά λοιπόν τα μέλη απασχολούνται σε κάποια εργασία κατά 57% 2 μέλη ενώ κατά 31% βλέπουμε πως αποτελούνται νοικοκυριά που απασχολείται μόνο ένα μέλος. Τέλος 11% είναι τα απασχολούμενα μέλη που είναι τρία και μόλις ένα στα εκατό νοικοκυριά έχει περισσότερα από τρία απασχολούμενα μέλη. Πάνω από τους μισούς ερωτηθέντες δήλωσαν πως τα απασχολούμενα μέλη του νοικοκυριού τους είναι δύο άτομα και σε αρκετά μεγάλο μέγεθος ακολουθεί το ένα απασχολούμενο

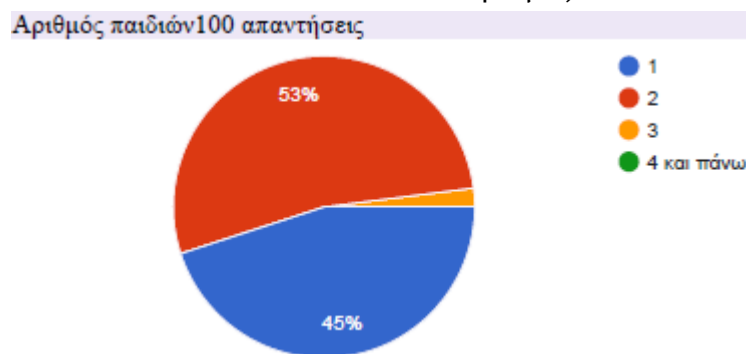
άτομο ενός νοικοκυριού ως απόρροια του μεγέθους της ανεργίας λόγω της οικονομικής κρίσης.

3.Φύλο

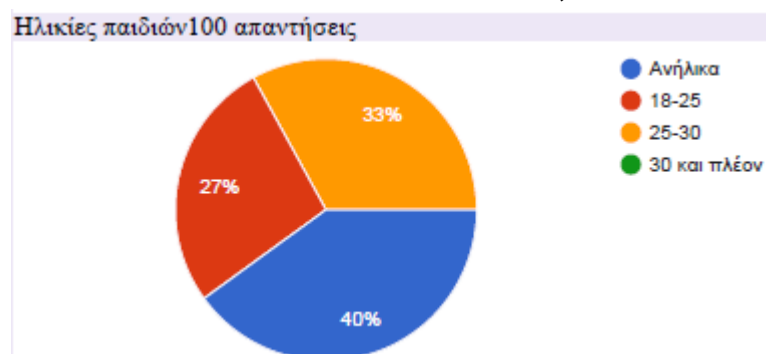
Οι άνδρες που απάντησαν ήταν περίπου ίσοι με τις γυναίκες, 53% έναντι 47%.

4.Αριθμός παιδιών

Όλοι οι ερωτηθέντες έχουν τουλάχιστον ένα παιδί. Το μεγαλύτερο κομμάτι αυτών έχουν ένα ως δύο παιδιά. Πιο συγκεκριμένα 45% έχουν ένα παιδί ενώ 53% δύο παιδιά. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως μόλις το 2% έχει 3 παιδιά καθώς και το ότι κανένας δεν έχει 4 παιδιά. Εδώ βλέπουμε πως οι ερωτηθέντες έχουν το πολύ δύο παιδιά. Αυτό μας δείχνει το μικρότερο ποσοστό γεννήσεων των τελευταίων χρόνων διότι λόγω των σύγχρονων οικονομικών απαιτήσεων είναι εξ ορισμού δύσκολο να μεγαλώσει κάποιος παραπάνω παιδιά με ένα καλό επίπεδο διαβίωσης.

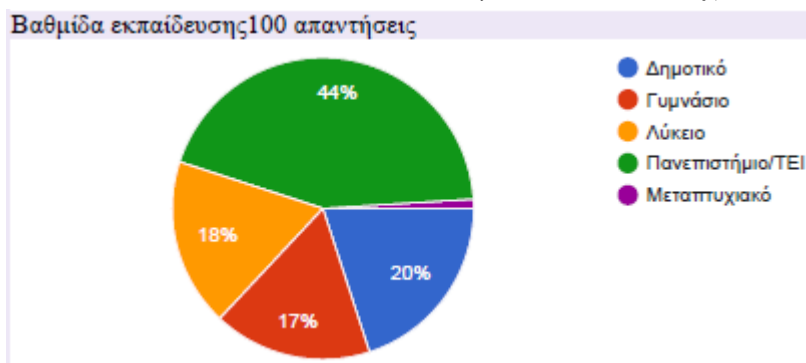
5.Ηλικίες παιδιών

Οι ηλικίες των παιδιών είναι κατά 40% ανήλικα τέκνα και λίγο παραπάνω από ένας στους τέσσερις με 27% είναι ενήλικοι έως 25 χρονών. Τέλος σε μεγάλο ποσοστό, 33%, βλέπουμε τέκνα από 25 έως 30 χρονών μα κανένα νοικοκυριό δεν έχει παιδιά πάνω από 30 χρονών. Διακρίνουμε πως 6/10 νέους ηλικίας 18-30 μένουν μαζί με τους γονείς τους λόγω της οικονομικής δυσκολίας να καλύψουν τις απαιτήσεις των

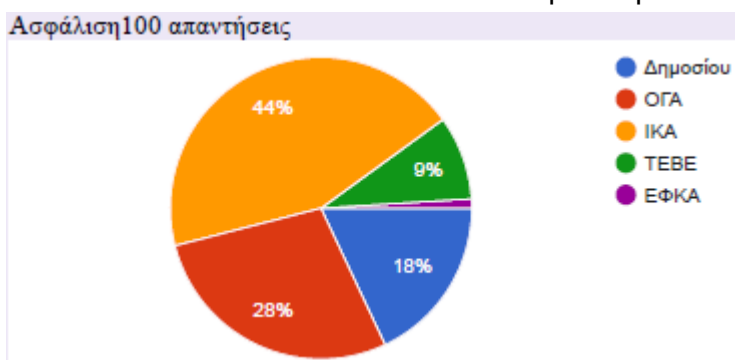
εξόδων ενός σπιτιού εξ ολοκλήρου οπότε η επιλογή της φιλοξενίας από τους γονείς τους γίνεται αναγκαιότητα.

6.Βαθμίδα εκπαίδευσης

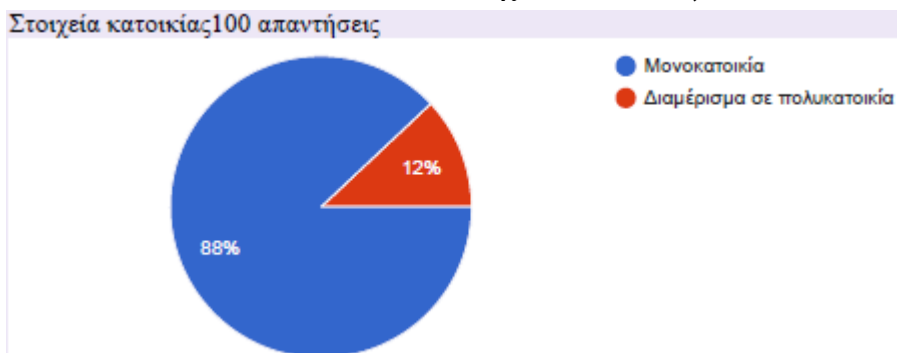
Η εκπαίδευση των ερωτηθέντων είναι δημοτικού κατά 20% ενώ γυμνασίου κατά 17% και λυκείου κατά 18%. Το πλήθος αυτών που έχουν πανεπιστημιακή γνώση ανέρχεται στο 44% ενώ μόλις 1% έχει μεταπτυχιακή εκπαίδευση. Αρκετά μεγάλο είναι το ποσοστό, πάνω από τους μισούς, των ατόμων που έχουν την ελάχιστη εκπαίδευση πράγμα σύνηθες σε χωριά της περιφέρειας της χώρας.

7.Ασφάλιση

Η ασφάλιση αυτών είναι στο ΙΚΑ κατά 44%.28% ανήκει στον ΟΓΑ και 18% στην ασφάλεια δημοσίου με μόλις 9% να ανήκει στο ΤΕΒΕ. Από το είδος της ασφάλισης καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως οι περισσότεροι είναι υπάλληλοι με αυτούς που ασχολούνται με την γεωργία και την κτηνοτροφία να ακολουθούν.

8.Στοιχεία κατοικίας

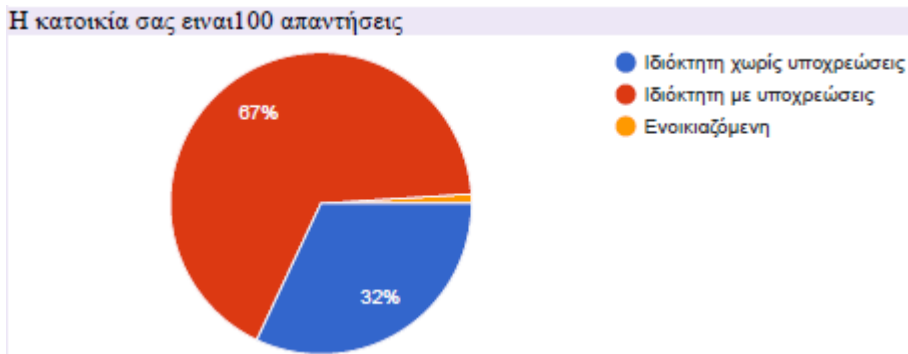
Το μεγαλύτερο ποσοστό διαμένει σε μονοκατοικία 88% ενώ μόλις το 12% σε πολυκατοικία. Οι μονοκατοικίες νικούν σε συντριπτικό βαθμό τις πολυκατοικίες καθώς στα χωριά είναι πολύ μικρή η ύπαρξη πολυκατοικιών.

9.Εμβαδόν της κατοικίας

Κατά 44% διαμένουν σε κατοικία με μικρό εμβαδόν και 48% με κανονικό. Μόλις το 7% μένει σε κατοικία με μεγάλο εμβαδόν και 1% σε πολύ μεγάλο. Το μεγαλύτερο ποσοστό μένει σε σπίτια είτε μικρού είτε κανονικού εμβαδού καθώς δεν υπάρχει η δυνατότητα ενός μεγαλύτερου σε εμβαδόν σπιτιού.

10.Υποχρεώσεις κατοικίας

Κατά 99% είναι ιδιότητες κατοικίες με 67% αυτών να είναι με υποχρεώσεις και 32% χωρίς υποχρεώσεις. Μόλις ένας στους εκατό ερωτηθέντες διαμένει σε ενοικιαζόμενη κατοικία. Σχεδόν όλοι έχουν το δικό τους σπίτι και πολλοί από αυτούς, ποσοστό 32%, φιλοξενούνται από τους δικούς τους όπως καταλαβαίνουμε από το πιο πάνω διάγραμμα καθώς δήλωσαν πως διαμένουν σε ιδιότητες κατοικίες χωρίς υποχρεώσεις.

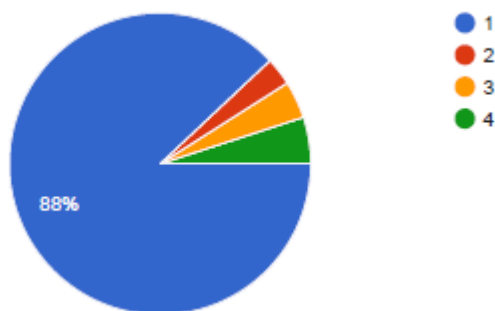
11.Εξοχική κατοικία

Το 97% των ερωτηθέντων δεν έχει εξοχική κατοικία σε αντίθεση με το 3%. Σχεδόν κανένας δεν έχει εξοχικό κάτι που μας δείχνει την μικρή οικονομική δύναμη αυτών.

12.Κοινόχρηστα

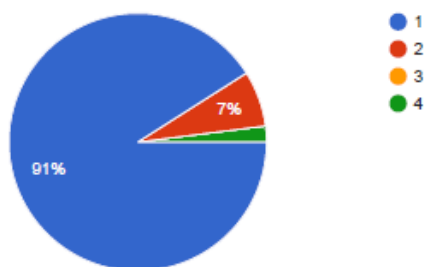
Κοινόχρηστα. 1:καθόλου,2:λίγα,3:αρκετά,4:πολλά100 απαντήσεις

Το 88% των ερωτηθέντων δήλωσε πως δεν πληρώνει καθόλου κοινόχρηστα ενώ 3%, 4% και 5% δήλωσε πως πληρώνει λίγα αρκετά και πολλά αντίστοιχα. Σχεδόν κανένας λοιπόν δεν πληρώνει κοινόχρηστα και ο λόγος είναι πως όλος αυτός ο όγκος ατόμων διαμένει σε μονοκατοικίες.

13.Δαπάνη υπηρεσιών ασφαλείας κατοικίας σε ετήσια βάση

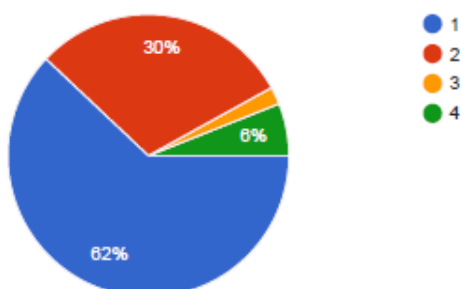
Δαπάνη υπηρεσιών ασφαλείας κατοικίας σε ετήσια βάση. 1:καθόλου,2:αρκετή,3:μεγάλη,4:πολύ μεγάλη100 απαντήσεις

Για την ασφάλεια της κατοικίας τους το 91% δεν πληρώνει τίποτα ενώ το 7% και 2% αρκετά και πάρα πολλά αντίστοιχα. Σχεδόν κανένας δεν ξοδεύει σε ασφάλεια σπιτιού κάτι που μας δείχνει πρώτον την μικρή εγκληματικότητα που υπάρχει στην περιοχή και δεύτερον πως θεωρείται μια τόσο αχρείαστη όσο και πολυέξοδη δαπάνη.

14.Δαπάνη Θέρμανσης τους τελευταίους 12 μήνες

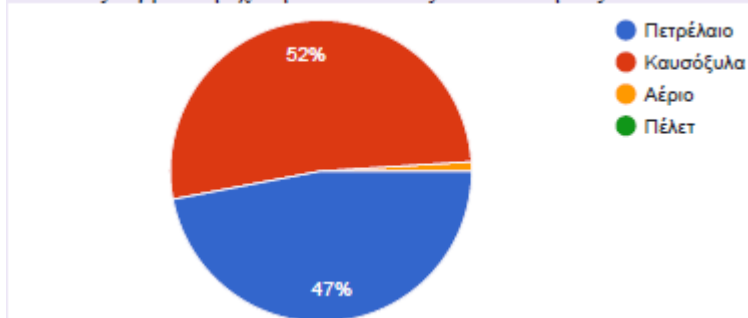
Δαπάνη θέρμανσης τους τελευταίους 12 μήνες. 1:μικρή,2:κανονική,3:μεγάλη, 4:πολύ μεγάλη100 απαντήσεις

Ως επί το πλείστον η δαπάνη θέρμανσης είναι μικρή, κατά 62%. Ενώ το 30% ξοδεύει σε φυσιολογικά επίπεδα. Μόλις το 6% και το 2% ξοδεύει πολλά για την θέρμανση του νοικοκυριού. Η δαπάνη θέρμανσης έχει έρθει σε δεύτερη και τρίτη μοίρα για τις οικογένειες λόγω της αύξησης της τιμής για θέρμανση αλλά και της μείωσης της οικονομικής δύναμης των νοικοκυριών.

15.Είδος θέρμανσης κατοικίας

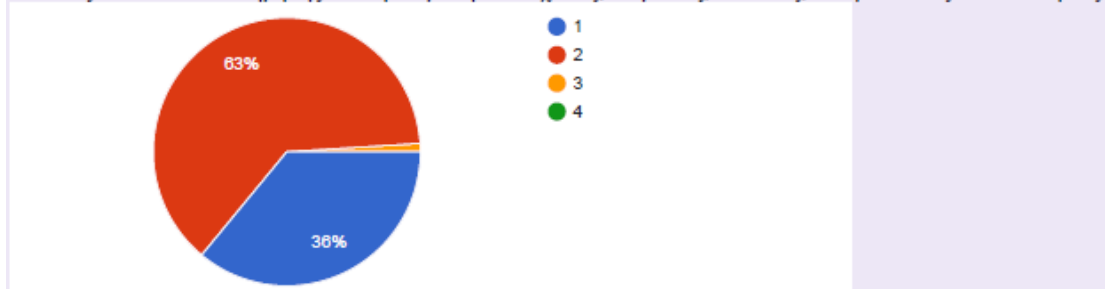
Τι είδους θέρμανση έχει η κατοικία σας 100 απαντήσεις

Το 47% χρησιμοποιεί πετρέλαιο για την θέρμανση του ενώ το 52% καυσόξυλα. Υπάρχει και ένα τοις εκατό που θερμαίνεται με αέριο. Εδώ βλέπουμε πως σχεδόν οι μισοί χρησιμοποιούν πετρέλαιο για την θέρμανση τους ενώ οι υπόλοιποι καταφεύγουν στα καυσόξυλα ούτως ώστε να μειώσουν όσο πιο πολύ γίνεται τις δαπάνες αυτού του είδους.

16. Δαπάνες επισκευών συντήρησης σε ετήσια βάση

Δαπάνες επισκευών συντήρησης σε ετήσια βάση. 1:ελάχιστες, 2:αρκετές, 3:πολλές, 4 παρα πολλές 100 απαντήσεις

Για τις δαπάνες επισκευών και συντήρησης το 63% ξοδεύει αρκετά χρήματα ενώ το 36% ελάχιστα. Μόλις το 1% ξοδεύει πολλά χρήματα. Για συντήρηση λοιπόν οι περισσότεροι ξοδεύουν αρκετά χρήματα κάτι που μας οδηγεί στο συμπέρασμα πως η ανάγκη αυτή οφείλεται στο γεγονός της παλαιότητας των κτισμάτων.

17. Δαπάνες για διακοπές και ταξίδια αναψυχής σε ετήσια βάση

Δαπάνες για διακοπές και ταξίδια αναψυχής σε ετήσια βάση. 1:ελαχιστες, 2:αρκετες, 3:πολλές, 4:πάρα πολλές 100 απαντήσεις

Για τις διακοπές τους ένα πολύ μεγάλο ποσοστό της τάξης του 69% ξοδεύει από καθόλου έως ελάχιστα σε ετήσια βάση και ένα 5% αρκετά. Το 25% των ερωτηθέντων ξοδεύει πολλά και μόλις 1% ξοδεύει πάρα πολλά. Εδώ βλέπουμε αλλό ένα αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης καθώς οι περισσότεροι δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις ενός πακέτου διακοπών.

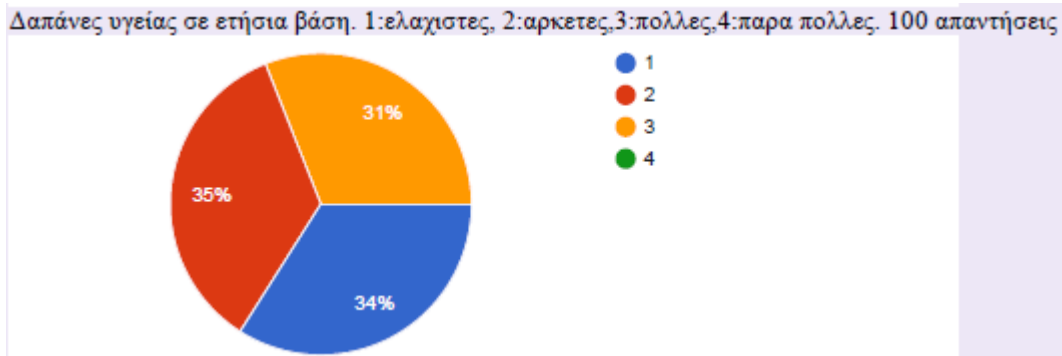

18. Δαπάνες φροντιστηρίων σε ετήσια βάση

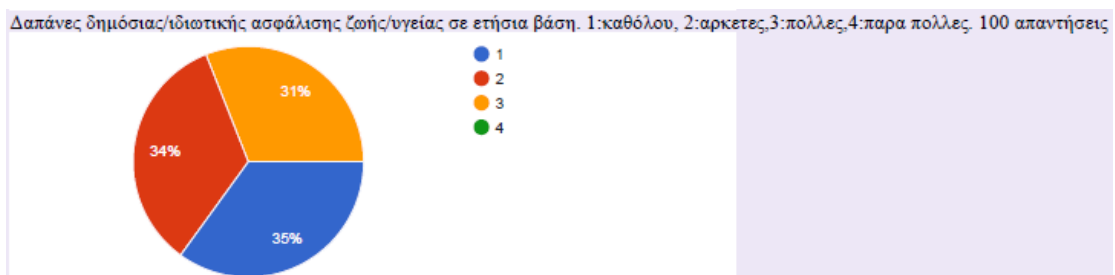
Για τα φροντιστήρια των παιδιών των παιδιών το 57% δεν πληρώνει καθόλου χρήματα ενώ το 35% πληρώνει πολλά. Από 4% των ερωτηθέντων πληρώνει είτε αρκετά χρήματα είτε πάρα πολλά. Οι απαντήσεις στην συγκεκριμένη ερώτηση μας δείχνουν πως μια μείωση των δαπανών στα φροντιστήρια καθώς είναι δύσκολο να ανταπεξέλθουν στα οικονομικά τους.

19. Δαπάνες υγείας σε ετήσια βάση

Οι δαπάνες υγείας είναι μοιρασμένες. 34% πληρώνει ελάχιστα, 35% πληρώνει αρκετά και 31% πληρώνει πολλά. Στις δαπάνες υγείας δεν μπορούμε να εξάγουμε ασφαλείς συμπεράσματα διότι είναι μοιρασμένες οι απαντήσεις και αυτό δεν μας δείχνει κάποια ξεκάθαρη τάση.

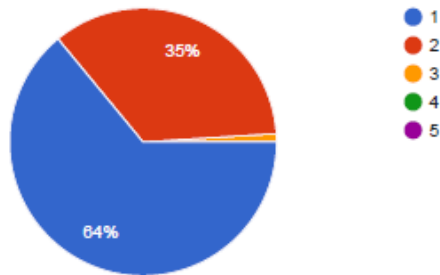
20. Δαπάνες δημόσιας/ιδιωτικής ασφάλισης ζωής/υγείας σε ετήσια βάση

Για ασφάλεια ζωής το 35% δεν πληρώνει τίποτα και το 34% πληρώνει αρκετά. Το 31% πληρώνει πολλά χρήματα. Και εδώ λοιπόν τα αποτελέσματα είναι μοιρασμένα δίχως να βοηθάνε στην εξαγωγή συμπεράσματος.

21. Δαπάνες αγοράς αυτοκινήτου/μηχανής

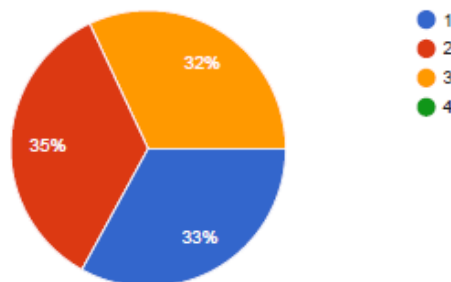
Δαπάνες αγοράς αυτοκινήτου/μηχανής. 1:καθολου,2:ελαχιστες,3:αρκετες,4:πολλες,5:παρα πολλές. 100 απαντήσεις

Για αγορά αυτοκινήτου ή μηχανής το 64% δεν ξοδεύει τίποτα ενώ το 35% ξοδεύει ελάχιστα. Υπάρχει και ένας στους εκατό ερωτηθέντες που ξοδεύει πολλά χρήματα. Βλέπουμε πως οι περισσότεροι εκ των ερωτηθέντων δεν μπαίνουν στην διαδικασία αγοράς είτε αυτοκινήτου είτε μηχανής καθώς αυτό έχει γίνει ένα περιττό κόστος πλέον το οποίο δεν μπορούν να το καλύψουν με την ισχύουσα αγοραστική τους δύναμη.

22. Δαπάνες επισκευής/συντήρησης αυτοκινήτου

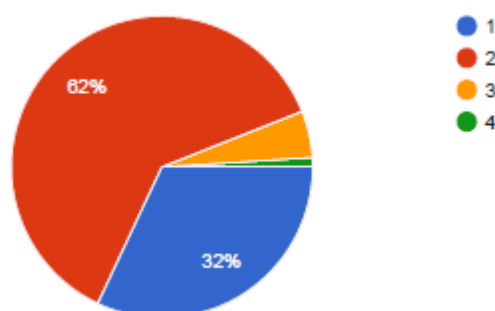
Δαπάνες επισκευής/συντήρησης αυτοκινήτου. 1:ελαχιστες, 2:αρκετες,3:πολλες,4:παρα πολλές. 100 απαντήσεις

Για την συντήρηση ή την επισκευή του αυτοκινήτου το 33% ξοδεύει ελάχιστα χρήματα ενώ το 35% αρκετά. Πολλά χρήματα δήλωσε πως ξοδεύει το 32%. Το μεγαλύτερο ποσοστό δήλωσε πως ξοδεύει τόσο αρκετά όσο και πολλά για την συντήρηση του αυτοκινήτου δείχνοντας μας την τάση να κρατήσουν όσο πιο πολύ γίνεται το παλιό τους αυτοκίνητο χωρίς διάθεση για νέες αγορές καθώς αυτό είναι οικονομικά είτε δύσκολο είτε ανέφικτο.

23. Τέλη κυκλοφορίας

Τέλη κυκλοφορίας 1:καθολου,2:αρκετα,3:πολλα,4:παρα πολλα. 100 απαντήσεις

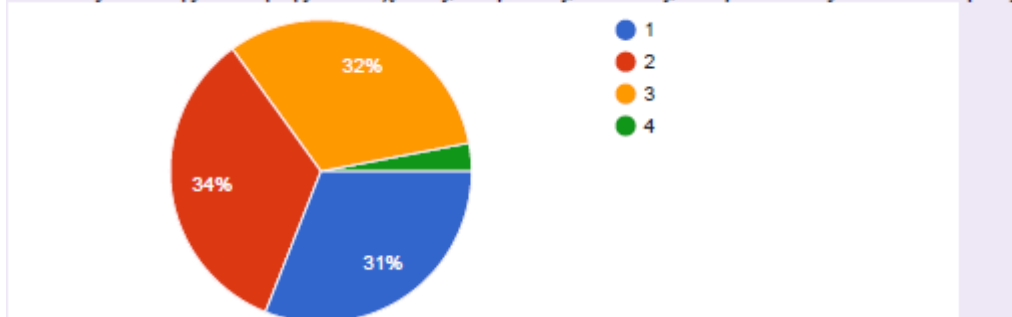

Τα τέλη κυκλοφορίας είναι μηδαμινά για το 32% και αρκετά για το 62% με το υπόλοιπο 8% να μοιράζεται σε αυτούς που ξοδεύουν πολλά 7% και σε αυτούς που ξοδεύουν πάρα πολλά 1%. Εδώ βλέπουμε δύο τελείως διαφορετικές τάσεις. Η μία μας δείχνει ένα πολύ μεγάλο ποσοστό το οποίο πληρώνει αρκετά χρήματα για τα

τέλη κυκλοφορίας και η άλλη μας δείχνει ένα μεγάλο ποσοστό και πάλι το οποίο έχει αποφασίσει να μην πληρώνει τίποτα καθώς δεν μπορεί να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις που υπάρχουν.

24. Δαπάνες ένδυσης/υπόδησης

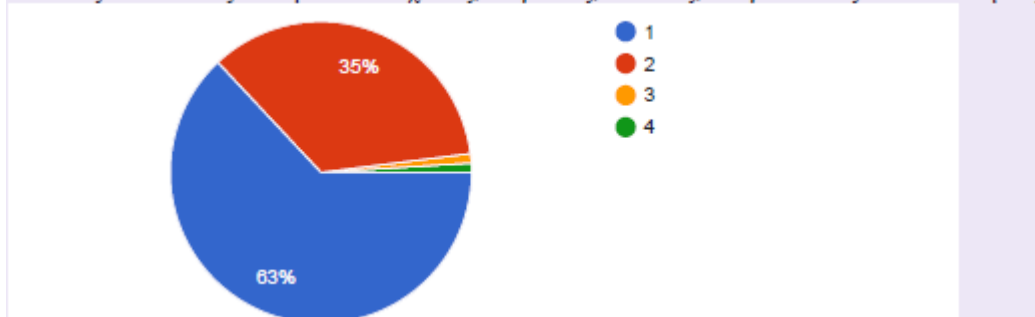
Δαπάνες ένδυσης υπόδησης. 1:ελαχιστες, 2:αρκετες,3:πολλες,4:παρα πολλές. 100 απαντήσεις

Οι δαπάνες ένδυσης και υπόδησης είναι ελάχιστες κατά 31% και αρκετές κατά 34%. Κατά 32% είναι πολλές και 3% πάρα πολλές. Για τις δαπάνες ένδυσης και υπόδησης υπάρχει ίδια περίπου αναλογία σε όλες τις απαντήσεις και ο λόγος είναι πως υπάρχουν τόσο άτομα τα οποία έχουν αποφασίσει να μειώσουν κατά πολύ το συγκεκριμένο είδος δαπανών όσο και άτομα που το θεωρούν άκρως απαραίτητο να ξοδεύουν για καινούρια είδη.

25. Δαπάνες οικιακού εξοπλισμού

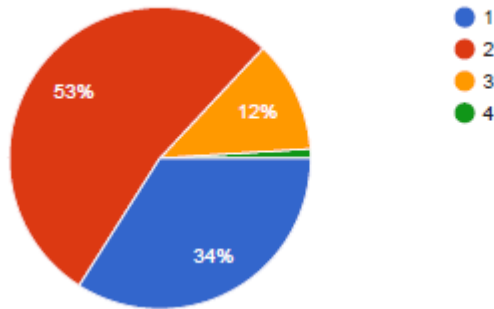
Δαπάνες οικιακού εξοπλισμού. 1:ελαχιστες, 2:αρκετες,3:πολλες,4:παρα πολλές. 100 απαντήσεις

Οι δαπάνες οικιακού εξοπλισμού είναι ελάχιστες κατά 63% και αρκετές κατά 35% ενώ το υπόλοιπο 2% μοιράζεται σε πολλές και πάρα πολλές δαπάνες. Υπάρχει μια σαφής προτίμηση στο να μην ξοδεύονται παρά ελάχιστα στις δαπάνες οικιακού εξοπλισμού καθώς πλέον θεωρείται πολυέξοδο και περιττό κόστος από τα περισσότερα νοικοκυριά.

26. Δαπάνες για είδη καπνού

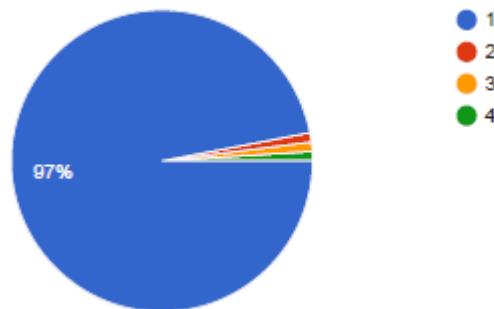
Δαπάνες για είδη καπνού. 1:καθόλου, 2:ελάχιστες, 3:πολλές, 4:παρα πολλές. 100 απαντήσεις

Το μισό περίπου πλήθος των ερωτηθέντων, ποσοστό 53%, ξοδεύει ελάχιστα για είδη καπνού ενώ το 34% καθόλου. 12% δήλωσε πως ξοδεύει πολλά και υπάρχει και 1% που ξοδεύει πάρα πολλά. Το περισσότερο ποσοστό των ερωτηθέντων έδειξε με τις απαντήσεις του μια σαφή τάση της μείωσης της κατανάλωσης καπνικών ειδών πράγμα αναγκαίο από την αύξηση των τιμών και την μείωση της αγοραστικής δύναμης αλλά και εξαιρετικό για την υγεία αυτών και του περιγύρου.

27. Δαπάνες για βρεφικά είδη

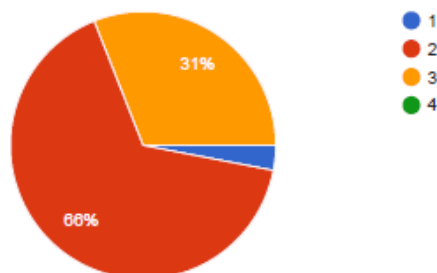
Δαπάνες για βρεφικά είδη κτλ. 1:καθόλου, 2:αρκετές, 3:πολλές, 4:παρα πολλές. 100 απαντήσεις

Το 97% δεν ξοδεύει καθόλου σε βρεφικά είδη δείγμα πως δεν έχουν παιδιά σε βρεφική ηλικία. Το υπόλοιπο 3% μοιράζεται εξίσου σε νοικοκυριά που ξοδεύουν αρκετά, πολλά και πάρα πολλά.

28. Δαπάνες για επιδιορθώσεις ρούχων υποδημάτων

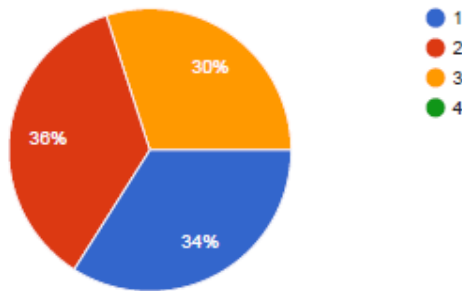
Δαπάνες για επιδιορθώσεις ρούχων υποδημάτων. 1:καθόλου, 2:ελάχιστες, 3:πολλές, 4:παρα πολλές. 100 απαντήσεις

Το μεγαλύτερο ποσοστό των νοικοκυριών με 66% πληρώνει για επιδιορθώσεις ενδυμάτων και υποδημάτων ελάχιστα χρήματα και το 3% καθόλου. 31% αυτών ξοδεύει πολλά χρήματα για επιδιορθώσεις αυτού του είδους. Υπάρχει λοιπόν η σαφής προτίμηση να κρατήσουν όσο μπορούν τα υπάρχοντα ρούχα και παπούτσια καθώς το κόστος είναι μικρότερο για επιδιόρθωση από το αντίστοιχο για αγορά προσπαθώντας όσο γίνεται να θωρακίσουν το ήδη συρρικνωμένο τους εισόδημα.

29. Δαπάνες για επισκευή οικιακών συσκευών

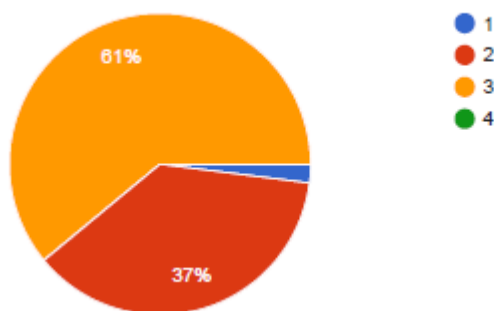
Δαπάνες για επισκευή οικιακών συσκευών. 1:ελάχιστες, 2:αρκετές, 3:πολλές, 4:παρα πολλές. 100 απαντήσεις

Το 34% των ερωτηθέντων ξοδεύει ελάχιστα για επισκευή οικιακών συσκευών και το 36% αρκετά. Τέλος 30% των νοικοκυριών ξοδεύει πολλά χρήματα. Παρατηρούμε μια ισορροπία στις απαντήσεις καθώς έχουμε εκείνους που ξοδεύουν πολλά, ίσως λόγω παλαιότητας των συσκευών και εκείνους που ξοδεύουν λίγα, μάλλον λόγω αδυναμίας. Αυτό μας οδηγεί στο συμπέρασμα των δύο άκρων.

30. Δαπάνες ύδρευσης

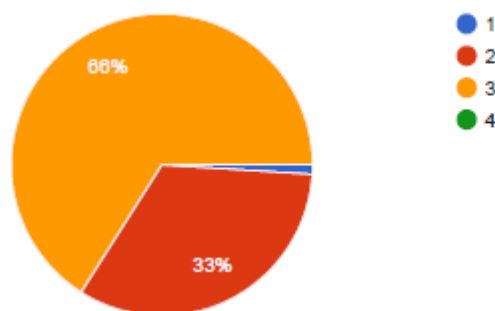
Δαπάνες ύδρευσης. 1:ελάχιστες, 2:αρκετές, 3:πολλές, 4:παρα πολλές. 100 απαντήσεις

Για την ύδρευση το 61% πληρώνει πολλά χρήματα και το 37% ξοδεύει αρκετά. Μόνο ένα ποσοστό της τάξης του 2% ξοδεύει ελάχιστα. Η αναγκαιότητα του νερού στα σύγχρονα νοικοκυριά οδηγεί στην εξόφληση των λογαριασμών ύδρευσης καθώς δεν μπορεί να γίνει διαφορετικά.

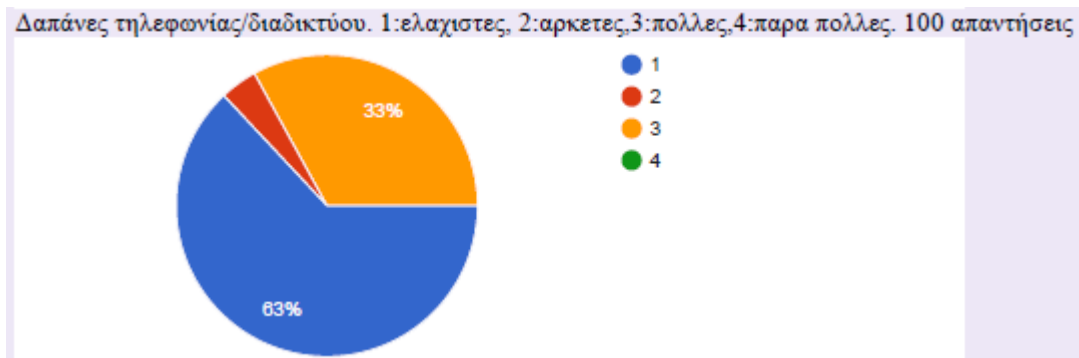
31. Δαπάνες ηλεκτρικού ρεύματος

Δαπάνες ηλεκτρικού ρεύματος. 1:ελάχιστες, 2:αρκετές, 3:πολλές, 4:παρα πολλές. 100 απαντήσεις

Τα ποσοστά είναι περίπου ίδια και για το ηλεκτρικό ρεύμα των ερωτηθέντων νοικοκυριών με το 66% να δηλώνει πως ξοδεύει πολλά χρήματα, το 33% αρκετά και μόνο 1% ελάχιστα. Το ηλεκτρικό ρεύμα δεν θα μπορούσε να μην βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα δαπανών καθώς στην σύγχρονη εποχή όλα τα νοικοκυριά το χρειάζονται για τις καθημερινές εργασίες και ανάγκες.

32. Δαπάνες τηλεφωνίας διαδικτύου

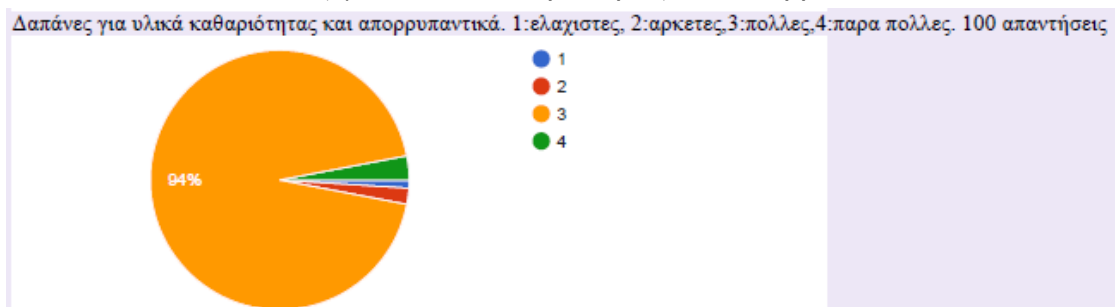
Για τηλεφωνία και διαδίκτυο οι περισσότεροι με 63% ξοδεύουν ελάχιστα χρήματα και το 33% πολλά χρήματα. Ένα 4% δήλωσε πως ξοδεύει αρκετά από τα χρήματα του νοικοκυριού. Εδώ βλέπουμε πως οι περισσότεροι πληρώνουν ελάχιστα χρήματα καθώς στην εποχή μας υπάρχουν διαδικτυακές εφαρμογές επικοινωνίας δωρεάν και έτσι χρειάζεται να ξοδεύονται χρήματα μόνο για το διαδίκτυο σε μικρές μηνιαίες τιμές. Αυτό έχει οδηγήσει και στην σταδιακή μείωση της χρήσης του σταθερού τηλεφώνου.

33. Δαπάνες για τρόφιμα και ποτά

Σε δαπάνες που αφορούν τρόφιμα και ποτά το συντριπτικό ποσοστό με 96% ξοδεύει πολλά χρήματα και το υπόλοιπο 4% μοιράζεται σε πολλές και πάρα πολλές δαπάνες αντίστοιχα. Παρατηρούμε μια συντριπτική νίκη στο μεγάλο μέγεθος των δαπανών για τρόφιμα και ποτά, κάτι που είναι λογικό καθώς και αναγκαίο για την διαβίωση των μελών του νοικοκυριού.

34. Δαπάνες για υλικά καθαριότητας και απορρυπαντικά

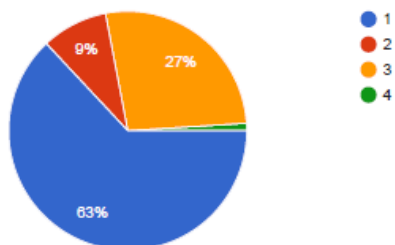

Για υλικά καθαριότητας το 94% των νοικοκυριών δαπανά πολλά χρήματα. Το 3% δήλωσε πως δαπανά πάρα πολλά χρήματα και το 2% αρκετά. Μόνο ένα στα εκατό νοικοκυριά δαπανά ελάχιστα χρήματα για υλικά καθαριότητας. Και εδώ

παρατηρούμε πολλές δαπάνες λόγω της αύξησης των τιμών αλλά και της ταυτόχρονης ανάγκης για το συγκεκριμένο είδος δαπάνης.

35. Δαπάνες καυσίμου για οικιακή χρήση

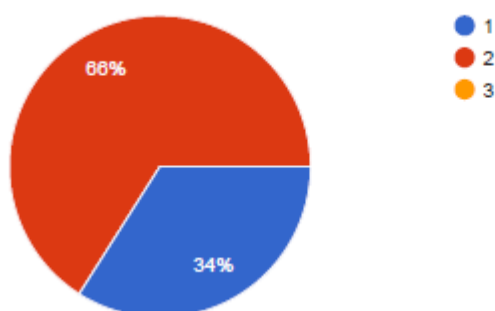
Δαπάνες καυσίμου για οικιακή χρήση (υγραεριο, κάρβουνα κτλ). 1:ελαχιστες, 2:αρκετες, 3:πολλες, 4:παρα πολλές. 100 απαντήσεις

Τα καύσιμα των καυσίμων για οικιακή χρήση ανέρχονται σε ελάχιστα για το 63% των νοικοκυριών και πολλά για το 27%. Αρκετά ξοδεύει το 9% και 1% ξοδεύει πάρα πολλά. Τα περισσότερα νοικοκυριά έχουν μειώσει κατά πολύ τις δαπάνες καυσίμων για οικιακή χρήση καθώς δεν έχουν πλέον την απαραίτητη οικονομική δύναμη και οδηγούνται σε αυτό το αποτέλεσμα από αναγκαιότητα.

36. Δαπάνες για φάρμακα και φαρμακευτικά είδη

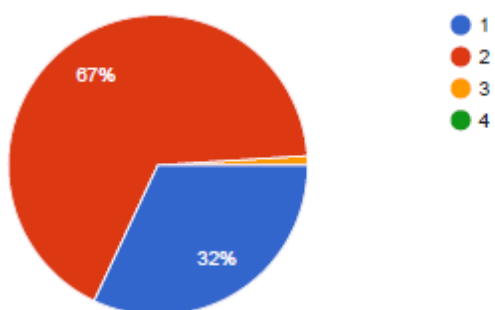
Δαπάνες για φάρμακα και φαρμακευτικά είδη. 1:ελαχιστες, 2:αρκετες, 3:πολλες. 100 απαντήσεις

Το 66% δαπανά αρκετά χρήματα για φάρμακα και φαρμακευτικά είδη και το 34% ελάχιστα χρήματα. Η αναγκαιότητα για την υγεία λοιπόν δεν μπορεί να επηρεαστεί από την μείωση της αγοραστικής δύναμης των τελευταίων χρόνων.

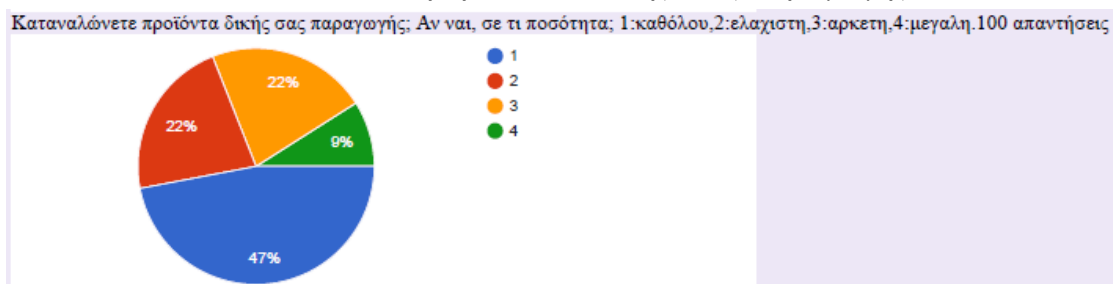
37. Δαπάνες για λοιπά είδη νοικοκυριού

Δαπάνες για λοιπά είδη νοικοκυριού. 1:ελαχιστες, 2:αρκετες, 3:πολλες, 4:παρα πολλές. 100 απαντήσεις

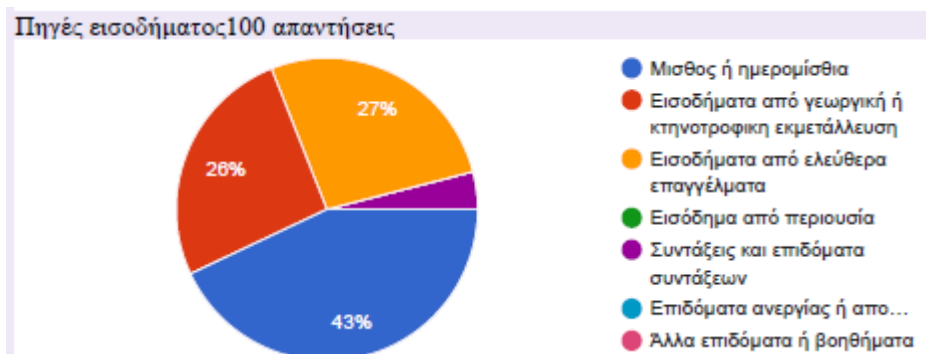
Για τα υπόλοιπα είδη του νοικοκυριού το 67% ξοδεύει αρκετά χρήματα ενώ το 32% ελάχιστα. Ένα στα εκατό νοικοκυριά δήλωσε πως ξοδεύει πολλά χρήματα. Παρατηρούμε πως υπάρχουν λοιπά είδη που είναι αναγκασμένο να αγοράσει ένα νοικοκυριό παρά την μεγάλη αύξηση των δαπανών στο συγκεκριμένο είδος.

38. Κατανάλωση προϊόντων δικής τους παραγωγής

Το 47% των ερωτηθέντων δεν καταναλώνει καθόλου προϊόντα δικής του παραγωγής σε αντίθεση με το 9% που καταναλώνει σε μεγάλο βαθμό. Το υπόλοιπο ποσοστό 44%, μοιράζεται εξίσου σε αυτούς που καταναλώνουν σε ελάχιστη και αρκετή ποσότητα. Μπορούμε να συμπεράνουμε πως τα μέλη του νοικοκυριού που δεν καλλιεργούνε δικά του προϊόντα ως κύριο επάγγελμα δεν βρίσκουν ούτε τον χρόνο αλλά ούτε και τους πόρους για να μπορέσουν να δραστηριοποιηθούν σε αυτόν τον τομέα.

39. Πηγές εισοδήματος

Οι πηγές εισοδήματος των ερωτηθέντων προέρχονται κατά 43% από μισθούς και κατά 27% από ελεύθερα επαγγέλματα. Το εισόδημα του 26% προέρχεται από γεωργική ή κτηνοτροφική εκμετάλλευση ενώ το υπόλοιπο 4% είναι συνταξιούχοι.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- Οικονομικό δελτίο 44 Τράπεζας της Ελλάδος. Διαθέσιμο σε: <https://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/oikodelt201612.pdf> (Ανακτήθηκε 26 Αυγούστου, 2018).
- Οικονομικό δελτίο 46 Τράπεζας της Ελλάδος. Διαθέσιμο σε: <https://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/oikodelt201712.pdf> (Ανακτήθηκε 26 Αυγούστου, 2018).
- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Ηγουμενίτσας για την περίοδο 2015-2019» (Α' φάση : Στρατηγικός σχεδιασμός). Διαθέσιμο σε: <https://igoumenitsa.gr/images/dioikisi/files/ep-afasi.pdf> (Ανακτήθηκε 5 Σεπτεμβρίου, 2018).
- ΕΛ.ΣΤΑΤ. Δελτίο Τύπου 4/10/18 «Έρευνα οικογενειακών προϋπολογισμών 2017». Διαθέσιμο σε: <http://www.statistics.gr/documents/20181/3638ff2b-153f-4ba4-9a11-38dc80e62b36> (Ανακτήθηκε 25 Οκτωβρίου, 2018).
- «Υποδείγματα ενδογενούς και εξωγενούς οικονομικής μεγέθυνσης». Γ. Οικονομίδης. Έκδοση Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, τμήμα Διεθνών Ευρωπαϊκών και Οικονομικών Σπουδών.
- «Μακροοικονομική και το Χρηματοπιστωτικό Σύστημα». MANKIW N. GREGORY, BALL M. LAWRENCE Εκδότης GUTENBERG Οκτώβριος 2013.
- «Μακροοικονομική Θεωρία» (Επίτομο). MANKIW N. GREGORY Εκδότης GUTENBERG Απρίλιος 2002.